

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 41ο • Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2019

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τυχ. Γραφείο
Οικονομικής 16
Αριθμός Δόσης
020050

Αρναία: Αρχόντισσα της Χαλκιδικής

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικου Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903
Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49 Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323-839, κιν. 6936/950 188, φαξ 2310/326-108
Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019
ISSN: 2585-3619

Επιτροπή Έκδοσης:

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ
Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος

Καρσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος

Πρόεδρος του Παγχάλκιδικου Συλλόγου

Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός

Πρωτ/μιας Εκπ/σης, δρ. Επιστ. της Αγωγής (συντονιστής)

Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος

Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.

Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων

Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ

Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"

Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος

του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου.

Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών, φίλων και φορέων και αποστέλλεται δωρεάν.

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS
Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310.466.776
e-mail: despoina@lithographia.gr

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572

A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 41^{ου} τεύχους είναι
η εταιρία τυροκομικών προϊόντων **ΒΑΛΜΑΣ Ο.Ε.**

Εικόνες εξωφύλλου και οπισθοφύλλου: "Αρναία".
Από το φωτογραφικό αρχείο του κ. Αστέριου Καραστέργιου.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Ιωάννης Τηλ. Κοτσάνης** (Αρναία)

Αντιπρόεδρος: **Τριαντάφυλλος Οικονόμου** (Νικητή)

Γεν. Γραμματέας: **Αστέριος Λυρτζής** (Ταξιάρχης)

Ταμίας: **Αβραάμ Παπαδόπουλος** (Βράσταμα)

Ειδ. Γραμματέας: **Νικόλαος Μπούφτας** (Αρναία)

Μέλος: **Σαραφιανός Καραβάτος** (Παλαιόχωρα)

Μέλος: **Ανδρομάχη Κωστοπούλου** (Κασσάνδρα)

Μέλος: **Αναστασία Σούστα-Δάφφα** (Νεοχώρι)

Μέλος: **Χρήστος Παυλούδης** (Ορμύλια)

Αναπληρωματικά μέλη

Θεόδωρος Φλώρος (Αρναία)

Άννα Εμμανουήλ (Άγ. Νικόλαος)

Θεόδωρος Τσαμούρης (Αρναία)

Εξελεγκτική Επιτροπή

Φώτιος Ταλέας (Ιερισός)

Μαρία Μπουλάκη (Πολύγυρος)

Μαρία Λαθούρη-Πάργα (Συκιά)

Αναπληρωματικά μέλη

Αστέριος Βαμβακάς (Κασσάνδρα)

Αναστάσιος Σινάκος (Βασιλικά)

Γεώργιος Χαλκιάς (Άγιος Νικόλαος)

Αθανάσιος Χατζηπαπός (Ν. Μουδανιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Μητροπολίτης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεόκλητος, **Εγκύκλιος Χριστουγέννων 2019** 1
- **Η Αρναία 3η σε ομορφιά στην Ελλάδα** 3
- Κρικελίκος Ιωακείμ, **Κάλαντα Πρωτοχρονιάς** 4
- Γρίβα Μαρία, **28 Οκτωβρίου 2019** 6
- Ζωγραφάκης Ι. Γιώργος, **Μακεδονικός αγώνας: Η συμβολή του Γεώργιου Κατεχάκη και των άλλων Κρητών Μακεδονομάχων** 7
- Μακρογιάννης Τιμολέων, **Προσωπογραφία Κασσανδρινού μαχητή κατά το "χαλασμό" της Κασσάνδρας το 1821** 10
- Παντελιάδου Μαίρη, **Νύχτα Χριστουγέννων (ποίημα)** 11
- Μερτζιμέκης Νίκος, **Μία ιστορική εκκλησία της Χαλκιδικής κλείνει φέτος 200 χρόνια!** 12
- Σμάγας Δ. Άγγελος, **Βουρβουρού, η Βενετία της Σιθωνίας** 13
- Αυγολούπης Σταύρος, **Η δύση του ήλιου στις "αφέντρας το ραχώνι"** 15
- Πούλιος Μαυρουδής, **Αριστοτέλης: Η πίο διάσημη προσωπικότητα του κόσμου** 17
- Παπάγγελος Αθ. Ιωακείμ, **Περί της ιδρύσεως των χωριών στην Χαλκιδική χερσόνησο** 18
- Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία, **Η βραδιά "μι του μιγάλου του τ' φαν' "** 21
- Τσίκουλας Γιάννης, **Το μάμπι στο μάτι** 23
- Καραμύχος Χ. Γιάννης, **Γυγνώμη (ποίημα) - Μου άφησες τη σκιά σου (ποίημα)** 24
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος, **Ποιότητα & ασφάλεια τροφίμων: Η συνευθύνη του καταναλωτή** 25
- **Η επέτειος των 80 χρόνων της ΕΜΣ** 31
- Μαυροδής Βαγγέλης, **Συγγένειες** 33
- Κύρου Θ. Δημήτριος, **Η συμμετοχή της Αρναίας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο** 35
- Σμάγας Άγγ. Δημήτριος, **Μαθήματα ιστορίας εν πλω** 37
- Η δράση του Συλλόγου μας 39
- Η επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821 43
- Η δράση άλλων Συλλόγων και φορέων 45
- Οι "πόλεις του Μεγαλέξανδρου" δείχνουν το Μακεδονικό δρόμο 47
- Το πρώτο Χριστουγεννιάτικο δέντρο της Ελλάδας στον Ταξιάρχη 47
- Αγιορείτικα νέα 48
- Χαιρετισμοί Μητροπολιτών -Αποκατάσταση λάθους 49
- Διακρίσεις νέων της Χαλκιδικής 50
- Ίδρυση Διεθνούς Πνευματικού Κέντρου Αρχαίων Σταγείρων "Ο Αριστοτέλης" 51
- Οι χορηγοί μας 52
- Η χορηγία (εταιρία τυροκομικών προϊόντων "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε.) 45
- Νέα μέλη - Πένθη 54
- Τα Τμήματα που λειτουργούν στο Σύλλογο 55
- Πρόγραμμα εκδηλώσεων & εκδρομών Δεκεμβρίου 2019 56
- Πρόσκληση Ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης 57

Φιλολογική επιμέλεια : Αθανάσιος Χριστιανός

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά). Αυτό το τελευταίο παράκληση να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ 2019 ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΕΡΙΣΣΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ κ.κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ

Πρός
Τόν Ἱερό Κληρο,
Τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες
καί τόν φιλόχριστο Λαό τῆς καθ' ἡμᾶς Θεοσώστου
Μητροπόλεως

Ἀδελφοί μου καί τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,
Ἀπό τό δειλινό τῆς πτώσεως τῶν Πρωτοπλάστων,
ἡ μαρτυρική καί πολυώδυνη πορεία τοῦ
ἀνθρώπου μέσα στοῦ χρόνου τῆ
ροῆ καί τῆς Ἱστορίας τό πέ-
ρασμα, σημαδεύεται ἐντο-
να ἀπό τόν θεϊκό λόγο.

**«Καί ἔχθραν θήσω
ἀνά μέσον σου, καί
ἀνά μέσον τῆς γυ-
ναικός· καί ἀνά μέ-
σον τοῦ σπέρματος
σου καί ἀνά μέσον
τοῦ σπέρματος αὐτῆς·
αὐτός σου τηρήσει κεφα-
λήν καί σύ τηρήσεις αὐτοῦ
πτέρναν»**, «θά στήσω ἔχθρα, εἶπε ὁ

Θεός στόν διάβολο, μεταξύ σου καί τῆς γυναι-
κός καί μεταξύ τῶν ἀπογόνων σου καί τῶν ἀπογόνων
της• αὐτός θά σέ κτυπήσῃ στήν κεφαλή καί σύ θά τοῦ
κτυπήσῃς τήν πτέρνα!» (Γεν. γ', 15). Καί νά σήμερα,
μπροστά στής Βηθλεέμ τό σπήλαιο, σταματάει ἡ Ἱστο-
ρία μαζί μέ τούς ποιμένες καί τούς ἀγγέλους καί ὑπο-
κλίνεται εὐλαβικά, γιά νά καταγράψῃ στίς δέλτους τῆς
μιᾶ λέξης: **«Εμμανουήλ»** καί νά βεβαιώσῃ ἀδιάψευστα
τόν ἄνθρωπο, ὅτι ὁ πόθος του γιά λύτρωση βρίσκει
τήν πλήρωσή του, ἀφοῦ τό πρωτοευαγγέλιο-ὑπόσχε-
ση Θεοῦ, ἐκκληρώνεται καί **«Χριστός ἐπί γῆς φαίνε-
ται καί ἄνθρωποις συναναστρέφεται»**.

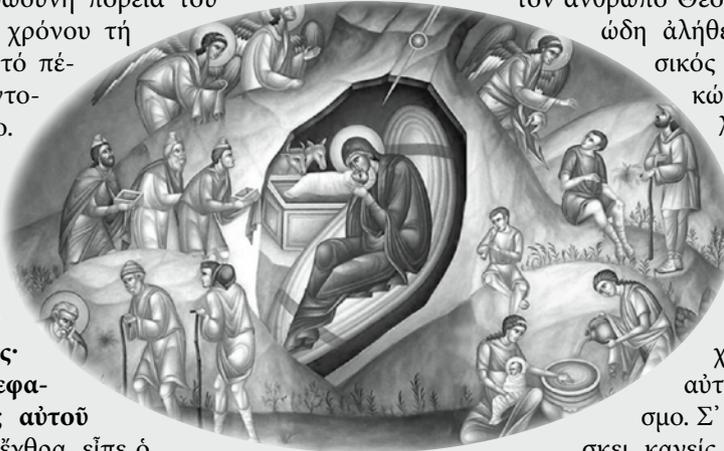
Κρατώντας καί μεῖς αὐτή τή σωτήρια ἀλήθεια,
σά στημόνι καί ρότα τῆς ζωῆς, ἀφήνουμε τήν καρδιά
μας μέσα ἀπό ἕνα πανευφρόσυνο καί παγκόσμιο καί
οἰκουμενικό σκίρτημα νά εὐαγγελισθῇ τό μέγα μήνυ-
μα. **«Ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν»**,
«Ὁ Λόγος ἔγινε σάρκα, ἔγινε ἄνθρωπος καί ἔχοντας
ὡς σκηνή καί ὡς ναό ἅγιο τήν ἀνθρώπινη φύση, πα-
ρέμεινε μέ πολλή οἰκειότητα μεταξύ μας σάν ἕνας ἀπό
ἐμᾶς» (Ἰω. α', 14) καί νά βεβαιώσῃ μαζί μέ τόν Μέγα
Ἀθανάσιο, ὅτι **«Χριστός ἐνηθρώπησε, ἵνα ἡμεῖς θεο-**

ποιηθῶμεν», «ὁ Χριστός γίνεκε ἄνθρωπος, γιά νά πο-
ρευθοῦμε ἐμεῖς στή θέωση!».

Ἀδελφοί μου, ἀλήθεια! Ἕνας οὐρανός σήμερα χα-
μηλώνει καί σμίγει μέ τή γῆ, ὁ Θεός γίνεται ἄνθρωπος
κι ὁ ἄνθρωπος γίνεται τοῦ οὐρανοῦ κομμάτι.

**«Ὁ Λόγος σάρξ ἐγένετο, ἵνα τόν ἄνθρωπον Θεόν
ἀπεργάσῃται»**, «Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ γίνεται σάρ-
κα, γιά νά γεννήσῃ τόν ἄνθρωπο Θεό, γιά νά πλάσῃ
τόν ἄνθρωπο Θεό!». Σ' αὐτή τή μεγαλει-
ώδη ἀλήθεια περικλείεται ὁ βα-
σικός σκοπός τῆς θείας Σαρ-
κώσεως. Αὐτό εἶναι τό πιό
λαμπρό Εὐαγγέλιο, πού
εἶχε νά δώσῃ ὁ οὐρα-
νός στή γῆ, ὁ Θεός
στόν ἄνθρωπο. Ἐκτός
ἀπό αὐτό τό οὐράνιο
μήνυμα, ἄλλος εὐαγ-
γελισμός δέν ὑπάρ-
χει γιά μᾶς, οὔτε σ'
αὐτόν, οὔτε στόν ἄλλο κό-
σμο. Σ' αὐτό τό Εὐαγγέλιο βρί-
σκει κανεῖς ἕναν πλοῦτο πνευμα-
τικῆς πείρας, πού τόν διώχνει ἀπ' τή ζάλη καί

τή συμβατικότητα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καί τόν κά-
νει νά ζήσῃ μιᾶ διάσταση ἄλλη, τή διάσταση τοῦ μυ-
στηρίου. Ὁ Θεός **«πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, ἐπτώχευσε
δι' ἡμᾶς»**, «ἐνῶ ἦταν πλούσιος καί γεμάτος ἀπό ἀπει-
ρο ἔλεος, φόρεσε τή φτωχή ἀνθρώπινη φύση κι ἔγι-
νε ἄνθρωπος φτωχός γιά χάρη μας» (βλ. καί Β' Κορ.
η', 9)! Αὐτή ἡ ἀνείπωτη θεία **«κένωση»**, τό σμίκρυμα
πρός καιρόν τῆς δόξης καί τοῦ μεγαλείου τῆς Θεότη-
τός Του, τό ὅτι ἔλαβε μορφή δούλου κι ἔγινε ὅμοιος
μέ τούς ἀνθρώπους (βλ. Φιλ. β', 7-8), εἶναι πού θα-
μπώνει τόν νοῦ καί τή διάνοια τοῦ πεζοῦ ἀνθρώπου
καί τόν κάνει μέ δέος περισσό ν' ἀναρωτιέται ἀνή-
μερα τά Χριστούγεννα μαζί μέ τόν θεῖο ὕμνωδό: **«Ὁ
Ἀχώρητος παντί, πῶς ἐχωρήθη ἐν γαστρὶ; ὁ ἐν κόλ-
ποις τοῦ Πατρὸς, πῶς ἐν ἀγκάλαις τῆς μητρός;»**, «Ὁ
Θεός πού δέν Τόν χωρᾶνε τά σύμπαντα ὀλάκερα, πῶς
χώρεσε καί κατοίκησε στή γαστέρα τῆς μητέρας Του;
Αὐτός πού βρισκόταν στούς ἀγιοτριαδικούς κόλπους
τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, πῶς χώρεσε στήν ἀγκάλη τῆς Μη-
τέρας Του Μαρίας τῆς Παρθένου;». Ποίος μπορεῖ νά
ξεπεράσῃ τό μέγεθος αὐτῆς τῆς σκέψεως; Ἀλλά καί

ποιός τολμᾷ τό θαῦμα ν' ἀρνηθῆ καί τῆς ἀλήθειας τῆ φωνή νά φιμώσῃ ἢ νά νεκρώσῃ; Αὐτό τά ἀπύθμενο βᾶθος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πού γίνεται φτωχός καί ξένος, γιά νά προσδώσῃ στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου οὐράνια σημασιολογία καί μέγεθος καί κύρος ἀθανασίας, ζητάει μεγάλη πίστη ἀπ' τόν ἄνθρωπο γιά «μερική» φυσικά κατανόησή Του. Ἀλλά χρειάζεται καί κάτι ἄλλο. Καθαρότητα ψυχῆς κι ἐτοιμασία ἐσώψυχη γιά δοχή τοῦ Θεοῦ Λυτρωτῆ. Ἐτοιμασία τῆς καρδιάς γιά νά γίνη φάτνη, ἀφοῦ γιά τόν καθένα ἀπό μᾶς «**Σήμερον ὁ Χριστός ἐν Βηθλεέμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου**». Αὐτό τό ἀέναο καί τόσο ψηλαφητό «Σήμερον» ἡ Ὁρθοδοξία ἀείποτε ἐορτάζει καί βιώνει...

Γιά κάθε ἄνθρωπο, ὑπάρχει μιά καινούργια γέννηση τοῦ Χριστοῦ μέσα του.

Γ' αὐτόν τόν λόγο, ἡ βαθύτερη κατανόηση τοῦ Μυστηρίου τῆς Σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ εἶναι τοῦτο. Τό νά καταλάβουμε, ὅτι ἡ Σάρκωση τοῦ Λόγου ἔγινε δική μας θέωση, ἡ κένωσή Του δική μας πλήρωση καί ἡ φτώχεια Του δικός μας πλουτισμός. Πάγκοινα ὀφείλει νά ἀκροασθῆ αὐτό τό μήνυμα ἡ ἀνθρωπότητα σήμερα, πού τόσα ἔχει καί πλείστα τῆς λείπουν...

Ἀδελφοί, ὁσονδήποτε κι ἂν προάγεται ἡ ἀνθρωπότητα στήν τεχνολογία καί στήν Ἐπιστήμη, θά παραμείνη πνευματικά ἐγκλωβισμένη, κούφια κι ἀνάπηρη, ἂν δέν πλησιάσῃ τόν σαρκωθέντα Λυτρωτῆ. Καί παρ' ὅλα τά ἐπιτεύγματά της, θά βασανίζεται μέσα στή δίνη τῶν ἀλληλοσυγκρουομένων ιδεολογιῶν καί θά τυραννιέται ἀπ' τά «μεγαλεῖα» τῶν «θεωριῶν», χωρίς τήν ἐλπίδα καί τήν παρηγοριά ἐνός Λυτρωτικοῦ σημείου.

Γ' ὅλα αὐτά ἡ ἡμέρα τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι γιορτή θαυμαστή, καί γιά τό Μεγαλεῖο της, καί γιά τό μυστήριό της καί γιά τό νόημά της. Πορτάζουμε Χριστοῦγεννα κι ὁμολογοῦμε στή σύγχρονη ἀνθρωπότητα «**ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἡ σωτηρία, εἰ μὴ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ...**», «...δέν εἶναι δυνατόν μέ κάποιον ἄλλον νά πετύχωμε τή σωτηρία, παρά μονάχα μέ τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ...» (Πράξ. δ', 12)... Πορτάζουμε Χριστοῦγεννα καί μαρτυροῦμε τό ἀληθινό νόημα καί τόν λόγο τῆς ἀνθρώπινης σκέψεως, τῆς ἀνθρώπινης αἰσθήσεως, τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Μέ τή σάρκω-

ση τοῦ Χριστοῦ δόθηκε ἡ ἀποκάλυψη τόσο τοῦ μυστηρίου τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς γῆς, ὅσο καί τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀνθρώπου. Γιά τοῦτο καί πανηγυρίζουμε κρατώντας τοῦ Χριστοῦ μας τά σπάργανα σάν ἐλπίδα σ' ἕναν κόσμο πού βαδίζει «**ὡς ἐλπίδα μὴ ἔχων**». Γ' αὐτό μαζί μέ τούς ἀγγέλους δοξολογοῦμε καί μαζί μέ τούς ποιμένες προσκυνοῦμε Χριστόν, τέλειο Θεό καί τέλειο ἄνθρωπο. Ἀλλά καί γι' αὐτό ἀποκαλυπτόμεθα μπροστά στόν ἄνθρωπο κι ἀγαπάμε τόν ἄνθρωπο, ὅποιος κι ἂν εἶναι καί ὅπως εἶναι. Γιατί ἀνήκει στόν Θεό. Μᾶς εἶναι ἀγαπητή ἡ ψυχή του, γιατί ἕνας Θεός σήμερα τή σώζει!

Ἀδελφοί μου, μέ τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ, ἦλθε ὅλη ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ κοντά μας, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καί τό ἔλεός Του. Γ' αὐτό τόν λόγο ὅλοι ἐμεῖς πού νοσταλγοῦμε καί τή δική μας σωτηρία καί τοῦ σύμπαντος κόσμου τήν εἰρήνη καί τή λύτρωση ἀπ' τόν ὠκεανό τῆς σύγχρονης ἀπελπισίας, μέσα σ' ἕνα κλίμα πνευματικῆς κι ἀνείπωτης χαρᾶς χαιρετίζουμε ὅλα τά ὄντα καί τήν κτίση ὀλάκερη μέ τόν οὐράνιο χαιρετισμό: **Χριστός ἐγεννήθη!** Κι ἀπ' τά ἔγκατα τοῦ κόσμου παίρνομε τήν ἀπάντηση: **Ἀληθῶς ἐγεννήθη!**

Αὐτό τά τραγούδι θαρρῶ μέ ὠθεῖ μαζί σας νά πῶ μέ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου τή γραφίδα: «Αφοῦ λοιπόν ὅλοι χορεύουν ἀπό χαρά, θέλω κι ἐγώ νά σκιρτήσω, θέλω νά χορέψω, θέλω νά πανηγυρίσω. Καί χορεύω, ὄχι παίζοντας κιθάρα, μήτε παίζοντας αὐλό, οὔτε κρατώντας ἀναμμένες λαμπάδες, ἀλλά ἀντί γιά μουσικά ὄργανα κρατώντας τά σπάργανα τοῦ Χριστοῦ. Γιατί αὐτά εἶναι ἡ ἐλπίδα μου, αὐτά εἶναι ἡ ζωή μου, αὐτά εἶναι ἡ σωτηρία μου, αὐτά ὁ αὐλός μου, αὐτά ἡ κιθάρα μου. Γ' αὐτό τόν λόγο, ἔρχομαι κρατώντας τα, γιά νά πάρω δύναμη ἀπό τή δύναμή τους καί νά μιλήσω καί νά ψάλλω μαζί μέ τούς ἀγγέλους «**Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ**», καί μαζί μέ τούς ποιμένες «**Καί ἐπί γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία**»!» (Ιεροῦ Χρυσοστόμου, Λόγος εἰς τό γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ρ.Γ. 56).

Μέ ἀπειρες χριστοπόθητες εὐχές
 Ὁ Ἐπίσκοπος καί πνευματικός σας πατέρας
 † Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί Ἀρδαμερίου
 ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου σας εύχεται
Καλά Χριστούγεννα με υγεία κι αισιοδοξία!

Με ευγνωμοσύνη για τη στήριξη του Συλλόγου
 από τα μέλη και τους φίλους αποχαιρετούμε μια γεμάτη χρονιά
 κι ευχόμαστε το 2020 να ενώσει ολόκληρο τον κόσμο
 σε ένα κύκλο αγάπης και αλληλεγγύης.

Η ΑΡΝΑΙΑ 3η ΣΕ ΟΜΟΡΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΤΟΠΟΣ)

Σε περίοπτη θέση της λίστας του αμερικανικού CNN με τα ομορφότερα χωριά της Ελλάδας βρίσκεται η Αρναία Χαλκιδικής. Σημαντική για το σύνολο του Δήμου Αριστοτέλη είναι η εμφάνιση της Αρναίας σ' αυτή τη θέση. Η λίστα περιλαμβάνει 17 χωριά της Ελλάδας, με την Αρναία στην 3η θέση. Ο Δήμαρχος του Δήμου Αριστοτέλη κ. **Στέλιος Βαλιάνος** δήλωσε: «Αποτελεί λόγο υπερηφάνειας μα και ευκαιρία, για το σύνολο του Δήμου Αριστοτέλη, το γεγονός ότι ένα παγκόσμιας εμβέλειας δίκτυο, όπως το αμερικανικό CNN, ξεχωρίζει και προβάλλει την Αρναία μας, ως ένα από τα ομορφότερα χωριά της Ελλάδας. Μέσω της Αρναίας, αυτή η επιτυχία αναδεικνύει το σύνολο του Δήμου μας. Δικό μας στόχος, πρέπει να είναι να αξιοποιήσουμε και να πολλαπλασιάσουμε το όφελος αυτής της προβολής, για ολόκληρη την περιοχή. Ταυτόχρονα δε, η σημαντική αυτή καταγραφή για την Αρναία, αποτελεί πιστοποιητικό για την δυναμική που έχουν και οι ορεινοί προορισμοί του Δήμου μας, τους οποίους, μέσα από το τουριστικό πρόγραμμα που έχουμε καταρτίσει και ήδη εφαρμόζουμε, σκοπεύουμε να μετατρέψουμε σε “αιχμή του δόρατος”

της προσπάθειάς μας, για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στον Δήμο Αριστοτέλη».

Σημειώνεται ότι το **1986**, μετά από σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αρναίας (Δήμαρχος **Αστερίος Θ. Καραστέργιος**, πρόεδρος του Δ.Σ **Ιωάννης Τ. Κοτσάνης**), η τότε Υπουργός Πολιτισμού **Μελίνα Μερκούρη**, με την **ΔΙ-ΛΑΠ/Γ/1983/29283/8-8-86, ΦΕΚ 759/31-10-86** απόφασή της, χαρακτήρισε το πυκνοδομημένο τμήμα του οικισμού Αρναίας, **ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΠΟ**, που χρηζει

Το σοκάκι της Αρναίας που έκανε τον γύρο του κόσμου

ιδιαίτερης κρατικής προστασίας.

(Αυτό σε γενικές γραμμές σημαίνει, πως όλα τα μεμονωμένα αξιόλογα κτίρια ή οικιστικά συγκροτήματα, ελέγχονται και προστατεύονται από το Κράτος-Υπουργείο Πολιτισμού - 4η Εφορεία Νεοτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας).

Την απόφαση αυτή αξιοποίησαν τότε οι επόμενοι Δήμαρχοι Αρναίας, άντλησαν σημαντικά κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναπλάσθηκε και αναδείχθηκε η Αρναία, με αποτέλεσμα σήμερα να απολαμβάνει ξεχωριστή θέση, στον κατάλογο των πιο όμορφων τόπων της Ελλάδας.

Αρναία. Το Δημαρχείο και το καμπαναριό του παρακείμενου Μητροπολιτικού Ναού του Αγίου Στεφάνου

ΚΑΛΑΝΤΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ ΚΡΙΚΕΛΙΚΟΣ

Φιλολόγος

α. Παραλαγή Μαντεμοχωρίων¹

Βασίλειος ο θαυμαστός, όπ' είναι παρρησία³
γράφει, πνεύμα άγιον, τα ιερά βιβλία,
γράφει, πνεύμα άγιον, αμαρτωλούς να σώσει,
το γένος των χριστιανών να το ελευθερώσει.

5 Αυτός ειν' ο Βσίλειος, ο μέγας ιεράρχης,
όπου μετά του Έλληνες, επάθη πολεμάρχης!

- Ιουλιανέ παράνομε και μέγα πολεμάρχα,
πολύ μου κακοφαίνεται που 'ρέσκεσαι στα πάθη.

- Μι μήνυσες δια φιλία⁴, να στείλεις για εμένα

10 φαγί αρχιερατικόν, που βρισκομαι στα ξένα.

Και τόσον ζώνν μ' έκανες και μ' έστειλες κριθάρι,
μα θα σε στείλω και εγώ σπαθί με το κοντάρι.

Πολλά ειν' τα φοβερίσματα: να πάει, να γυρίσει,
να κάψει την Καισάρειαν και να την αφανίσει.

15 Βασίλειος σαν τ' άκουσε, μαζεύει το λαό της,
αρχιερείς και ιερείς και το υπήκοόν του,

εκεί μπροστά στην Παναγιά και κάνει λιτανείαν
και στέλλει τον Μερκούριον με τη μεγάλην βίαν
και πήγε και τον έφτασε μέσα εις την Περσίαν

20 και τον χτυπά με κονταριά μέσα εις την καρδίαν.

Δέξου, Ιουλιανέ, το χάρισμά, δέξου αυτό με βίαν,
που σ' έστειλε ο Βασίλειος από την Καισαρείαν.

Τα κάλαντα αυτά της Πρωτοχρονιάς, που ψάλλονται σ' όλη σχεδόν την ανατολική Χαλκιδική (Νικήτη, Μεγάλη Παναγία, Αρναία, Ιερισσό κ.λπ.), κατά περίεργο τρόπο διασώζουν ένα επεισόδιο μεταξύ του Μ. Βασιλείου και του αυτοκράτορα Ιουλιανού του Παραβάτη (361-363), για το οποίο κάνει λόγο ο «Μέγας Συναξαριστής της Εκκλησίας»⁵.

Ο Μ. Βασίλειος (329/330-379) με τον συμφοιτητή του Γρηγόριο Ναντζιαζηνό (θεολόγο) γνώρισαν τον Ιουλιανό στην Αθήνα, όταν σπούδαζαν φιλοσοφία, ρητορική κλπ. Οι δρόμοι των δύο ανδρών θα χωρίσουν σύντομα, αφού ο ένας έγινε υπέρμαχος του χριστιανισμού και ο άλλος έμεινε προσηλωμένος στην ειδωλολατρία.

β. Παραλλαγή της Νικήτης²

Βασίλειος αθάνατος – να πούμε παρρησία·
γράφω, πνέμα άγιον, τα ιερά βιβλία,
γράφω, πνέμα άγιον, τον αμαρτολόν να σώσει
το γένος των χριστιανών να το ελευθερώσει.

Αυτός ειν' ο Βασίλειος, ο μέγας ιεράρχης.
Να πούμε τα τους Έλληνες, που στάθ'κι πολεμάρχης!
Βασίλειον αρχοντικόν, που βρίσκεις μεσ' τα ξένα...

...

...

...

...

Και τόσο ζώνν μ' έκανες και μ' έστειλες κριθάρι;
μα θα σι στείλου κι ιγώ σπαθί μι του κουντάρι.

Πολλά είν' τα φοβερίσματα να παν' κι να γυρίσουν,
να κάψουν την Καισάρεια για να την αφανίσουν.

Σαν τ' άκουσι ο Βασίλειος, μαζεύει τον λαόν της,
ιερείς, αρχιερείς και τους υπήκοούς της.

Σαν πήγαν μπρος στην παναγιά κι κάνουνε μιτάνοια
στέλνουν τον Μαγκούριο μεσ' τη μεγάλη βία.

...

...

Δόξα είν' το χάρισμα, δόξα αυτή η βία,
μας έστειλε ο Βασίλειος από την Καισαρεία.

Ο Μ. Βασίλειος θα συγκρουστεί με τον Ιουλιανό (361-363), όντας μοναχός (357-362) και όχι ως Ιεράρχης, αφού επίσκοπος Καισαρείας ήταν κατά τα έτη 370-379, όταν βασιλεύε ο Ουάλης ή Βάλης (364-378) και αφού είχε σκοτωθεί ο Ιουλιανός. Ο λαός βέβαια δεν ασχολείται με χρονολογίες και τον Μ. Βασίλειο μόνο ως Ιεράρχη μπορεί να τον φανταστεί.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικό της διαμάχης των δύο ανδρών θεωρείται και το ακόλουθο. Ο Σωζωμενός (τέλη του 4ου αι. – 450) στην «Εκκλησιαστική Ιστορία»⁶ αναφέρει την έξοχη απάντηση του «Μ. Βασιλείου», σε υβριστική επιστολή του Ιουλιανού εναντίον των επισκόπων: «Τάδε γαρ επιτωθάζων ο βασιλεύς τοις τότε διαπρέ-

1. Ι.Δ. Κρικελίκος, «Το Δωδεκαήμερο στη Χαλκιδική», Θεσσαλονίκη 2000, σ. 61-62.

2. Ο.Π.Σ.61 και Ι.Δ. Κρικελίκος, «Τα Τραγούδια της Νικήτης», Θεσσαλονίκη 1990, σ.122.

3. Στην παραλλαγή της Ιερισσού (Γ. Μαρίνου «Ιερισσός...», Θεσσαλονίκη 2001, σ.79-80) οι πρώτοι τέσσερις στίχοι έχουν ως εξής: «Βασίλειος ο θαυμαστός, όπου είναι παρουσία,

γράφει μας Πνεύμα Άγιον τα ιερά βιβλία,
γράφει μας Πνεύμα Άγιον αμαρτωλούς να σώσει
το γένος των χριστιανών να μας ελευθερώσει».

4. Φιλιά ή φ' λιά: φίλεμα, φιλοξενία (φίλος).

5. Ματθαίου Λάγγη «Ο Μέγας Συναξαριστής της Εκκλησίας» Μην Ιανουάριος, σ.35-36.

6. Σοζωμενού Εκκλησιαστική Ιστορία, βιβλίο Ε', 18, 7, 1-3 και

πουσιν επισκόποις επέστειλεν· “ανέγνω, έγνω, κατέγνω”, τους δε προς ταύτα αντιγράψαι· “ανέγνω, αλλ’ ούκ έγνω· ει γαρ έγνω· ούκ αν κατέγνω”. Είσι δε οι Βασιλείω τω προστάντι των εν Καππαδοκία εκκλησιών⁷ ταύτην την επιστολήν ανατιθέασι, και ουκ απεικός·’αλλ’ είτε αυτού είτε άλλου ταύτα εστί, δίκαιον ανδρείας και παιδευσεως άγασθαι τον γράψαντα».

Σχετικά τώρα με το περιστατικό, από το οποίο εμπνέονται τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς, επισημαίνουμε τα παρακάτω. Στα 363, όταν ο Άγιος δεν ήταν επίσκοπος αλλά το δεξι χέρι του αρχιεπισκόπου Καισαρείας Ευσεβίου, ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ιουλιανός, ξεκινώντας την εκστρατεία εναντίον των Περσών, πέρασε από την Καισάρεια. Κατά τη συνήθεια, οι κάτοικοι της Καισαρείας όφειλαν να προϋπαντήσουν τον βασιλιά και να του προσφέρουν πλούσια δώρα· κι ο βασιλιάς ανταποδίδοντας να παραδώσει στην πόλη ανάλογα προνόμια.

Η επίσκεψη αυτή του βασιλιά δεν χαροποίησε καθόλου τους Καισαρείς, αφενός γιατί η Καισάρεια τότε λόγω ξηρασίας μαστίζονταν από σιτοδεία και πείνα, αφετέρου διότι γνώριζαν ότι ο Ιουλιανός είχε κακές προθέσεις για τον τόπο αυτό της εξορίας του. Πράγματι ο Ιουλιανός και ο αδελφός του Γάλλος, όταν ήταν μικροί, εξορίστηκαν στην Καππαδοκία από τον ξάδελφο τους αυτοκράτορα Κωνσταντίνο (337-361)· επιπλέον οι χριστιανοί εκεί είχαν κατεδαφίσει το ναό της θεάς Τύχης και ο Ιουλιανός ζητούσε ευκαιρία να τους εκδικηθεί.

Την κρίσιμη εκείνη στιγμή ο Μ. Βασίλειος έδωσε τη λύση. Και τον Συναξαριστή: «Ο δε Άγιος Βασίλειος, γνωρίζων αυτόν από τας Αθήνας, διότι εσπούδαζαν εκεί ομού, προσέτι δε τιμών αυτόν ως βασιλέα, παρέλαβε τον λαόν του και προϋπήνησεν αυτόν. Μη έχων δε άλλο δώρημα να προσφέρη εις την βασιλικήν συνοδείαν, προσέφερε τρεις άρτους κριθίνους από εκείνους τους οποίους έτρωγε ο Άγιος. Ο δε υβριοπαθήσας (θεωρώντας ότι προσβλήθηκε) επι τη σμικρότητι των δώρων επέτρεψε τοις δορυφόροις αυτού (στους ακόλουθους του) λαβείν μεν τους άρτους, αντιδούναι δε αυτώ χόρτον. Βλέπων ο Άγιος την καταφρόνησιν ταύτην είπεν εις τον βασιλέα· ημείς μεν, ω βασιλεύ, από εκείνο το οποίον τρώγομεν προσεφέραμεν· η δε βασιλεία σου, ως αρμόζει, μας αντήμειψε την δωρεά από εκείνο που τρώγεις⁸! Ταύτα ακούσας ο βασιλεύς εθυμώθη πολύ και λέγει προς τον Άγιον· τώρα δέξου την δωρεάν ταύτην και όταν επιστρέψω από την Περσίαν, εδαφιώ την πόλιν

σου και αροτριώ αυτήν ίνα γένηται σιτοφόρος μάλλον ή ανθρωποφόρος. Τον δε υπο σου απατώμενον μωρόν λαόν θα αιχμαλωτίσω, διότι τους θεούς, τους οποίους εγώ προσκυνώ, αυτοί ατιμάζουσι· συ δε θέλεις λάβει την πρόπουσαν αμοιβήν. Ούτως απειλήσας ασεβής βασιλεύς Ιουλιανός απήλθεν εις την Περσίαν».⁹

Η απειλή του αυτοκράτορα για κατεδάφιση της Καισαρείας γέμισε τους Καισαρείς από φόβο και αγωνία. Και σ’ αυτή την περίσταση ο Άγιος όρθωσε το ανάστημά του. Ζήτησε από τους χριστιανούς να φέρουν ό,τι χρήματα και τιμαφή είχαν, ώστε, όταν επέστρεφε ο Ιουλιανός, να τα ρίξουν σωρό στο δρόμον «ίνα βλέπων ταύτα, φιλοχρήματος όπου είναι, ειρηνεύση και δεν πράξει καθ’ ημών ως σκέπτεται»· οι χριστιανοί έπραξαν όπως προσέταξε ο Άγιος· μάζεψαν τον πλούτο τους και ο Μ. Βασίλειος τον τοποθέτησε σε σκευοφυλάκειο «επιγράφας εκάστου το όνομα¹⁰».

Αμέσως μετά προσκάλεσε τον κλήρο και τον λαό να ανέβουν στο βουνό Δίδυμο¹¹, όπου ο ναός της Παναγίας για να προσευχηθούν νηστεύοντες· «Εις τον ναόν αυτόν δεόμενοι και παρακαλούντες οι χριστιανοί μετά συντετριμμένης καρδιάς τον μόνον εύσπλαχνον θεόν και την υπεραγίαν Μητέρα Αυτού, όπως μεταλάβη την βουλήν του ασεβεστάτου βασιλέως, είδεν ο Άγιος, ιστάμενος μετά του λαού εις προσευχήν, πλήθος στρατιάς ουρανού κύκλωθεν του όρους, εν μέσω δε αυτών έβλεπε γυναίκα τινά καθημένην επί θρόνου μετά δόξης πολλής, η οποία είπε προς τους περιεστώτας Αγγέλους καλέσατέ μου τον Μερκούριον, όπως μεταβή και φονεύση τον εχθρόν του Υίου μου, Ιουλιανόν. Εφάνη τότε εις τον Άγιον Βασίλειον, ότι ήλθε ο Μάρτυς Μερκούριος ενδεδυμένος με τα όπλα του και λαβών προσταγήν παρά της γυναίκος εκείνης, ήτις ήτο η Υπεραγία Θεοτόκος, απήλθε ταχέως¹¹».

Όταν μετά την οπτασία αυτή ζύπνησε ο Άγιος, κατέβηκε στην πόλη, έτρεξε στο ναό όπου φυλασσόταν το λείψανο του Αγίου Μερκουρίου και διεπίστωσε ότι η λάρνακα ήταν αδειανή. Σε λίγες ημέρες μάθανε το φόνου του Ιουλιανού στη μάχη¹². Πράγματι, ο Ιουλιανός σκοτώθηκε πολεμώντας εναντίον των Περσών: «εν μέσοις τοις πολεμίοις γενόμενος δόρατι βάλλεται κατά της πλευράς¹³». Μάλιστα θεωρήθηκε ότι ο φονιάς δεν ήταν Πέρσης αλλά κάποιος από την ακολουθία του: «εν τοις ημετέροις ην ο φονεύς¹⁴».

συνέχεια στη σελίδα 16

8, 1-4. Ίδετε και Κ.Π.Καβάφη «Ποιήματα», εκδόσεις Ίκαρος, 2ος τ., σ.62 «Ούκ έγνω».

7. Ο Άγιος δεν μπορεί να είναι Προεστώς των Εκκλησιών, γιατί ακόμη δεν ήταν επίσκοπος.

8. Δηλαδή από εκείνο που τρέφει τον παραλογισμό σου, αφού, θέλοντας να γελάσεις εις βάρος μας, μας έκαμες από αυτούς που τρώνε χορτάρια. Στα κάλαντα: «και τόσο ζών μ’ έκανες και μ’ έστειλες κριθάρι»

9. Μέγας Συναξαριστής σ.35.

10. Ο.Π. σ36.

11. Δίδυμον, όρος της Καισαρείας, ονομαζόμενο έτσι, διότι είχε δύο κορυφές.

12. Έξησε 32 πονεμένα χρόνια και βασιλέψε 20 μήνες μόνον.

13. «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», Εκδοτική Αθηνών, τ.Ζ', σ.66.

14. Θεοδώρου Θεοδωρίδη, πρωτοπρεσβυτέρου, «ΧΥΤΑΤΕ ΝΑ ΥΠΑΜΕ ΣΟΝ ΕΒΑΣΙΑΗ», Αθήνα 1972.

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019

ΜΑΡΙΑ ΓΡΙΒΑ

Πρώην εκπαιδευτικός

Οι πιλότοι μας οργώνουν τον ουρανό. Σπέρνουν λευκούς καπνούς στον άνεμο. Και σαν βροχής σταγόνες στο διασπασμένο χώμα πέφτει από κει ψηλά του Ρίτσου ο στίχος: «Οι Έλληνες δεν προσκυνούν, παρά μόνο τους νεκρούς τους».

Τιμή στην ακατάβλητη Ελληνική ψυχή, που ορθώνεται και σταματά τη βία. Που αγωνίζεται για λευτεριά και ανεξαρτησία.

Βαθιά η συναίσθηση του καθήκοντος. Κοινό το Ελληνικό πιστεύω στις αξίες. Και η κληρονομιά βαριά. Από τα χρόνια τα παλιά, τα αρχαία.

«**Ταν ή επί Τας**» και «**Τεθνάται καλώς μάλλον ή ζει αισχρώς**» στο Δαιρείο, που «αιτιαίειν γήν και ύδωρη». Το παρελθόν ορίζει το μέλλον.

ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1940

Ω, Λευτεριά κι Ελλάδα μου ξυπνάτε. Οχτροί, καινούργιοι, βάρβαροι, πολλοί, να σας πατήσουν θέλουνε. Οκτώβρης. Φθινόπωρο. Τα σύννεφα τον ουρανό γεμίζουν. Το σκότος και η καταχνιά τη σφαίρα πλημμυρίζουν. Σύννεφα μαύρα απ' το Βορρά, από τη Δύση αντάρα. Ανατολή με καταχνιά, κουρνιαχτός απ' το Νοτιά κι η φύση μια λαχτάρα. Ο κόσμος είναι ανάστατος. Η ανθρωπότης τρέμει, για το κακό που γίνεται με εκείνο που προσμένει.

Καταστροφή και θάνατος και πόνος και σκλαβιά.

Κάθε ωραίο χάνεται και σβήνει η λευτεριά

Παντού σκορπίζεται φωτιά κι ακούγεται κανόνι.

Απλώνει πένθος η σκλαβιά και χάνεται η Λευτεριά.

Έρχονται μαύροι χρόνοι.

Μα, έξαφνα, μες στης φωτιά τη στάχτη και τη λάβα, φως θεϊκό ξεχύθηκε. Ο κόσμος όλος σείστηκε και πρόβαλε η Ελλάδα.

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 «Καλώς τεθνάται μάλλον.....» με μια λέξη μόνο. **ΟΧΙ**

Όχι, εβροντοφώναξε στο σκότος και στη βία.

Εδώ πεθαίνει η σκλαβιά και ζει η Ελευθερία.

ΟΧΙ. Φουσκώνει τ' ΟΧΙ. Αγριεύει, γιγαντώνει.

Πάει και πάει, με πέλαγα, μ' ανέμους, με ποτάμια.

Θυμών ορχήστρα πέρα στις Πίνδου, στον αγέρα, στ' αρχοντικά, στα φτωχικά, σ' αγρούς και στάνες.

Στις πόλεις, στα χωριά το διαλαλούν γλυκόφωνες καμπάνες

ΟΧΙ. Σφίγγουν τα δόντια κι οι πυγμές.

Οι प्राοί ποιμένες παρατούν τα ποίμνια. Κασμάς,

αλέτρι, δίχτυα, παρευθύς παραμερίζουν.

Κι είδα Αρχαγγέλους τιμωρούς- αμούστακα παιδιάρωμαφαίες να παίζουν κι άπαρτα κάστρα να γκρεμίζουν.

Κι είδα, εκεί, στα κακοτράχαλα της Πίνδου τα βουνα, γυναίκες να ζαλώνονται οβίδες και πυρομαχικά, να ανεβάζουν μέσα στο χιονιά τα πυροβόλα και να κυλούν βράχους στους εχθρούς. Γι' αυτό,

Ύμνος θάπρεπε να γίνει και στη γυναίκα ειδικά, που ελάμπρυνε κι εκείνη μια ιστορική σελίδα. Που κινδύνους αψηφώντας έτρεξε κοντά και πρώτη με τον Έλληνα στρατιώτη, τη στιγμή που η Πατρίδα κάλεσε όλα τα παιδιά της.

Ύμνος πρέπει. Τέτοιος ύμνος για τη Θεία Ελληνίδα που να μπει στην ιστορία, στην καλύτερη σελίδα και να λέει: Ελληνίδες, Έτσι νάσαστε. Έτσι πάντα. Σαν εκείνες τις γυναίκες του αλησιμόνητου '40.

Το ΟΧΙ, θρύλος έγινε. Παντού το βροντοφώναξε του Έλληνα το στόμα. Το αίμα που έτρεξε άλικο επότισε το χώμα. Και, τώρα, που χρόνια, πέρασαν από τη μέρα εκείνη, τη μέρα τη χαρούμενη που χτύπησαν καμπάνες, όποιος κοιτάζει γύρω του και βλέπει τι έχει γίνει: Τα ορφανεμένα τα παιδιά. Τις μαυροφόρες μάνες. Όποιος κοιτάζει γύρω του, μιας φρίκης οπτασίες που άφησε ο πόλεμος: Τα γκρεμισμένα τα σχολεία, καμμένες εκκλησίες και τάφους που σκεπάζανε τα νιάτα τα πικρά, θα σιγολέει και μέσα του θα πλημμυρίζει ο πόνος. Επέρασαν οι βάρβαροι του 20ού αιώνας. Εκείνοι που έπραξαν το κακό, τους πήρε μαύρο σύννεφο.

Ζωή δεν είχαν πίσω τους μ' έλατα και με κρύα νερά. Μ' αρνί, κρασί και ντουφεκιά, βέργα και κληματόσταυρο. Παππού δεν είχαν από δρυ κι απ' οργισμένο άνεμο, στο караούλι δεκαοχτώ μερόνυχτα.

Με πικραμένα μάτια.

Τους πήρε μαύρο σύννεφο. Δεν είχαν πίσω τους αυτοί, θείο μπουρλοτιέρη, πατέρα γεμιτζή. Μάνα που να 'χει σφάζει με το χέρι της, ή Μάνα μάνας που με το βυζί γυμνό, χορεύοντας, να 'χει δοθεί στη λευτεριά του Χάρου.

Εκείνοι που έπραξαν το κακό, τους πήρε μαύρο σύννεφο. Τώρα χτυπάει πιο γοργά τ' όνειρο μες το αίμα. Έλληνες μες στα σκοτεινά δείχνουν το δρόμο. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, για σένα θα δακρύσει, από χαρά, ο Ήλιος.

Μακριά, χτυπούν καμπάνες από κρύσταλλο.

Αύριο, αύριο, αύριο: Το Πάσχα του Θεού.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΤΕΧΑΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΚΡΗΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ Ι. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗΣ

Συντ. Δάσκαλος - Συγγραφέας

Ο Μακεδονικός Αγώνας είναι μια από τις σημαντικότερες σελίδες της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Έλαβε χώρα στη Μακεδονία, κυρίως από το 1903 ως το 1908. Αιτία του Μακεδονικού Αγώνα ήταν η άμεση απειλή να χαθεί αυτός ο χώρος για την Ελλάδα και να περιέλθει στη Βουλγαρία, η οποία είχε εξαπολύσει στο μακεδονικό χώρο μια άνευ προηγουμένου πολυμέτρη επίθεση σε βάρος του ελληνικού στοιχείου. Στην επίθεση αυτή οι Βούλγαροι, με ειρηνικά μέσα αρχικά, αλλά στη συνέχεια με ολοένα αυξανόμενη βία, επιχειρούσαν να τρομοκρατήσουν τους Έλληνες, να εξαλείψουν την ελληνική παιδεία και συνείδηση και να επιβάλουν στον πληθυσμό συνείδηση βουλγαρική.

Στην πραγματικότητα, η αντιπαλότητα άρχισε από το 1870, όταν ιδρύθηκε, με σουλτανικό φερμάνι, η βουλγαρική Εξαρχία και η βουλγαρική εκκλησία αποσπάστηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Χρονικά, η περίοδος αυτή συνέπεσε με την εμφάνιση, τόσο στη Βουλγαρία, όσο και σε ολόκληρη τη Βαλκανική, ισχυρών εθνικιστικών κινήσεων. Έτσι σύντομα ταυτίστηκαν οι έννοιες Βούλγαρος και Εξαρχικός και κατ' αντιστοιχία, ταυτίστηκαν οι έννοιες Έλληνας και Πατριαρχικός.

Τον βουλγαρικό εθνικισμό ενέτεινε η διαβόητη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, η οποία υπογράφηκε το 1878 μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας, -ύστερα από έναν ακόμη ρωσοτουρκικό πόλεμο-, και δημιουργούσε τη Μεγάλη Βουλγαρία, σε βάρος κυρίως των ελληνικών εδαφών της Μακεδονίας και της Θράκης. Και, παρ' όλον ότι η συνθήκη αυτή καταργήθηκε πριν καν ισχύσει, ωστόσο αποτέλεσε για τους Βουλγάρους εθνικό όραμα για όλες τις επόμενες δεκαετίες.

Όλα αυτά βέβαια συνέβαιναν ενώ και οι δύο λαοί, Έλληνες και Βούλγαροι, βιούσαν υπό τη σκληρή εξουσία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, η οποία ωστόσο διήγε φάση εμφανούς κάμψης και παρακμής και ήταν φανερό ότι, αργά ή γρήγορα, η Τουρκία, που επί αιώνες δυνάστευε και τη Βαλκανική, θα αναγκαζόταν να

την εγκαταλείψει. Σωστότερα να εκδιωχθεί, από το χώρο των Βαλκανίων. Έτσι κάθε εθνότητα, ιδιαίτερα η βουλγαρική, -η οποία είχε αναγνωριστεί ως αυτόνομη ηγεμονία από το Συνέδριο του Βερολίνου του 1878-, επιχειρούσε να καταλάβει το κενό εξουσίας που θα προέκυπτε. Εν όψει αυτού του πολύ πιθανού ενδεχομένου, ο βουλγαρικός εθνικισμός ξεκίνησε, κυρίως με την εί-

σοδο του 20ού αιώνα, συντονισμένη προσπάθεια να εμφανίσει τη Μακεδονία ως χώρο όπου κυριαρχούσαν οι Εξαρχικοί -Βούλγαροι. Στην αρχή η προσπάθεια αυτή πήρε τη μορφή ίδρυσης και ανάπτυξης βουλγαρικών σχολείων και εξαρχικών εκκλησιών, όμως, επειδή υπήρξε δικαιολογημένη αντίδραση του ελληνικού στοιχείου, ιδιαίτερα των δασκάλων, ιερέων και λοιπών Ελλήνων πατριωτών, οι Βούλγαροι, οργανωμένοι σε μαχητικές οργανώσεις (κομιτάτα),

άρχισαν καταπιέσεις και διωγμούς, προσπαθώντας, στην αρχή με την πειθώ, και στη συνέχεια με τα όπλα και τη βία να πετύχουν το σκοπό τους.

Αυτή η αντίδραση των Ελλήνων, σύντομα πήρε τη μορφή ένοπλης αντίστασης κατά της ένοπλης βουλγαρικής βίας. Και αυτοί οι ένοπλοι Έλληνες έμειναν στην ιστορία ως «Μακεδονομάχοι» και ο αγώνας τους ως «Μακεδονικός Αγώνας». Αυτός ο αγώνας στην αρχή στηρίχτηκε στους γηγενείς Μακεδόνες, όμως γρήγορα φάνηκε ότι ήταν αναγκαία η βοήθεια από την ελεύθερη Ελλάδα, όχι μόνο σε οργάνωση και εφόδια, αλλά κυρίως σε εθελοντές μαχητές, εφόσον μάλιστα οι Βούλγαροι είχαν συνεχή ανάλογη στήριξη από το όμορο κράτος της Βουλγαρίας.

Όμως, ενώ οι Βούλγαροι κομιτατζήδες είχαν αμέριστη υποστήριξη από το βουλγαρικό κράτος, αντίθετα το τότε επίσημο ελληνικό κράτος ήταν εξαιρετικά επιφυλακτικό έως εχθρικό προς τον αγώνα των Ελλήνων Μακεδόνων. Βασική αιτία ήταν το ολέθριο για την Ελλάδα αποτέλεσμα του πρόσφατου ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897 και οι όροι της ανακωχής τους οποίους υποχρεώθηκε να υπογράψει η

ηττημένη Ελλάδα. Όμως, υπό την πίεση της κοινής γνώμης και των εφημερίδων, από τις αρχές του 1904 η τότε ελληνική κυβέρνηση άλλαξε τακτική, έστειλε μάλιστα 4 Έλληνες αξιωματικούς (Παύλο Μελά, Αναστ. Παπούλα, Αλέξ. Κοντούλη και Γεώργιο Κολοκοτρώνη) στη Μακεδονία, για να δουν από κοντά την κατάσταση και να προτείνουν μορφές συμπαράστασης. Έτσι αρχίζουν να οργανώνονται ένοπλα τμήματα και, με επικεφαλής Έλληνες αξ/κούς, με ψευδώνυμα φυσικά, να μπαίνουν στη Μακεδονία και να συγκρούονται με τους κομιτατζήδες. Από νωρίτερα βέβαια, από τον Μάιο του 1903, ο Π. Μελάς, ανταποκρινόμενος σε αίτημα του Μητροπολίτη Καστοριάς Γερμανού Καραβαγγέλη, του στέλνει ένα ολιγομελές αλλά εκλεκτό ένοπλο σώμα, με επιστολή που λέει: «Οι Κρήτες που σας στέλλομεν, είναι τέλειοι τύποι πολεμιστών. Γενναίοι, ευφρείς, αποφασιστικοί, φιλόδοξοι, με ανεπτυγμένον το εθνικόν φρόνημα. Είμαι βέβαιος ότι θα ενισχύσωσι καταπληκτικώς τον αγώνα σας». Τους πολεμιστές αυτούς είχε εξασφαλίσει στον Π. Μελά ο Γ. Τσόντος, ο μετέπειτα καπετάν Βάρδας, Κρητικός αξ/κός, ο οποίος αργότερα θα διαδεχθεί τον Γεώργιο Κατεχάκη στην ηγεσία του αγώνα. Από την ομάδα αυτή προερχόταν και ο πρώτος μη Μακεδόνας νεκρός του Αγώνα, ο Γ. Σεϊμένης.

Από τους πολλούς εθελοντές Μακεδονομάχους, τους εκτός Μακεδονίας, οι οποίοι, ιδιαίτερα μετά τον θάνατο του Π. Μελά εισέδραν στη Μακεδονία, το μεγαλύτερο μέρος, πάνω από 50%, προέρχονταν από την Κρήτη. Ίσως αυτό να φαίνεται ως ιστορικό παράδοξο,

εφόσον η Κρήτη είναι το πλέον απομακρυσμένο από τη Μακεδονία ελληνικό έδαφος. Όμως, αυτό το φαινόμενο, έχει την εξήγησή του, όχι μόνο από την ιδιαίτερη σχέση της Κρήτης με την Μακεδονία, από τα χρόνια ακόμη του Μ. Αλεξάνδρου, αλλά και από το γεγονός ότι στην Κρήτη, με το τέλος του 19ου αιώνα, με τη δημιουργία της Αυτόνομης Κρητικής Πολιτείας και την οριστική αποχώρηση του τουρκικού στρατού από την Κρήτη, βρίσκονταν πλήθος Κρήτες, αγωνιστές των πολλών επαναστάσεων της Κρήτης, σε πολεμική «σχόλη». Πολλοί απ' αυτούς θεώρησαν πως η Μακεδονία που κινδύνευε από τους Βουλγάρους, ήταν μια μακρινή Κρήτη που ζητούσε βοήθεια. Και έτρεξαν, σε αλληπάλληλα τμήματα, να αγωνιστούν στη Μακεδονία.

Σχετικά με το θέμα αυτό, ο Μακεδονομάχος και αργότερα υπουργός του Ελ. Βενιζέλου Γ. Μόδης, καταγόμενος από το Μοναστήρι, γράφει: «Πώς βρέθηκαν από τα κρητικά βουνά στην απόμερη αυτή μακεδονική γωνιά, που μόνο ακουστά την είχαν, τόσο πολλοί Κρητικοί, είναι από τα θαυμαστά της ελληνικής ψυχής. Έμαθαν ότι ζητούσαν παλικάρια πρόθυμα να παίξουν τη ζωή τους σ' έναν εθνικό σκοπό και έτρεξαν για τη σωτηρία των αδελφών Μακεδόνων, και ολόκληρος η Κρήτη είχε μεταβληθεί σε στρατόπεδο του Μακεδονικού Αγώνα». Αξίζει τον κόπο να αναφέρουμε και κάτι άλλο που σημειώνει αλλού ο Γ. Μόδης: «Το απόγευμα ... βλέπουμε ξαφνικά ... να ξεχύνονται από τα σπίτια του χωριού 50 περίπου αντάρτες και να το στρώνουν αμέσως στο χορό. Χόρευαν πεντοζάλη. Ήταν όλοι

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΟΛΟΥΣ

Λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουμε όλοι οι Έλληνες το Δ.Σ. προέβη σε διακανονισμό των οφειλών από συνδρομές. Έτσι σήμερα, ο καθένας έχει υποχρέωση εξόφλησης μόνο των συνδρομών των δύο τελευταίων ετών. Τώρα, όλοι γνωρίζετε τις οφειλές σας στον Σύλλογο, γιατί στην αυτοκόλλητη ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό, γράφεται το τελευταίο έτος πληρωμής της συνδρομής σας.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ:

- α) Στον ταμιά ή σε οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ. ή στον αντιπρόσωπο ή τον ανταποκριτή του χωριού σας.
- β) Στα γραφεία μας, κάθε βράδυ 6-8 μ.μ., πλην Παρασκευής.
- γ) Στην **Τράπεζα Πειραιώς IBAN: GR80 0171 2330 0062 3304 0032 572**
- δ) Στους παρακάτω συνεργάτες:

- 1. Ζηνοβία Ιππ. Πάχτα, τηλ. 6937313294 και Ιπποκράτης Κανέλλης, τηλ. 6947145119, για τη Θεσσαλονίκη την Αρναία και τα πέριξ**
- 2. Νίκος Πιτσιόρλας για τον Πολύγυρο και τα πέριξ, τηλ. 6979816851 και**
- 3. Χρυσοβαλάντης Μπουλούσης για την Κασσάνδρα ολόκληρη, τηλ. 6944989934 (Κασσάνδρεια)**
- 4. Χρήστος Μαστρογιάννης για τα Νέα Μουδανιά και τα πέριξ, τηλ. 6946488555**

υψηλόσωμοι και φτεροπόδαροι οι Κρητικοί. Με τα μαύρα μαντήλια στα κεφάλια, τα πολλά ασημικά, φουσεκλίκια, πιστόλια, μαχαίρια στη μέση και στο στήθος και με τα μακριά τους υποδήματα που τα χτυπούσαν όλοι μαζί ρυθμικά και με τα χέρια στη μέση και στο στήθος και με τον θυελλώδη πυρρίχιό τους μας έκαναν συγκλονιστική εντύπωση...»

Κι ένας άλλος ονομαστός Κρητικός Μακεδονομάχος, ο Παύλος Γύπαρης, δίνει μια άλλη σημαντική εξήγηση για τη συμμετοχή των Κρητών στον Μακ. Αγώνα, γράφοντας:

«Αχ, όποιος έζησε σκληρά, σ' αγέρα σκλαβωμένο, κι έφαγε μ' αίμα το ψωμί και δάκρυα ζυμωμένο, όποιος της μαύρης γης σκλαβιάς δοκίμασε τον πόνο, σκλαβιά και πόνο τι θα πει, εκείνος ξέρει μόνο...»

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΤΕΧΑΚΗ: Μετά τον θάνατο του Π. Μελά, στη Στάτιστα, στις 13 Οκτωβρίου 1904, το Μακεδονικό Κομιτάτο της Αθήνας αποφάσισε να στείλει στην περιοχή της Δ. Μακεδονίας τον ανθυπολοχαγό του ελληνικού στρατού, τον Κρητικό, τον Μεσαρίτη, τον Πομπιανό Γεώργιο Κατεχάκη. Ο Κατεχάκης, αν και πολύ νεότερος του Π. Μελά –κατά 11 χρόνια -, μόλις 23 χρονών, αναδείχθηκε άξιος διάδοχός του: Συγκρότησε τάχιστα σώμα από 29 αποφασισμένους άνδρες και, με το ψευδώνυμο καπ. «Ρούβας», έφτασε γρήγορα στη Δ. Μακεδονία, όπου είχε σημαντικές επιτυχίες σε συγκρούσεις του σώματός του με βουλγαρικά σώματα, αναπερώνοντας έτσι το κλονισμένο από το θάνατο του Μελά ηθικό του ελληνικού πληθυσμού και καταπτόντας το ηθικό των κομιτατζήδων.

Όμως, ότι δεν κατάφεραν οι κομιτατζήδες, να αντιμετωπίσουν δηλαδή αποτελεσματικά το σώμα του Κατεχάκη, το κατάφερε ο δριμύς μακεδονικός χειμώνας του 1904 -1905 και οι εξαιρετικά ανώμαλες τοπικές συνθήκες. Βέβαια υπέφερε αγόγγυστα, τόσο ο ίδιος όσο και οι άνδρες του, τις σκληρές συνθήκες κάτω από τις οποίες διαβιούσαν και αγωνίζονταν. Ο ίδιος σημειώνει στο ημερολόγιό του, μεταξύ άλλων: *«...βαδίζοντες ατραπούς δυσβάτους, πίπτοντες και εγειρόμενοι συνεχώς, χωρίς όμως ουδείς εκ των ανδρών να εκστομίσει ουδεμίαν μεψιμοιρίαν...»*. Αλλά, αν και αντιμετώπισαν με σθένος και καρτερία τις συνθήκες αυτές, -τα κακοτράχαλα βουνά, τον δριμύ χειμώνα, τους κομιτατζήδες-, τελικά ο ίδιος ο Καπ. Ρούβας κάμφθηκε από ένα έκτακτο θέμα υγείας, το οποίο του συνέβη, και αυτό ήταν ένα σοβαρό και επώδυνο πρόβλημα κήλης, αποτέλεσμα προφανώς των κινήσεων του σώματός του στις «δυσβάτους ατραπούς», που σημείωσε. Έτσι, παρά τις δικές του αντιρρήσεις, πήρε εντολή να επιστρέψει στην Αθήνα, ενώ στη θέση του στάλθηκε ένας άλλος Κρητικός, ο Σφακιανός Γεώργιος Τσόντος (καπετάν Βάρδας), που

αναφέραμε ήδη, ο οποίος ανέπτυξε κι εκείνος σπουδαία δράση, τόσο στον Μακεδονικό, όσο και στον Βορειοηπειρωτικών Αγώνα.

Τα σημαντικότερα ονόματα των επιφανών Κρητών Μακεδονομάχων, σώζονται στο δημοτικό τραγούδι που, μεταξύ άλλων, λέει:

«Ελάτε σεις, ηρωικοί της Κρήτης πολεμάρχοι, τσ' Ηπείρου οι σταυραετοί και Μακεδονομάχοι. Ρούβα και Βάρδα και Κλειδή και 'Θύμει Καούδη, Κατσιγάρη και Πούλακα, Σκουνητή και Νικολούδη και Καραβίτη και Μακρή, Σκαλίδη, Μαυρογένη, Μπολάνη και Καλογερή, Γαλάνη, Σεϊμένη... ψυχές μεγάλες με τιμή, σ' αγώνες αγιασμένες, τση Μάνας Κρήτης οι γενιές, οι χιλιοδοξασμένες...»

Συμπερασματικά, η εθελοντική συμμετοχή των Κρητών Μακεδονομάχων, μεταξύ των οποίων και του ηρωικού καπετάν Ρούβα, του Γιώργου Κατεχάκη, υπήρξε αποφασιστικής σημασίας για την επιτυχή τελικά έκβαση του Μακεδονικού Αγώνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τους 3.000 μη Μακεδόνες Μακεδονομάχους, οι μισοί, όπως προαναφέραμε, ήταν Κρητικοί και από τους 2.000 νεκρούς του Μακεδ. Αγώνα οι 700 ήταν Κρητικοί! Να σημειωθεί ακόμη ότι αργότερα, οι ίδιοι αυτοί εθελοντές αγωνιστές, μαζί με τους λοιπούς Μακεδονομάχους, αποτέλεσαν, με την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων, τα τμήματα των «Προσκόπων», τα οποία βοήθησαν σημαντικά στην επιτυχή, για τα ελληνικά όπλα, έκβαση των απελευθερωτικών πολέμων του 1912 -1913.

Θέλω να προσθέσω μόνο ένα μικρό δημοτικό τραγούδι, καταγραμμένο στην Ορμύλια Χαλκιδικής, από τον δάσκαλο –ποιητή Νίκο Βασιλάκη, και το οποίο περιλαμβάνεται στη συλλογή του «ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ», σελ. 101 (εκδόσεις Διαγωνίου), με τίτλο: ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ.

Από τον Μακεδονικό Αγώνα

(δημοτικό τραγούδι)

«Απορώ, Μακεδονία, πώς βαστάς υπομονή, για να βλέπεις τα παιδιά σου νύχτα – μέρα στη σφαγή».
«Τι να κάνω, η καημένη, που 'μαι αλυσοδοτή και δεν είμαι ελευθέρα για να σύρω το σπαθί».
«Μπρος, εμπρός, Μακεδονία, όλοι τώρα στο κλαδί, για να γίνεις ελευθέρα, να φοράς γυμνό σπαθί.
Μη θαρρείς, Μακεδονία, ότι είσαι μοναχή, τρεις χιλιάδες Κρητικάκια έρχονται για βοηθοί».

Είναι αξιοσημείωτο ότι η λαϊκή μούσα, σ' ένα χωριό της Μακεδονικής (Χαλκιδικιώτικης) επαρχίας, δημιούργησε και πέρασε στη συλλογική λαϊκή μνήμη την αναφορά ότι «τρεις χιλιάδες Κρητικάκια έρχονται για βοηθοί», η καλύτερη δηλαδή αναγνώριση της σημαντικής βοήθειας της Κρήτης στον Μακεδονικό Αγώνα.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΣΣΑΝΔΡΙΝΟΥ ΜΑΧΗΤΗ ΚΑΤΑ ΤΟ «ΧΑΛΑΣΜΟ» ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ ΤΟ 1821

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Στις 18 Μαΐου 1821 τέσσερα Ελληνικά πλοία ήρθαν στην Κασσάνδρα και ανήγγειλαν το χαρμόσυνο γεγονός της επανάστασης των Ελλήνων στην Πελοπόννησο. Ο Μεγάλος Γιαννιός, Βοεβόδας τότε της Κασσάνδρας, ως φλογερός πατριώτης, αμέσως κάλεσε σε σύσκεψη, στο Μετόχι της Ιεράς Μονής Εσφιγμένου στην Κασσάνδρα, όλους τους προέδρους των χωριών της Κασσάνδρας, καθώς και αρκετούς οπλαρχηγούς και μαζί με τους αρχηγούς των ως άνω πλοίων, **κήρυξαν την Επανάσταση.**

Στη συνέχεια συνέλαβαν την Τούρκικη φρουρά και τις αρχές που υπήρχαν στην Κασσάνδρα. Φέρεται ότι τους φόνευσαν όλους, εκτός τον βοηθό του Κατή (δικαστή) τον οποίον εγκαίρως φυγάδευσε ο **ΓΙΩΡΓΑΚΗΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ** από την Άθυτο. Ο οπλαρχηγός Γ. Καραθανάσης το έκανε αυτό γιατί ο Τούρκος αυτός ήταν στενός φίλος του. Έμειναν στην ίδια γειτονιά στην Άθυτο και κάνανε οικογενειακή παρέα. Έτσι λοιπόν ο Καραθανάσης φυγάδευσε τον Τούρκο φίλο του με το δικό του γαιδουράκι και με άλλα δύο από τη γειτονιά, τους μετέφερε ως τις «Πόρτες» και εκεί τους ευχήθηκε «να πάνε στο καλό».

Στη συνέχεια ο Καραθανάσης βρέθηκε, ως μαχητής στο στενό της Ποτίδαιας, πολεμώντας τον Τούρκο κατακτητή. Στις 13 Νοεμβρίου 1821 έπεσε, ως γνωστόν, το μέτωπο των Κασσανδρινών μαχητών και ακολούθησε το «ολοκαύτωμα» της Κασσάνδρας. Όσοι μαχητές σώθηκαν σκορπίστηκαν. Ο Καραθανάσης επέστρεψε άμεσα στην Άθυτο. Λέει στη γυναίκα του Άννα να ετοιμάσει ότι μπορεί και μαζί με τον γιο τους Κωνσταντή (2, 5 περίπου χρόνων) να φύγουν προς το χωριό Παζαράκια όπου είχε την πληροφορία ότι υπήρχε κάραβι για να τους μεταφέρει εκτός Κασσάνδρας. Στο μέσον περίπου αυτού του δρόμου ο Καραθανάσης κατάλαβε ότι δεν είχε πάρει από το σπίτι του τον «τρουβά» με τα χρήματα (γρόσια) απαραίτητα βέβαια για το άγνωστο μέλλον τους. Λέει λοιπόν στη γυναίκα του να κρυφτεί κάπου εκεί μέχρι αυτός να επιστρέψει. Όμως

όταν γύρισε με το καλό δεν βρήκε δυστυχώς την οικογένειά του. Γύρισε εδώ γύρισε εκεί τίποτε. Κάποια στιγμή μέσα στην απόγνωση του βλέπει να έρχεται προς το μέρος του ένας Τούρκος καβαλλάρης. Κρύφτηκε και όταν ο καβαλλάρης πλησίασε, ο Καραθανάσης έκανε χρήση του όπλου του και τον σκότωσε. Αμέσως φόρεσε τα ρούχα και τα άρματα του Τούρκου και με το άλογο εκείνου τραβάει για το χωριό Βάλτα σαν αληθινός Τούρκος στρατιώτης (ήξερε τα Τούρκικα πολύ καλά). Με την άφιξή του εκεί έμαθε ότι τις γυναίκες που έπιαναν οι Τούρκοι σκλάβες τις μάντρωναν στο Νταντέικο σπίτι (κληρονόμων σήμερα του Κων/ντίνου Θ. Οικονόμου). Καβαλλάρης πως ήταν έφθασε σε λίγο στο σπίτι αυτό. Βρήκε την κατάλληλη στιγμή και φώναξε δυνατά το όνομα της γυναίκας του. Εκείνη τον άκουσε και προσεκτικά βγήκε στην αυλή όπου συνενώθηκαν πως με τη Δύση του ηλίου θα πήγαινε να την έπαιρνε φυσικά μαζί με τον Κωνσταντή τους. Έτσι και έγινε. Πήραν το δρόμο προς την Άθυτο. Όμως η απαγωγή αυτή έγινε γρήγορα γνωστή στους Τούρκους φύλακες (από προδοσία λέγεται της συνυφάδας της Άννας) οι οποίοι κινήγησαν τον Καραθανάση και κάποια στιγμή αυτός τους είδε να έρχονται προς το μέρος του πυροβολώντας συνεχώς. Αποφάσισε τελικά να αφήσει την Άννα και το παιδί τους και να φύγει με το άλογό του προς άγνωστη κατεύθυνση. Τελικά είναι γνωστό ότι πέρασε τις «Πόρτες» και έφθασε στη Θεσσαλονίκη, στην περιοχή Βαρδαρίου, όπου είχε κάποιον γνωστό και υπηρέτησε εκεί ως «μπεχτσής» (αγροφύλακας) της περιοχής.

Η Άννα και ο Κωνσταντής μεταφέρθηκαν, ποιος ξέρει πως, στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί ο μικρός Κωνσταντής πάρθηκε σε στρατώνα που μάζευαν τα Ελληνόπουλα με σκοπό να τα εξισλαμίσουν κάνοντάς τους δηλαδή γεννίτσαρους. Η Άννα δούλευε επίσης ως υπηρέστρια στον στρατώνα αυτόν. Έμειναν εκεί τρία χρόνια περίπου. Πριν έλθει η μέρα του εξισλαμισμού του Κωνσταντή αυτός, για καλή του τύχη μάλλον, έπεσε

Η Άννα και ο Κωνσταντής μεταφέρθηκαν, ποιος ξέρει πως, στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί ο μικρός Κωνσταντής πάρθηκε σε στρατώνα που μάζευαν τα Ελληνόπουλα με σκοπό να τα εξισλαμίσουν κάνοντάς τους δηλαδή γεννίτσαρους. Η Άννα δούλευε επίσης ως υπηρέστρια στον στρατώνα αυτόν. Έμειναν εκεί τρία χρόνια περίπου. Πριν έλθει η μέρα του εξισλαμισμού του Κωνσταντή αυτός, για καλή του τύχη μάλλον, έπεσε

Η Άννα και ο Κωνσταντής μεταφέρθηκαν, ποιος ξέρει πως, στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί ο μικρός Κωνσταντής πάρθηκε σε στρατώνα που μάζευαν τα Ελληνόπουλα με σκοπό να τα εξισλαμίσουν κάνοντάς τους δηλαδή γεννίτσαρους. Η Άννα δούλευε επίσης ως υπηρέστρια στον στρατώνα αυτόν. Έμειναν εκεί τρία χρόνια περίπου. Πριν έλθει η μέρα του εξισλαμισμού του Κωνσταντή αυτός, για καλή του τύχη μάλλον, έπεσε

άθελά του από το παράθυρο του οικήματος του στρατώνα και έσπασε το πόδι του. Φώναξαν οι υπεύθυνοι την Άννα και διέταξαν να παραλάβει τον Κωνσταντή και να φύγουν από τον στρατώνα. Στη συνέχεια είναι γνωστό ότι η Άννα αναγκάστηκε να ζητιανεύει σε κάποιον δρόμο της Κωνσταντινούπολης για να μπορέσουν απλά να συντηρηθούν. Όμως ο Θεός την βοήθησε τελικά. Κάποια μέρα πέρασε από το σημείο του δρόμου που ζητιάνευε η Άννα ο Τούρκος βοηθός του Κατή, γείτονάς της στην Άθυτο, που ο άντρας της τον έσωσε, αυτόν και την οικογένειά του φυγαδεύοντάς τους από την Κασσάνδρα. Ο Τούρκος λοιπόν αυτός την είδε προσεκτικά, τη γνώρισε και ειρωνικά της είπε: «Ε, Άννα το κάνατε το Ρωμέικο...». Η Άννα με τη σειρά της τον γνώρισε επίσης και έβαλε τα κλάματα παρακαλώντας του να τη βοηθήσει. Τελικά ο Τούρκος ανταποκρίθηκε θετικά στην παράκλησή της. Της λέει λοιπόν να σταματήσει τα κλάματα και θα κάνει ό,τι μπορεί. Τελικά πήρε την άδεια από τις εκεί Αρχές και πήρε την Άννα και τον Κωνσταντή υπό την προστασία του στη Θεσσαλονίκη όπου έμεινε με την οικογένειά του. Έτσι πιστεύει ο Τούρκος ότι ξεπλήρωσε τη σωτηρία τη δική του και της οικογένειάς του από τον άνδρα της Άννας τον φίλο του Πωργάκη Καραθανάση. Πέρασε καιρός και κάποια μέρα ο Τούρκος αυτός καθόταν έξω σε παραλιακό καφενείο, κοντά στο σημερινό Λιμεναρχείο και τραβούσε τον αργιλέ του. Εκεί να και βλέπει να περνάει από μπροστά του ο φίλος του ο Καραθανάσης βιαστικός. Σηκώνεται ο Τούρκος και τρέχει κοντά του φωνάζοντάς στο όνομά του: «Πωργάκη... Πωργάκη...». Ο Καραθανάσης γνώρισε αμέσως τον Τούρκο φίλο του. Συγκινητική ήταν η στιγμή. Χαιρετηθήκαν σαν γνώριμοι και πολύ καλοί φίλοι. Αφού είπαν τα βασικά ο Τούρκος ζήτησε να ξαναβρεθούνε το βράδυ στο ίδιο καφενείο την τάδε ώρα. Ο Καραθανάσης με χαρά ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα αυτό. Ο Τούρκος πήγε αμέσως στο σπίτι του και λέει στη γυ-

ναίκα του και στην Άννα ότι αντάμωσε τον Πωργάκη και πως το βράδι θα τον φέρει στο σπίτι να φάνε όλοι μαζί. Είπε στην Άννα ότι θέλει όταν φθάσουν στο σπίτι την εξώπορτα να την ανοίξει ο Κωνσταντής που ήταν τότε 8 χρονών περίπου. Έτσι όταν έφθασαν οι δυο φίλοι το βράδι στο σπίτι του Τούρκου χτύπησαν την εξώπορτα και αμέσως κατέβηκε ο μικρός Κωνσταντής και τους άνοιξε. Το παιδί σαν είδε έναν ψηλό άνδρα με γένεια, ηλιοκαμένο και αγριωπό φοβήθηκε και έτρεξε κοντά στη μάνα του. Ο Τούρκος είπε στον Πωργάκη: «Το γνωρίζεις αυτό το παιδί ποιο είναι;» Ο Πωργάκης σαν κάτι να κατάλαβε αλλά δεν ήταν βέβαιος. Σε λίγο έγινε η μεγάλη αποκάλυψη. Εμφανίστηκε η Άννα με τον Κωνσταντή και το τι ακολούθησε προφανώς είναι απεριγράπτο. Ο Τούρκος κράτησε στο σπίτι του την οικογένεια του Καραθανάση για ένα περίπου χρόνο. Μετά ο Καραθανάσης, με την υποστήριξη του φίλου του εγκαταστάθηκε στο χωριό Άγιος Μάμας Χαλκιδικής. Δεν επανήλθε στην Άθυτο, το χωριό του, γιατί σαν οπλαρχηγός και αυτός κατά την επανάσταση, φοβήθηκε ότι θα γινόταν στόχος στις εκεί τούρκικες Αρχές και σκάνδαλο στους συμπατριώτες του. Επανήλθε όμως στην Άθυτο ο γιος του Κωνσταντής όταν μεγάλωσε, παντρεύτηκε εκεί και έκανε μεγάλη οικογένεια με 4 κορίτσια και 2 αγόρια. Ο Κωνσταντής ασκούσε εκεί το επάγγελμα του βαφέα νημάτων, του «μπογιατζή» δηλαδή, γι' αυτό και τα παιδιά του πήραν το επώνυμο Μπογιατζήδες (Μπογιατζαίοι). Εγγόνια-δισέγγονα του Κωνσταντή ζούνε στην Άθυτο μέχρι σήμερα. Εδώ τελειώνει η προσωπογραφία του Κασσανδρινού μαχητή ΓΙΩΡΓΑΚΗ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ. Η έκφραση «κάντο το καλό και ρίξτο στο γιαλό...» βρίσκει πλήρη ανταπόκριση στο παραπάνω αφήγημα.

Σημ. Πηγή του παραπάνω αφηγήματος υπήρξε σχετικό δημοσίευμα του αειμνήστου δασκάλου Βασιλείου Γ. Ματαυτσή στα «ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» τεύχος 25.

* * *

ΝΥΧΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΜΑΙΡΗ ΠΑΝΤΕΛΙΑΔΟΥ

Η Άγια Νύχτα, που όλοι τώρα με λαχτάρα περιμένουμε
το φως της στη ζωή μας για να στείλει
δεν είναι μόνο εκείνη η ξεχωριστή βραδιά
που ο Χριστός, στη φάτνη του γεννιέται.
Είναι και κάθε μαγική, του σύμπαντος, στιγμή,
όταν από τα βάθη μιας καρδιάς
ο σπόρος της αγάπης ξεπετιέται.
Το ουράνιο αστέρι, που από ψηλά ξεκίνησε
στης Βηθλεέμ τη φτωχική σπηλιά να σταματήσει
ίσως και πάλι να φανεί, πάνω στη γη
αν κάπου βρει, ένα έργο αγάπης να φωτίσει.

Το «Δόξα εν Υψίστοις» που τη νύχτα εκείνη ακούστηκε
απ' των αγγέλων, τα γλυκόλαλα τα χείλη
μπορεί και τώρα, σαν ουράνια μελωδία ν' ακουστεί
αν όλοι οι άνθρωποι, σ' όλη τη γη γίνουνε φίλοι.

Κι οι μάγοι, που από μακριά ξεκίνησαν
με δώρα το μικρό Χριστό, να προσκυνήσουν
υπάρχει ελπίδα, να 'ρθουν και σ' εμάς
αν ξέρουν πως τα άγια δώρα τους
θα βρούνε μια φιλόξενη γωνιά, να τ' ακουμπήσουν.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΚΛΕΙΝΕΙ ΦΕΤΟΣ 200 ΧΡΟΝΙΑ!

ΝΙΚΟΣ ΜΕΡΤΖΙΜΕΚΗΣ
Αρχαιολόγος

Ο ενοριακός ναός του Αγίου Αθανασίου Συκιάς στη Σιθωνία Χαλκιδικής βρίσκεται στο κέντρο του παλαιού οικισμού και προστατεύεται ως ιστορικό μνημείο από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Οι εργασίες ανέγερσης του ναού ξεκίνησαν το Δεκέμβριο του 1818 και ολοκληρώθηκαν το 1819, από συνεργείο μαστόρων από το Ζουπά-

νι (Πεντάλοφο) Κοζάνης. Δύο χρόνια αργότερα, το 1821, μέρος του ναού καταστράφηκε από την πυρκαγιά που προκάλεσαν οι τουρκικές δυνάμεις σε αντίποινα για το επαναστατικό κίνημα που ξέσπασε στην περιοχή της Χαλκιδικής, στο οποίο συμμετείχαν ως βασικοί συντελεστές οι Συκιώτες με επικεφαλής τον καπετάν Στάμο Χάψα. Με χρήματα των κατοίκων του χωριού, αλλά και με τη βοήθεια των αγιορειτικών μονών, ο ναός επισκευάστηκε την δεκαετία του 1830, όταν οι κάτοικοι του χωριού επέστρεψαν από τις Βόρειες Σποράδες όπου είχαν καταφύγει για να σωθούν από τις θηριωδίες των κατακτητών. Ο ναός συνδέεται άμεσα με τα επαναστατικά γεγονότα του 1854 και τον αγωνιστή -οπλαρχηγό Τσάμη Καρατάσο. Στις 6 Απριλίου 1854, όταν ο Καρατάσος ξεκίνησε την επανάσταση στη Μακεδονία από τη Συκιά, πυρπόλησε την τούρκικη φρουρά του χωριού στο εσωτερικό του ναού του Αγίου Αθανασίου όπου είχε οχυρωθεί για να σωθεί. Σε επιστολή του προς τους Αγιορείτες, ο Καρατάσος αναφέρει σχετικά με τα γεγονότα «... Εκινήθην αμέσως κατ' αυτών (Τούρκων) και αφού καθ' οδόν (προς τη Συκιά) εφόνευσα τινάς, επολιόρκησα τους λοιπούς εντός της εκκλησίας ο Άγιος Αθανάσιος και εντός αυτής ετελεύτησαν άπαντες δια-

του πυρός κατά την μεσημβρία, διότι μήτε να υποταχθούν ηθέλησαν, μήτε μετεμελήθησαν δι' όσα κακά έπραττον, αλλ' επέμενον υβρίζοντες και βεβηλώντες τον ναόν του Θεού οι αντίθεοι ...». Μετά την καταστολή της Επανάστασης, ο Καρατάσος έστειλε τα απαραίτητα χρήματα για την ανοικοδόμηση του ναού το 1861. Η τοιχοποιία του ναού είναι κτισμέ-

νη από λαξευτούς γρανιτόλιθους αρμολογημένους με ασβεστοκονίαμα, μεταξύ των οποίων παρεμβάλλονται ενίοτε πλίνθοι σε επιλεγμένες θέσεις για διακοσμητικούς λόγους. Η δόμησή τους είναι ιδιαίτερα προσεγμένη και εξωτερικά φέρουν έντεχνο αρμολόγημα. Οι εξωτερικές επιφάνειες των τοίχων κοσμούνται με κεραμοπλαστικά και λιθανάγλυφες πλάκες με δικέφαλους αετούς, σταυρούς, κυπαρίσσια, πτηνά, κ.α., ενώ το γείσο της στέγης είναι επιχρισμένο με ασβεστοκονίαμα, στο οποίο υπάρχει διακόσμηση με φυτικούς βλαστούς, πτηνά και χερουβείμ. Η κατασκευή του ναού έχει γίνει με υλικά που είναι απλά και φτωχικά, αλλά οι τεχνικές που εφαρμόστηκαν για την ενσωμάτωσή τους στο δόμημα και η τέχνη στην κατεργασία τους μαρτυρούν τεχνίτες υψηλού επιπέδου. Στο εσωτερικό του ναού ενδιαφέρον παρουσιάζουν το ταβάνι με τα γεωμετρικά μοτίβα του και τα ξυλόγλυπτα, ομφάλια, το ξυλόγλυπτο τέμπλο, αξιόλογο δείγμα λαϊκής ξυλογλυπτικής τέχνης, που κοσμείται με κληματίδες αμπέλου και σταφύλια, καθώς και τα ξυλόγλυπτα στοιχεία του εξοπλισμού, όπως ο δεσποτικός θρόνος, ο άμβωνας, τα προσκνητάρια και αγία Τράπεζα. Αξιόλογες είναι και οι φορητές εικόνες του ναού, οι παλαιότερες από τις οποίες χρο-

νολογούνται από τις αρχές του 17ου αιώνα. Πολλές από αυτές φέρουν αφιερωτικές επιγραφές κατοίκων της Συκιάς, αλλά και Συκιωτών αγιορειτών μοναχών, οι οποίοι αφιέρωσαν εικόνες και άλλα εκκλησιαστικά σκεύη στον ναό του Αγίου Αθανασίου. Στο ναό φυλάσσονται επίσης δύο επιτάφιοι, που κοσμούν το βόρειο και νότιο τοίχο του ναού, οι οποίοι αποτελούν δωρεά της αθωνικής μονής του Αγίου Παντελεήμονος, καθώς επίσης και μία αξιόλογη συλλογή από έντυπα βιβλία, που χρονολογούνται από τον 17ο έως και τον 19ο αιώνα. Όλα τα παραπάνω αποδεικνύουν τις άρρηκτες σχέσεις μεταξύ μιας από τις ακμάζουσες κοινότητες της Χαλκιδικής με την αθωνική πολιτεία, οι οποίες χρονολογούνται από τα τέλη του 13ου αι. Το χρονικό διάστημα 2007-2008 πραγματοποιήθηκαν μια σειρά εργασιών αποκατάστασης στο κωδωνοστάσιο του ναού υπό την επίβλεψη της 10ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Το χρονικό διάστημα 2011-2015 πραγματοποιήθηκαν εργα-

σίες στερέωσης και αποκατάστασης του ναού υπό την επίβλεψη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους. Φέτος, 2019, ο ενοριακός ναός Αγίου Αθανασίου γιορτάζει 200 χρόνια από την ανέγερσή του. Στο πλαίσιο αυτό η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους σε συνεργασία με την Μητρόπολη Κασσανδρείας και το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ναού, εξέδωσε τρίπτυχο φυλλάδιο με την ιστορική αναδρομή του ναού – μνημείου. Την επιμέλεια και τα κείμενα του φυλλαδίου υπογράφουν ο προϊστάμενος της Εφορείας κ. Ι. Κανονίδης, ο δρ Ν. Μερτζιμέκης, αρχαιολόγος, η κ. Κ. Δρόσου πολιτικός μηχανικός και η κ. Τ. Ξανθοπούλου, εικαστικός. Οι φωτογραφίες προέρχονται από το αρχείο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους και το Αρχείο των κ.κ. Γ. Κοτρώνη και Γ. Τσαμακδά. Την χρηματοδότηση της έκδοσης ανέλαβε ο εφημέριος του Ναού π. Νικόλαος Παντέας και το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο.

* * *

ΒΟΥΡΒΟΥΡΟΥ, Η ΒΕΝΕΤΙΑ ΤΗΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΣΜΑΓΑΣ

Δρ. Αρχαιολογίας

Η Βενετία οφείλει τη δόξα και τη χάρη της στα δεκάδες νησιά της, στα οποία λέγεται ότι το παρελθόν είναι πιο έντονο από το παρόν. Η Βουρβουρού χρωστάει τη φήμη και την ομορφιά της στα δέκα δικά της νησιά τα οποία, καθώς δεν έχουν υποστεί τις επιπτώσεις της σύγχρονης ανεξέλεγκτης ανάπτυξης, αποπνέουν επίσης μια αίσθηση πρωτινών εποχών. Ο παραλληλισμός μάλιστα φαντάζει ακόμα πιο εύλογος αν με την «επιπλέον πόλη» συγκρίνουμε την εικόνα που παρουσίαζαν οι νησίδες του ισθμού της Σιθωνίας κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο.

Πράγματι, πριν από 1500 περίπου χρόνια στα πυκναραδιασμένα νησιά της Βουρβουρούς υπήρχε έντονη κατοίκηση η οποία με τα έξοχα μνημεία και τα υδάτινα περάσματά της δημιουργούσε σε μικρογραφία, μια εντύπωση της μεταγενέστερης Βενετίας.

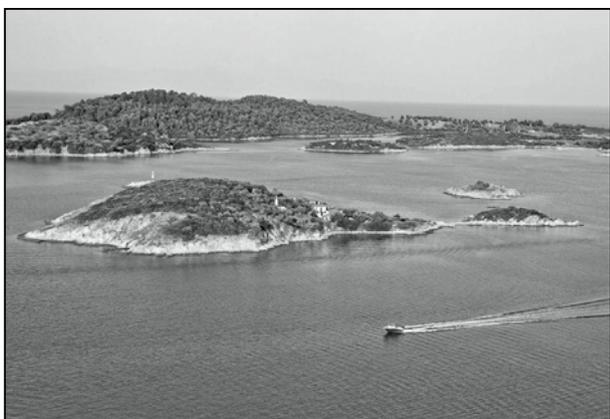
Κεντρικό σημείο του νησιωτικού συμπλέγματος της Βουρβουρούς αποτελούσε, ακριβώς όπως ο ναός του Αγίου Μάρκου στην «πόλη των καναλιών», ο λαμπρός ναός του Αγίου Ανδρέα, που είχε οικοδομηθεί στο δυτικότερο ακρωτήριο του μεγαλύτερου νησιού, του Διάπορου, το οποίο διείσδυε στο μέσο της νησιωτικής περιοχής. Πρόκειται για μια τρίκλιτη ξυλόστεγη βασιλική η οποία, συγκριτικά με άλλα αντίστοιχα κτήρια διατηρείται σε εντυπωσιακό ύψος και είχε κατασκευαστεί με πολυτελή υλικά μεταφερμένα από άλ-

λες περιοχές. Ανάμεσα στα ερείπιά της εντοπίστηκαν διάφορα κομμάτια μαρμαρινών αρχιτεκτονικών μελών που διακοσμούσαν με τη λάμψη τους το ναό, όπως τμήματα από το φράγμα του πρεσβυτερίου κι από κίονες αλλά και από μια ενεπίγραφη σαρκοφάγο. Αυτό όμως που εντυπωσιάζει περισσότερο είναι ο λιθόστρωτος μέσα στη θάλασσα δρόμος που, ξεκινώντας από αυτήν, ένωνε το κυρίως νησί του Διάπορου με το αμέσως επόμενο σε μέγεθος, το Αμπελίτσι. Η εν λόγω διάβαση φαίνεται ότι κατασκευάστηκε για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες εκκλησιασμού και για διευκόλυνση της επικοινωνίας των κατοίκων που με επίκεντρο τον ναό του Αγίου Ανδρέα κατοικούσαν στα δύο μεγαλύτερα νησιά, αλλά σίγουρα αξιοποιούνταν και από τους υπόλοιπους που είχαν εγκατασταθεί σε όλες τις γειτονικές νησίδες και στις απέναντι στεριές δίνοντας την εντύπωση μιας πλωτής πολιτείας.

Πράγματι, εντοπίζονται κατάλοιπα ανθρώπινης παρουσίας και κατοίκησης της παλαιοχριστιανικής εποχής σε διάφορα σημεία τριγύρω. Συγκεκριμένα στην ακτογραμμή όλης της δυτικής χερσονήσου, που ορίζει τον ασφαλή και αφανή οφίοσχημο λιμένα του Κρυφτού στον Διάπορο, υπάρχουν ερείπια κτηρίων των οποίων τα οικοδομικά υλικά και το συνδετικό κονίαμα δείχνουν σημαντική οικονομική ευμάρεια. Αντίστοιχη κατάσταση επικρατούσε στο ακρωτήριο

Ζέρβος του ίδιου νησιού όπου επίσης έχει εντοπιστεί πληθώρα ασβεστόκτιστων οικιών, αλλά και σε κάποιες ακόμα επιμέρους περιοχές στο μέσο της νότιας πλευράς του νησιού, όπου υπάρχουν λαξευμένες στον βράχο υδατοδεξαμενές, με τις οποίες οι κάτοικοι προσπαθούσαν να καλύψουν τις ανάγκες τους σε νερό. Παρόμοια είναι η εικόνα και από όλες τις υπόλοιπες νησίδες, ακόμα και τις πιο μικρές, αφού επίστεγες κεραμίδες και γκρεμισμένοι τοίχοι ή έστω απλή κεραμική υπάρχει μέχρι και σε βράχους των οποίων τα ανθρωπογενή ίχνη έχουν υποστεί έντονη διάβρωση. Έτσι οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι, πέρα από τον Διάπορο, πρέπει να υπήρχαν οικοδομήματα, ανάμεσα στα οποία και κάποιες πολυτελείς αγρεπαύλεις, στις νησίδες Αμπελίτσι, Περιστέρι, Ελιά, Ποντίκι, Άγιος Ισίδωρος, Πρασσού, στα Καλαμονήσια, ακόμα

και στο μικροσκοπικό Πετρονήσι. Το ίδιο όμως ίσχυε κατά τα παλαιοχριστιανικά χρόνια και στην Ξιφάρα, την χερσόνησο που σαν ξίφος διεισδύει στη θάλασσα και αποτελεί το όριο μεταξύ του ακύμαντου κόλπου της Μεσοπαναγιάς και του Σιγγιτικού, αλλά και στην Παναγιά της Βουρβουρούς όπου επισημούνται ογκώδεις καταποντισμένοι τοίχοι αγροικιών δίπλα από το αντίστοιχο ξωκλήσι. Δεν αποκλείεται να υπήρχε εγκατάσταση και στο Μέγα Τείχος, όπου στέκεται ακόμα επιβλητικό το σπουδαίο και δυσεξήγητο αμυντικό τείχος που αποκόπτει την ομώνυμη χερσόνησο. Αν μάλιστα ως μέρος του νησιωτικού συμπλέγματος θεωρήσουμε και το νησί της Καλογριάς αλλά και τις απέναντι δαιδαλώδεις ακτές, όπου εντοπίζονται σημαντικά ερείπια κτηρίων ειδικά στην ευρύτερη περιοχή του Μπαταρά, του Λαγονησιού και της Λατούρας, τότε αντιλαμβανόμαστε ότι η αίσθηση της πολιτείας του νερού εμπλουτίζεται.

Ασφαλώς οι μετακινήσεις σε μια τέτοια έκταση, με εξαίρεση τη στεριά του Διάπορου έκτασης 3, 2 τετραγωνικών χιλιομέτρων που διαθέτει μονοπάτια, θα γινόταν με πλωτά μέσα διάφορων μεγεθών ανάλογα με τον σκοπό μεταφοράς που καλούνταν να εξυπηρετήσουν. Η έντονη σχέση με τη θάλασσα επεκτεινό-

ταν προφανώς και στις οικονομικές δραστηριότητες αφού το υγρό στοιχείο εκτός από τις διευκολύνσεις στις μεταφορές θα προσέφερε μεγάλο πλούτο αλιευμάτων τόσο από το ανοιχτό πέλαγος όσο και από τα περικλειστά ασφαλή νερά της, ειδικά από το Λιβάρι, η ονομασία του οποίου αποτελεί παραφθορά της βυζαντινής λέξης βιβάριον που θα πει ιχθυοτροφείο. Εντούτοις δεν θα πρέπει να θεωρηθούν υποδεέστερες και οι υπόλοιπες ασχολίες όπως η ξύλευση του πυκνού δάσους του Καρβουνά, αλλά και οι γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες στο γόνιμα προσχλωσιγενή εδάφη της Βουρβουρούς. Άλλωστε αυτά τα παραγωγικά χώματα βρισκόντουσαν σε απόσταση μόλις λίγων εκατοντάδων μέτρων μακριά από τον Διάπορο. Αναμφίβολα όμως ο κύριος παράγοντας που καθιστούσε το νησιωτικό σύμπλεγμα της

Βουρβουρούς μοναδικό ήταν τα ασφαλή λιμάνια της Μεσοπαναγιάς και του Δημήτρη, μοναδικά σε όλο το βόρειο Αιγαίο. Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της συνέχισε να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και στις επόμενες εποχές αφού στα κρυφά λιμανάκια της κατέφθαναν καράβια της επαναστατημένης Ελλάδας του '21 και από αυτήν απέπλεαν σωτήρια σκάφη για φυγάδευση οικογενειών και μαχητών τόσο σε βίαιους καιρούς των Οθωμανικών χρόνων όσο και την εποχή των παγκόσμιων πολέμων.

Σήμερα βέβαια τα νησιά της Βουρβουρούς δεν φέρνουν εύκολα στο νου την εικόνα μιας Βενετίας, αλλά εξακολουθούν όπως κι αυτή να αποτελούν έναν σημαντικό τουριστικό προορισμό με υψηλή εγχώρια αναγνώριση και διεθνή φήμη.

Βιβλιογραφία:

Παπάγγελος Αθ. Ιωακείμ, *Η Σιθωνία κατά τους Βυζαντινούς Χρόνους. Ιστορία, μνημεία, τοπογραφία (διδακτορική διατριβή)*. Θεσσαλονίκη 2000.

Σμάγας Δ. Άγγελος, *Στον Άγιο Νικόλαο πριν τον Άγιο Νικόλαο*. Θεσσαλονίκη 2002.

Σμάγας Α. Δημήτριος, *Ραντεβού του Αγίου Νικολάου με την Ιστορία*. Θεσσαλονίκη 2003.

Η ΔΥΣΗ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΣΤΗΣ “ΑΦΕΝΤΑΡΑΣ ΤΟ ΡΑΧΩΝΙ”

-Σχολικά Γεγονότα στη δεκαετία του 1950 -

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

Καθηγητής Αστρονομίας, Α.Π.Θ.

Τρεις ή και τέσσερες μαθητές καθόμασταν σε κάθε θρανίο προκειμένου να χωρέσουμε στην ίδια αίθουσα οι 58 συμμαθητές της πρώτης τάξεως του Δημοτικού Σχολείου Μεγάλης Παναγίας. Οι κατασκευαστές των τότε πράσινων θρανίων είχαν φροντίσει ευτυχώς να χωρούν σε κάθε θρανίο μέχρι και τέσσερις μαθητές. Σε κάθε θρανίο υπήρχαν επίσης θέσεις για τα μολύβια μας, θέσεις για τις τσάντες μας και για τα πόδια μας.

Δεν είχαν φροντίσει όμως να υπάρχουν θέσεις για τα καλαμάρια μας. Έτσι αυτά πολύ συχνά γλιστρούσαν και χύνονταν η μελάνη. Έσπαζαν τότε τα πενάκια από τις πένες μας δημιουργώντας ατέλειωτες εχθροπραξίες μεταξύ μας για το ποιος έφταιγε κάθε φορά. Για να ακουμπάνε όμως οι πλάτες μας είχαμε κολλητά το κάθε θρανίο με το επόμενο.

Στην πρώτη τάξη του σχολικού έτους 1956-57 εγώ καθόμουν στο ίδιο θρανίο με τον Γιάννη και τον Κώστα, που ήταν γείτονες μεταξύ τους και έτσι κουβαλούσαν πάντα μέσα στην τάξη τις εξωσχολικές διαφορές, που είχαν στα διάφορα παιχνίδια τους. Ο Γιάννης αγαπούσε με πάθος τα πρόβατα και τα σκυλιά του παππού του. Μεγάλωσε στο μαντρί και από τριών χρονών ακολουθούσε τον παππού του στη βοσκή.

Το μαντρί το είχε ο παππούς του στο «πλατανούδι», σε μια ρεματιά, όπου μέσα από τη σχισμή ενός μεγάλου βράχου έβγαине λίγο αλλά σταθερό νερό, χειμώνα καλοκαίρι. Μάλιστα το χειμώνα ήταν ζεστό, ώστε με το πολύ κρύο και τις παγωνιές έβγαζε αχνούς. Το καλοκαίρι αντίθετα ήταν τόσο κρύο που πολλές φορές οι γονείς μας, και κυρίως οι γιαγιάδες μας, μάς έστελναν να τις φέρουμε με τις χωματινές στάμνες κρύο νερό από το «πλατανούδι». Πηγαίναμε με πολύ χαρά διότι ο κόπος μας ξεπληρώνονταν με τις πολλές ευχές, που μας έδιναν, διότι τότε δεν υπήρχαν ψυγεία και το κρύο νερό ήταν μεγάλη απόλαυση κυρίως για τους ηλικιωμένους μέσα στην κάψα του καλοκαιριού..

Στα δυτικά αυτής της περιοχής υπάρχει ένα μικρό βουναλάκι, που φέρει το όνομα «της Αφεντάρας το Ραχώνι». Αφέντω, Αφεντάρα και εκπολιτισμένα τώρα Αφεντούλα, είναι όνομα αρκετά διαδεδομένο στο χωριό μας.

Ο μικρός Γιάννης έβλεπε τον Ήλιο κάθε ημέρα να δύει πίσω από της «Αφεντάρας το Ραχώνι» και όλος ο τότε γνωστός κόσμος γι' αυτόν ήταν η περιοχή αυτή. Στην πρώτη, λοιπόν, τάξη του Δημοτικού Σχολείου του σχολ. Έτους 1956-57, μια μέρα η δασκάλα μάς έμαθε τα τέσσερα σημεία του Ορίζοντα: την Ανατολή, τη Δύση,

το Βορρά και το Νότο. Την άλλη μέρα, μας ρώτησε η δασκάλα μας αν γνωρίζουμε σε ποιο σημείο του ορίζοντα βασιλεύει ο Ήλιος. Τότε, ο μικρός Γιάννης, που πάντα απέφευγε να παίρνει μέρος στο μάθημα, διότι δεν του άρεσαν τα γράμματα, νομίζοντας ότι ήρθε η ώρα να δείξει ότι δεν πρέπει να μείνει στάσιμος, όπως τον φοβέριζε κάθε μέρα η δασκάλα μας, σηκώθηκε όρθιος πάνω στο θρανίο φωνάζοντας θριαμβευτικά: «Κυρία, Κυρία, τσ' Αφεντάρας του Ραχώνι».

Ένα γέλιο οχλαγωγίας και απόρριψης γέμισε την τάξη και η δασκάλα αγριεμένη τον φώναξε να απλώσει τα μικρά χεράκια του για να δεχθεί τις δυο βεργιές στις παλάμες του. Τόλμησε, όμως, ο μικρός φοβισμένος επτάχρονος Γιαννάκης να διαμαρτυρηθεί με λόγια ανακατεμένα με κλάματα: «Γιατί, Κυρία, δεν ξέρω εγώ το πού βασιλεύει ο Ήλιος; Εγώ που κάθε μέρα τον βλέπω από το μαντρί του παππού μου!!».

Η τρίτη βεργιά τον έπιασε στο πάνω μέρος του χεριού του καθώς το τράβηξε για να την αποφύγει και ο πιο δυνατός πόνος του ξύπνησε τότε το αίσθημα της αντίστασης. Στη φύση όπου μεγάλωσε, δίπλα στη στάνη με τα πρόβατα, διδάχθηκε και αυτοδιδάχθηκε ότι χρειάζεται και η άμυνα και η επίθεση και η φοβέρα για να νικήσεις τον εχθρό, όταν κινδυνεύεις. Στο μικρό παρελθόν της ζωής του, πολλές φορές χρειάστηκε να χρησιμοποιήσει το μικρό μπαστούνακι του ή να ρίξει πέτρες σε ένα ανυπάκουο ζώο ή σε ένα φίδι ή να καλέσει τα σκυλιά του παππού του, που τα θεωρούσε και δικά του σκυλιά, σε επίθεση εναντίον ενός παράξενου φανταστικού ή υπαρκτού θορύβου.

Τα σκυλιά του ήταν το καύχημά του και πάντα καμάρωνε γι' αυτά, καθώς μας διηγιόταν ιστορίες για λύκους, που τους έπνιξαν τα σκυλιά του. Ήταν ιστορίες που άκουγε από τον παππού του και από τους γείτονες κτηνοτρόφους και έτσι ένιωθε πολύ δυνατός και μόνο που τα σκέφτονταν. Δεν τα ξέχασε, όπως ήταν φυσικό, ιδιαίτερα αυτήν τη δύσκολη στιγμή, που ο αναμενόμενος θρίαμβος μεταβλήθηκε σε αποδοκιμασία και πόνο.

Ήρθαν μπροστά στα θολωμένα από τα δάκρυα μικρά ματάκια του τα δυνατά σκυλιά του, η δικιά του δύναμη και υπεροχή. Αστραπιαία πήδηξε από το θρανίο, όπου τον είχαμε με τον Κώστα ανάμεσά μας, εγκαταλείποντας και τη φτωχική από γιδοτρίχα τσάντα του. Άνοιξε την πόρτα της τάξης και τρέχοντας φώναζε στο διάδρομο: «Τώρα θα δεις τι θα πάθεις εσύ δασκάλα, τώρα που θα φέρω τα σκυλιά μου από το μαντρί του παππού μου».

Έκανε πολλές ημέρες να ξαναφανεί στο Σχολείο ο μικρός επτάχρονος Γιαννάκης που φαίνεται ότι μάλλον πήγε στο μαντρί του παππού του για να ξαναβρεί την αυτοπεποίθησή του. Φαντάζομαι εκεί πόσες στρατιωτικές ασκήσεις οργάνωνε με τα σκυλιά του εναντίον της «κακιάς δασκάλας», όπως την αποκαλούσε.

Η χρονιά κυλούσε και στο θρανίο τις περισσότερες ημέρες ήμασταν οι δυο μας με τον Κώστα, διότι ο Γιάννης συνήθως ακολουθούσε τους γονείς του ή τον παππού του στις αγροτοκτηνοτροφικές δουλειές, μιας και δεν του άρεσαν τα γράμματα, όπως πλέον πείσθηκαν και οι γονείς του.

Προς το τέλος της χρονιάς της πρώτης τάξης, η δασκάλα μας για να μας βάλει βαθμό στο μάθημα της Ωδικής και για να μην μας αδικήσει, όπως έλεγε, μιας και δεν μπορούσε να ξεχωρίσει τις φωνούλες μας, μας ζήτησε να σηκωνόμαστε ένας-ένας στον πίνακα και να λέμε ένα τραγούδι απ' αυτά που είχαμε μάθει μέσα στη χρονιά. Για κακή τύχη, εκείνη την ημέρα έτυχε ο Γιάννης να έρθει στο Σχολείο. Όταν ήρθε η σειρά του, σκέφτηκε, ξασκαφέστηκε μήπως θυμηθεί κανένα σχολικό τραγούδι, αλλά ο νους του πήγαινε συνέχεια στα ακούσματα που είχε από τον παππού του στο μαντρί με τα πρόβατά τους.

Δεν έχασε το θάρρος του και μπροστά στη χρονική πίεση της δασκάλας, άρχισε έναν ποιμενικό αμανέ

με τα σχετικά υπονοούμενα: «*Παίρνω τις παντοφλούδες μου και πάω να σουλατσάρω κι ακούγω το κρεβάτι σου να τρίζει, ξανατρίζει. Κουρτσούδι μ' ποιός σε γέλασε και πήγες με άλλον άντρα...*». Δεν πρόλαβε να το ολοκληρώσει και τα τσουμπάνικα υπονοούμενα, που δεν τα καταλάβαινε ο μικρός Γιαννάκης, τα έπιασε η δασκάλα.

Διέκοψε βέβαια τον μικρό χαρούμενο άδοντα Γιαννάκη, που είχε βρει τον εαυτό του νομίζοντας ότι βρισκόταν στο μαντρί, δίπλα στα πολυαγαπημένα του πρόβατα και τα δυνατά σκυλιά του. Η δασκάλα πήρε το αυστηρό αποδοκιμαστικό ύφος και άρχισε να κατηγορεί αυτούς τους αγράμματους και άξεστους ανθρώπους που τραγουδάνε μπροστά στα μικρά παιδιά τέτοια άπρεπα τραγούδια. Δεν παρέλειψε βέβαια και να απειλήσει γενικά και τα παιδιά που δεν έρχονται καθημερινά στο Σχολείο και ακούνε τις συζητήσεις των μεγάλων.

Ο μικρός Γιαννάκης ήξερε καλά τα σημάδια της κακοκαιρίας. Ήξερε να ερμηνεύει τα σύννεφα που φέρνουν καταιγίδα. Ήξερε τι τον περίμενε και δεν έχασε τον καιρό του. Η πόρτα της τάξης άνοιξε σχεδόν μόνη της από τη φόρα που πήρε και εξαφανίστηκε. Τον Γιαννάκη, τον συμμαθητή μου και συγκάτοικο στο ίδιο θρανίο, τον ξαναείδα ξανά μόνο το φθινόπωρο, όταν με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, επέστρεψε στο Σχολείο για να επαναλάβει την πρώτη τάξη.

* * *

ΚΑΛΑΝΤΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

συνέχεια από τη σελίδα 5

Επιλεγόμενα

Πολλές φορές, διαβάζοντας η ακούοντας κάποιο Δημοτικό Τραγούδι (Δ.Τ.), συμβαίνει να μην κατανοούμε πλήρως ή να έχουμε απορίες για το περιεχόμενο του και τότε, αντί να ψάξουμε να βρούμε το γεγονός το οποίο απετέλεσε πηγή της έμπνευσης του, είτε το προσπερνούμε αδιάφορα (ξεστομίζοντας ενίοτε ανευλαβώς: βλακείες...), είτε, το χειρότερο, επιχειρούμε να «διορθώσουμε» στίχους, φράσεις και ονόματα.

Όταν λοιπόν, ένα Δ.Τ. μας φαίνεται δυσνόητο, ως ερευνησουμε μήπως είναι ελλιπές (είδατε πόσοι στίχοι λείπουν από την παραλλαγή της Νικήτης), μήπως κάποιο όνομα δεν αποδόθηκε ορθά ή καταγράφηκε λανθασμένα (λ.χ. Μαγγούριος αντί Μερκούριος), μήπως

κάποιος «γραμματιζούμενος» παρενέβη αδικαιολόγητα στο τραγούδι αλλοιώνοντας στίχους ή «εξελληνίζοντας» ονόματα και φράσεις.

Σε τέτοιες περιπτώσεις (δυσνόητων τραγουδιών) καλό είναι να αναζητούμε παραλλαγές του τραγουδιού και μάλιστα της ίδιας περιοχής και σίγουρα το δυσνόητο θα γίνει σαφές και ευκολονόητο (διαπιστώσατε πόσο φωτίστηκε η παραλλαγή της Νικήτης με το φως που εξέπεψαν οι παραλλαγές Μαντεμοχωρίων και Ιερισσού). Στο τέλος η έρευνα θα επιβεβαιώσει πως το Δ.Τ. «ουδέν το ψευδές» και «ουδέν το τυχαίον».

Εν κατακλείδι, οφείλουμε να υπογραμμίσουμε ότι το Δ.Τ., επειδή είναι μια γνήσια εκδήλωση της λαϊκής ψυχής, οφείλουμε να το σεβόμαστε, διότι «εάν το άλας μωρανθή, εν τίνι αλισθήσεται;»

Διόρθωση παραλείψεως

Στον κατάλογο των εκλεγέντων Δημοτικών Συμβούλων του Δήμου Πολυγύρου, που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος στη σελίδα 46, από παράλειψη δεν καταχωρήθηκε το όνομα του εκλεγέντος Δημοτικού Συμβούλου εκ Ριζών κ. **Αναστασίου Γιάννου**. Ζητούμε συγγνώμη για την παράλειψη και εγγράφουμε κανονικά το όνομά του στον οικείο κατάλογο.

Το Δ.Σ.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Η ΠΙΟ ΔΙΑΣΗΜΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Φιλολόγος

Πριν μερικά χρόνια το MIT, το καλύτερο Πανεπιστήμιο στον κόσμο, με έδρα τη Μασαχουσέτη των Η.Π.Α, ανέδειξε τον Αριστοτέλη ως την πιο διάσημη προσωπικότητα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η λίστα που έδωσε στη δημοσιότητα το MIT περιλαμβάνει τις πιο διάσημες

προσωπικότητες του κόσμου, που έζησαν από το 4000 π.Χ. μέχρι σήμερα. Έχει μάλιστα έντονο ελληνικό χρώμα, καθώς μετά τον Αριστοτέλη, που είναι πρώτος στη δεύτερη θέση είναι ο Πλάτων, ενώ στην πρώτη δεκάδα υπάρχουν ακόμη ο Μ. Αλέξανδρος, ο Σωκράτης και ο Πυθαγόρας.

Η έρευνα που έγινε μέσω διαδικτύου συγκέντρωσε στοιχεία από 100 χώρες του κόσμου και έτσι δημιουργήθηκε μια λίστα, η οποία υπολόγισε πόσο διάσημος είναι κάποιος από τον αριθμό των γλωσσών στις οποίες έχουν μεταφραστεί τα στοιχεία του στη Wikipedia και από το πόσες φορές έχουν ανοιχτεί και επομένως έχουν διαβαστεί οι σελίδες αυτές.

Το MIT φημίζεται για τις σπουδές τις οποίες προσφέρει στα πεδία των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας και της μηχανολογίας, αλλά και για τον εξαιρετικά περιορισμένο αριθμό φοιτητών που δέχεται, οι οποίοι είναι οι πιο άριστοι σ' όλον τον κόσμο. Σπουδαίες προσωπικότητες, όχι μόνον από την Αμερική, αλλά και από την Ευρώπη και όλες τις χώρες ήταν και είναι απόφοιτοι του MIT, νομπελίστες και πολύ αξιόλογοι ερευνητές σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης γνώσης. Άλλα σπουδαία Πανεπιστήμια, όπως το Χάρβαρντ, το Καίμπριτζ και η Οξφόρδη, έχουν εδραιωθεί ως παγκοσμίου φήμης ΑΕΙ, αλλά τα τελευταία χρόνια βρίσκονται πίσω από το MIT.

Γι' αυτό και η έρευνά του αυτή έχει μεγαλύτερη σημασία και αξία, ιδιαίτερα για μας τους Έλληνες, καθώς στην πρώτη δεκάδα βρίσκονται πέντε Έλληνες, με πρώτον απ' όλους το μεγαλύτερο φιλόσοφο όλων των εποχών σε παγκόσμια κλίμακα, το Σταγειρίτη πανεπιστήμονα Αριστοτέλη. Για την πρώτη θέση του Αριστοτέλη νιώθουμε μεγάλη τιμή και υπερηφάνεια ιδιαίτερα

όλοι εμείς οι Μακεδόνες και ακόμη περισσότερο εμείς οι Χαλκιδικιώτες, για το σπουδαίο αυτόν μακρινό μας πρόγονο. Αυτόν που ξεκινώντας από τα Στάγειρα της Χαλκιδικής, όπου γεννήθηκε το 384 π.Χ και όπου έμαθε τα πρώτα του γράμματα, μεγαλούργησε στη συνέχεια στην Αθήνα, εκεί όπου μετά το θάνατο του δασκάλου του Πλάτωνα, ίδρυσε τη δική του περιώνυμη φιλοσοφική σχολή, με αποτέλεσμα να τον καλέσει ο βασιλιάς της Μακεδονίας Φίλιππος στην Πέλλα για να διδάξει στο γιο του Αλέξανδρο, το μετέπειτα μεγάλο στρατηλάτη, τις πολύτιμες γνώσεις του και τη φιλοσοφία του.

Αλλά και ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος πρέπει να σεμνύνεται, να είναι ιδιαίτερα υπερήφανος που φέρει το όνομα του Αριστοτέλη, αφού είναι γνωστός ως Παγχαλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης" για τον οποίο άλλωστε γίνονται ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις και ομιλίες από ειδικούς επιστήμονες, στις οποίες τονίζεται η μεγάλη συμβολή του κορυφαίου Σταγειρίτη φιλοσόφου στον παγκόσμιο πολιτισμό. Το ίδιο ισχύει και για το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το οποίο είναι γνωστό ως Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

Όλα αυτά βέβαια έχουν τη σημασία τους και γι' αυτό οφείλουμε όλοι εμείς οι νεοέλληνες, απόγο-

νοι των σπουδαιών αυτών προγόνων μας, όχι μόνο να τους τιμούμε, αλλά να μην ξεχνάμε την παρακαταθήκη που μας άφησαν. Και ακόμη καλύτερα να προσπαθούμε να τους μοιάσουμε, ώστε να παραδώσουμε με τη σειρά μας μια καλύτερη Ελλάδα στους δικούς απογόνους και να γίνουμε ταυτόχρονα φωτεινό παράδειγμα στο λεγόμενο πολιτισμένο κόσμο, του οποίου σημαντικοί εκπρόσωποι έχουν παραδεχτεί επανειλημμένα ότι ο πολιτισμός του σύγχρονου κόσμου στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων. Κι αυτό είναι μια αναγνώριση, που μας τιμά ιδιαίτερα, αλλά και ένα σοβαρό κίνητρο, ώστε να βελτιωθούμε σ' όλους τους τομείς πολύ περισσότερο. Αν το πιστέψουμε πραγματικά, νομίζω πως είμαστε σε θέση να το πετύχουμε.!!

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟ

ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΘ. ΠΑΠΑΓΓΕΛΟΣ

Δρ. Αρχαιολογίας

Τὰ χωριά τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου χωρίζονται σὲ πέντε ὁμάδες, ἀνάλογα μὲ τὴν διαδικασία καὶ τὴν ἐποχὴ τῆς ἰδρύσεώς τους.

1η ὁμάδα, ὅσα ἀποτελοῦν τὴν ἀδιάκοπη συνέχεια ἀρχαίων πόλεων. Στὴν κατηγορία αὐτὴ θὰ μπορούσαν νὰ ἐνταχθοῦν:

- ἡ **Ἄθυτος**, ὡς ὀνομαστικὴ καὶ τοπογραφικὴ συνέχεια τῆς Ἀφύτιος.

- ἡ **Σάρτη**, ὡς ἀδιάπτωτη ὀνομαστικὴ συνέχεια τῆς Σάρτης τῆς ἀρχαιότητος.

- ἡ **Ὀρμύλια**, τοῦλάχιστον ὡς ὀνομαστικὴ συνέχεια τῆς Σερμύλης, διότι ἡ θέση τῆς ἀρχαίας πόλεως (στὴν «Πλατεῖα Τοῦμπα») ἀπέχει (σὲ εὐθεία γραμμὴ) τρία χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν θέση τῆς Ἐρμυλίας τῶν Μέσων Χρόνων.

- ἡ **Τερώνη** (μέχρι τὸ 1659), ὡς ὀνομαστικὴ καὶ τοπογραφικὴ συνέχεια τῆς Τορώνης.

- ἡ (Ἐπάνω καὶ Κάτω) **Ἀντιγονία** (μέχρι τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰ.) ὡς ὀνομαστικὴ καὶ τοπογραφικὴ συνέχεια τῆς Ἀντιγονείας.

- ἡ σημερινὴ **Βεριά**, ὡς ὀνομαστικὴ καὶ τοπογραφικὴ συνέχεια τῆς Βρέας - Βέροιας τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς Βρύας - (τῶν) Βρυῶν τῶν Μέσων Χρόνων (μέχρι τὸν 13ον αἰ.).

Προβληματισμὸς ὑπάρχει γιὰ τὴν σχέση τῆς Ἀκάνθου μὲ τὴν μεσαιωνικὴ Ἐρισό - Ἱερισσό, διότι μέχρι τὸ 1932 ἔχουμε μὲν τοπογραφικὴ ταύτιση, δὲν ἔχουμε ὅμως ὀνομαστικὴ συνέχεια. Ἐπὶ πλέον δὲν γνωρίζουμε ἂν ἔχουμε τοπογραφικὴ συνέχεια, ἐνῶ ὑπάρχει καὶ ἱστορικὸ κενὸ σχεδὸν τριῶν αἰώνων, ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 6ου μ.Χ. αἰῶνος (καταστροφὴ τῆς παλιοχριστιανικῆς βασιλικῆς τῆς Ἀκάνθου) μέχρι τὸ 883 (πρῶτὴ ἀναφορὰ τῆς «ἐνορίας τοῦ Ἱερισσοῦ»).

2η ὁμάδα, ὅσα χωριά ὑπῆρχαν ἤδη τὸν 10ον αἰ.: Γαλάτιστα, Βρύα-Βεριά, Καρκάρα, Μυριόφυτον, Κασσάνδρεια, Βραστάμου, Σιδηροκαύσια, Ἀρδαμέρι, Ρεντίνα.

3η ὁμάδα, ὅσα χωριά ὑπῆρχαν καὶ μετέπεσαν στὴν κατηγορία τῶν μετοχιῶν: Ζουμπάτι-Τρίλοφος, Ἄντι-

γονία, Κρήνη, Κατακαλή-Διονυσίου, Πορταριά, Ἅγιος Μάμας, Παρθενῶνας, Λογγός-Συκιά, Ψαλίδα, Ἅγιος Φωκάς, Φουρνία, Δημάνου, Κομήτισσα.

4η ὁμάδα, ὅσα προέρχονται ἀπὸ τὴν μακροχρόνια μετάλλαξη τῶν παροίκων - καλλιεργητῶν ἀγιορειτικῶν μετοχιῶν, σὲ ἐλεύθερους ἰδιοκτῆτες τῶν πρῶν μετοχιακῶν ἐκτάσεων. Παραθέτω κατάλογο τῶν χωριῶν αὐτῆς τῆς κατηγορίας, μὲ τὰ διαδοχικὰ ὀνόματά τους καὶ τὸ ὄνομα τῆς πρῶν ἰδιοκτητρίας Μονῆς.

Στὸν κατάλογο δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ χωριά ποὺ προϋπῆρχαν καὶ μετέπεσαν στὴν κατηγορία τῶν μετοχιῶν.

Νεακίτου - Νικήτη (Μονὴ Ξενοφώντος).

Ἅγιος Νικόλαος (Μονὴ Ξενοφώντος).

Γομάτου - Γομάτι (Καθῆδρα τῶν Γερόντων, Μονὴ Γομάτου, Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, Μονὴ Ἰβήρων, Μονὴ Ξηροποτάμου).

Ἱερισσός - Ἱερισσός(;) (Μονὴ τοῦ Κο-

λοβοῦ, Μονὴ Ἰβήρων).

Ραλίγκοβη - Λιαρίγκοβη - Ἀρναία (Μονὴ Κασταμονίτου).

Λοτζίκι - Μελισουργός (Μονὴ Χελανδαρίου).

Πολύγυρος - Πολύγερος - Πολύγυρος (Μονὴ Πολυγύρου, Μονὴ Κολοβοῦ, Μονὴ Ἰβήρων).

Ἐρμύλια - Καλύβια - Ὀρμύλια (Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, Μονὴ Ξηροποτάμου).

(χωριὸν τοῦ) Σωτήρος - Βατοπέδι (Μονὴ Βατοπεδίου).

(χωριὸν τοῦ) Καρβέως - Καρβηνά (τά) - Καρβιά (ή), Ν. Σιλατα, (Μονὴ Μεγ. Λαύρας, Μονὴ Ἁγίας Ἀναστασίας).

Περιστερά (Μονὴ Περιστερῶν, Μονὴ Μεγίστης Λαύρας).

Γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τὴν ἀντιπροσωπευτικὴ μετεξέλιξη ἐνὸς μετοχίου σὲ ἀνεξάρτητο χωριὸ θὰ ἀξιοποιήσουμε τίς πληροφορίες ποὺ ὑπάρχουν γιὰ τὸ μετόχι τοῦ Νεακίτου τῆς Μονῆς Ξενοφώντος. Βρισκόταν στὸν ἰσθμὸ τῆς Σιθωνίας, στὴν σημερινὴ Νικήτη. Θεωρεῖται ὅτι ἡ ἀρχικὴ προσκύρωση τοῦ μετο-

χίου στην Μονή Ξενοφώντος έγινε λίγο μετά το 1089. Η γη του Νεακίτου φαίνεται να έμεινε στην κυριότητα της μονής Ξενοφώντος μέχρι το τελευταίο τέταρτο του 13ου αι., όταν παραχωρήθηκε στον καστροφύλακα Δημήτριο Δουκόπουλο. Πρὸ τοῦ 1300 ὁ Δουκόπουλος ἐδώρησε τὴν γῆ τοῦ Νεακίτου στὴν παλαιὰ ιδιοκτήτρια, τὴν μονὴ Ξενοφώντος.

Τὸ 1300 γίνεται ὁ πρῶτος γνωστός περιορισμὸς τῶν ξενοφωντινῶν ιδιοκτησιῶν στὴν περιοχὴ. Ἡ γῆ τοῦ Νεακίτου βρισκόταν μέσα στὰ «διοικητικὰ ὄρια» τοῦ γειτονικοῦ χωρίου τῆς Ψαλίδος. Τὸ 1300 περιελάμβανε καλλιεργούμενες ἐκτάσεις 625 μοδίων καὶ τὴν λεγομένη τῶν Λωρίων γῆ, *παρὰ διαφόρων παροίκων κατεχομένην*, ἐκτάσεως 280 μοδίων.

Ἀπὸ τὸ 1300 καὶ ἐξῆς ἡ ἀνάπτυξη τοῦ μετοχίου ὑπῆρξε ραγδαία. Ὁ περιορισμὸς τοῦ 1318 περιελάμβανε ἕκταση 3.042 μοδίων, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 2.170 μὸδοι ἦσαν καλλιεργούμενοι. Ἡ αὔξηση τῆς γῆς ὀφειλόταν σὲ τρεῖς λόγους:

1ον, στὴν «ἀρτίως» (=προσφάτως) (τὸ 1318) γενομένη ἀνταλλαγὴ τῶν 700 μοδίων τῆς ξενοφωντινῆς γῆς τοῦ Γυμνοῦ τῆς Κασσάνδρας μὲ ὅμορες γαῖες τοῦ μετοχίου τοῦ Νεακίτου.

2ον, στὴν (προφανῆ) ἐνσωμάτωση 210 μοδίων παροικικῆς γῆς· εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι ἀπὸ τοὺς 280 μοδίους τῶν παροικικῶν γαιῶν τοῦ 1300, ἀναφέρονται μόνον 70 μὸδοι τὸ 1318.

3ον, στὴν καταστροφικὴ δράση τῶν Καταλανῶν κατὰ τὰ ἔτη 1307-1309. Θεωροῦμε ὅτι τὸ χωριὸ τῆς Ψαλίδος κατεστράφη ἀπὸ τὶς Καταλανικὲς ἐπιδρομές, καὶ μέρος (τουλάχιστον) τῶν κατοίκων τῆς μετεκόμισε στὸ γειτονικὸ μετόχιο τοῦ Νεακίτου. Κατὰ τὰ ἔτη 1310-1325 (κυρίως τὸ 1312), ἕνα μεγάλο μέρος τῶν Ψαλιδιωτῶν ἐπώλησε κτήματά του στὴν Μονὴ Ζηροποτάμου, ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς ὁποίας ἔχουν δημοσιευθῆ 54 σχετικὲς πράξεις ἀγορᾶς.

Τὸ μετόχι τοῦ Νεακίτου ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ ἀξιολογώτερα μετόχια τῆς μονῆς Ξενοφώντος. Ἡ περιοχὴ αὐτὴ περιλαμβάνει καλὰ sitoχώραφα καὶ ἐκτάσεις κατάλληλες γιὰ ἀμπέλια. Τὸ 1300, ἡ μονὴ κατεῖχε 7 μοδίους ἀμπέλια, οἱ ὁποῖοι αὐξήθηκαν σὲ 13, τὸ 1318· παρὰ τὴν ἀναφερόμενη καὶ ἀμπέλια κατοίκων τῆς περιοχῆς, τὰ ὁποῖα βρισκόνταν μέσα στὰ ὄρια τοῦ κτήμα-

τος ἢ ἀμέσως ἔξω ἀπὸ αὐτά.

Γιὰ τὴν ἀποδοτικότερη ἐκμετάλλευση τοῦ μετοχίου τοῦ Νεακίτου ἐλήφθησαν τὰ συνήθη γιὰ τὴν περίπτωση μέτρα, δηλαδὴ ἄρχισε ἡ ἐγκατάσταση καλλιεργητῶν στὸ μετόχι καὶ οἰκοδομήθηκε πύργος. Τὸ 1318 ἀναφέρεται ὅτι στὸ μετόχι τοῦ Νεακίτου κατοικοῦσε ἤδη ἡ πενταμελὴς οἰκογένεια τοῦ Γεωργίου Ἀνυφαντῆ, ἐνῶ μέσα στὰ μετοχιακὰ ὄρια ὑπῆρχαν καὶ οἱ 70 μὸδοι τῶν παροικικῶν γαιῶν, οἱ ὁποῖες ἀνήκαν σὲ ἕξι κατονομαζομένους παροίκους, προφανῶς κατοίκους τῆς γειτονικῆς Ψαλίδος. Τὸ 1320 κατοικοῦσαν ἤδη στὸ μετόχι 7 οἰκογένειες παροίκων μὲ 22 ἄτομα, ἐνῶ τὸ 1321 ἀναφέρονταν ὡς *προσκαθήμενες εἰς τὸ Νεακίτου* καὶ οἱ οἰκογένειες δύο παροίκων τῆς Λαύρας μὲ 9 ἄτομα. Τὸ 1322 *ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Νεακίτου ὑπῆρχαν καὶ προσκαθήμενοι τινὲς ἐλεύθεροι*.

Ἡ πρώτη ἔμμεση ἀναφορὰ στὴν ὑπαρξὴ πύργου στὸ μετόχι τοῦ Νεακίτου, γίνεται στὸ πρακτικὸ τοῦ 1318, ὅταν στὸν περιορισμὸ τοῦ μετοχίου μνημονεύεται καὶ ἕνας δρόμος, ὁ ὁποῖος συνέδεε κάποιον πύργο μὲ τὴν πρὸς νοτιοανατολὰς εὐρισκομένη Ψαλίδα. Ὁ δρόμος αὐτὸς εἶναι ἕνας βασικὸς καὶ παλιὸς ἀγροτικὸς δρόμος, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὸν

παλιὸ οἰκισμὸ τῆς Νικήτης μὲ τὴν ἀγροτικὴ (πλέον) περιοχὴ τῆς Ψαλίδος. Ἐπισημαίνουμε ὅτι στὸν ὑπόλοιπο περιορισμὸ τῆς γῆς τοῦ Νεακίτου δὲν ἀναφέρεται εἰσοδος δρόμου ὁ ὁποῖος νὰ ἔρχεται ἀπὸ πύργο, γι' αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὅτι ὁ ἀναφερόμενος πύργος βρισκόταν μέσα στὰ ὄρια τοῦ Νεακίτου.

Ἡ πρώτη σαφῆ ἀναφορὰ στὸν πύργο τοῦ Νεακίτου γίνεται στὸ χρυσόβουλλο τοῦ Στεφάνου Δουσάν, τοῦ 1352, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπιβεβαιώθηκε ὅτι ἡ μονὴ τοῦ Ξενοφώντος κατεῖχε καὶ τὸ μετόχι *τοῦ Νεακίτου τὸ πλησίον τοῦ Λογκοῦ μετὰ καὶ τῶν ξενοπαροίκων καὶ ὑπαροίκων καὶ προσκαθημένων τῶν ἐντὸς τοῦ τοιοῦτου Νεακίτου πύργου*. Γιὰ τὸν χρόνο ἀναγέρσεως τοῦ πύργου ἔχει προταθῆ ἡ χρονικὴ περίοδος μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1300 καὶ 1318.

Ἦταν ἀναμενόμενο ἡ ἀνέγερση τοῦ πύργου, μὲ τὸ αἶσθημα ἀσφαλείας τὸ ὁποῖο προκαλοῦσε τὸ ὄχυρωμα, νὰ ἐγινε πόλος ἑλξεως πληθυσμοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργηθῆ ἕνα νέο χωριὸ γύρω του. Τὸ 1338,

όταν όλα τὰ κτήματα τῆς μονῆς Ξενοφώντος στὴν περιοχή τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Σιθωνίας συνενώθηκαν σὲ ἐνιαία κτηματική μονάδα, ἐκτάσεως περί τὰ 110.000 στρέμματα, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ψαλιδόφουρνα, *περὶ τὸν πύργον τῆς αὐτῆς σεβασμίας μονῆς* ἀπογράφηκαν 31 οἰκογένειες παροίκων μὲ 100 ψυχές.

Ταυτίζοντας τὸν οἰκισμό τοῦ Νεακίτου μὲ τὸν παλαιὸ πυρῆνα τῆς σημερινῆς Νικήτης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν φυσική καὶ ὀνομαστική ἐξέλιξή του, νομίζουμε ὅτι μπορούμε νὰ θεωρήσουμε ὡς πολὺ πιθανὸν ὅτι ὁ πύργος τοῦ Νεακίτου βρισκόταν στὴν θέση τοῦ κτισμένου τὸ 1867 ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα. Σύμφωνα μὲ προφορική παράδοση τοῦ χωριοῦ, ὁ ναὸς κτίσθηκε στὴν θέση ἐρειπωμένου πύργου.

Στὴν περιοχή γύρω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Νικήτα ἐντοπίσαμε τὰ ἴχνη βυζαντινοῦ οἰκισμοῦ, νεκροταφεῖο τῆς ἴδιας ἐποχῆς, στοὰ ὑδρομαστεύσεως καὶ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη βυζαντινοῦ ναοῦ. Ὁ Οὐρκουχαρτ, πὺ ἐπισκέφθηκε τὴν Νικήτη τὸ 1829, εἶδε ἑπτὰ μαρμάρινους κίονες κοντὰ στὴν (κοιμητηριακή σήμερα) ἐκκλησία, ἡ ὁποία τιμᾶται στὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου. Ἡ προφορική παράδοση ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁ κοιμητηριακὸς ναὸς τοῦ χωριοῦ ἀνήκε σὲ ἀγιορειτικὸ μετόχι. Πρόκειται γιὰ κτήριο μὲ πολλὰς οἰκοδομικὰς φάσεις, ἀπὸ τὸν ἀρχικὸ πυρῆνα τοῦ οἰκισμοῦ σὺν τὸ δυτικὸ τμήμα τοῦ μεσαίου κλίτους τοῦ κυρίως ναοῦ. Πιθανώτατα πυρπολήθηκε τὸ 1821, μαζὺ μὲ τὸ χωριό, ἐπισκευάσθηκε καὶ ἀπὸ τὸ 1867, ἔτος ἀνεγέρσεως τοῦ νέου ἐνοριακοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα, χρησιμοποιεῖται ὡς κοιμητηριακὸς ναὸς. Κάηκε, γιὰ δευτέρη φορά, κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου αἰ. καὶ ἐπισκευάσθηκε περὶ τὸ 1920.

Τὸ μνημεῖο ἦταν κατάγραφο μὲ νωπογραφίες τοῦ 16ου-17ου αἰῶνος. Ἀπὸ σύντομη ἀνασκαφική ἐρευνα πὺ πραγματοποιήθηκε στὴν δυτική καὶ νότια πλευρὰ τοῦ ναοῦ, προέκυψε ὅτι ὁ σωζόμενος πυρῆνας πρέπει νὰ ἀνάγεται σὺν τὸν 14ον αἰῶνα καὶ ὅτι ὁ ναὸς φαίνεται νὰ θεμελιώθηκε (τουλάχιστον στὴν δυτική πλευρὰ του) πάνω σὲ παλαιότερα ἐρείπια.

Δὲν γνωρίζουμε πότε καὶ μὲ ποιὲς διαδικασίες ἀπαλλάχθηκε ἀπὸ τὴν Ξενοφωντινὴ δεσποτία τὸ χωριὸν τοῦ Νεακίτου. Πάντως, ἀπὸ τὰ στοιχεῖα πὺ δημοσίευσε ὁ Ἡλίας Κολοβὸς προκύπτει ὅτι ἡ Νικήτη ἦταν ἤδη ζεαμέτι τὸ 1445 καὶ τὸ 1478 τιμάριο.

5η ομάδα: Ἀπὸ τὰ προσφυγικὰ χωριά, τὰ ὁποία ἰδρύθηκαν στὴν Χαλκιδική κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ 1920, (τὸν τέταρτο ἀπὸ τοὺς πέντε σημαντικοὺς ἀποικισμοὺς τῆς χερσονήσου), τὰ εἰκοσιπέντε (25)

ἀρχικῶς στεγάσθηκαν σὲ μετοχιακὰ κτηριακὰ συγκροτήματα καὶ ἐγκαταστάθηκαν σὲ ἀγιορειτικὰς μετοχιακὰς ἐκτάσεις. Παραθέτω κατάλογο τῶν χωριῶν αὐτῆς τῆς κατηγορίας, μὲ τὰ διαδοχικὰ ὀνόματά τους καὶ τὸ ὄνομα τῆς πρώην ἰδιοκτητρίας Μονῆς τοῦ χωριοῦ σὺν τὸν ὁποῖον ἐγκαταστάθηκε ὁ νέος οἰκισμὸς.

Ἀβραμίτες - Ἅγιος Παῦλος (Μονὴ Ἁγίου Παύλου).

Νέα Ἡράκλεια (Μονὴ Ἁγίου Παύλου).

Στόμιον - Τσαλι Μετόχι - Νέα Καλλικράτεια (Μονὴ Ξενοφώντος).

(χωριὸν τοῦ) Καρβέως - Καρβηνά (τά) - Καρβιά (ή), Ν. Σίλατα, (Μονὴ Μεγίστης Λαύρας, Μονὴ Ἁγίας Αναστασίας).

Βουλγάρικο - Σέρβικο - Σωζόπολη (Μονὴ Χελανδαρίου).

Ρουσαῖοι - Σουφλάρ - Νέα Τρίγλια (Μονὴ Βατοπεδίου).

Βολβός - Καραμάνι - Νέα Πλάγια (Μονὴ Ἰβήρων).

Κάτω Βολβός - Ρούσσικο - Νέα Φλογητά (Μονὴ Ἁγ. Παντελεήμονος).

Ἄνω Βολβός - Ζωγράφου (Μονὴ Ζωγράφου).

Κατακαλή - Διονυσίου (Μονὴ Διονυσίου).

Κασσάνδρεια - Πόρτες - Καποῦ Μετόχι - Νέα Ποτίδαία (Μονὴ Δοχειαρίου).

Ἅγιος Παῦλος - Νέα Φώκεια (Μονὴ Ἁγίου Παύλου).

Ρούσσικο - Νερόμυλος - Μάλτεπε - Καλλιθέα (Μονὴ Ἁγ. Παντελεήμονος).

Μαριανὰ - Ὀλυνθος (Μονὴ Φιλοθέου).

Βατοπέδιον - (χωριὸν τοῦ) Σωτήρος - Βατοπέδι (Μονὴ Βατοπεδίου).

Βόζενα - Μεταμόρφωση (Μονὴ Διονυσίου).

Μπαλαμπάνι - Νέος Μαρμαρᾶς (Μονὴ Γρηγορίου).

Καλαμίτσι (Μονὴ Διονυσίου).

Σάρτης (ὁ) - Ἄφησιὰ - Σάρτη (Μονὴ Ξηροποτάμου).

Περιγαρδίκεια - Ἅγιος Δημήτριος - Πυργαδίκεια (Μονὴ Δοχειαρίου).

Ἰβηρίτικο - Κουτσοκυπριανοῦ - Γομάτι, μετὰ τὴν καταστροφή τοῦ 1932 (Μονὴ Ἰβήρων).

Ὀζόλιμος - Ξηροποταμινό - Ξηροποτάμου (Μονὴ Ξηροποτάμου).

Λαδιάβα - Πρόβλακας - Νέα Ρόδα (Μονὴ Βατοπεδίου).

Προσφόριον - Πύργος - Οὐρανόπολη (Μονὴ Βατοπεδίου).

Ἀμμουλιανή (Μονὴ Βατοπεδίου).

Καργκί λιμάνι - τσιφλίκι Χριστάκη Ζωγράφου ἐφέντη - τσιφλίκι Χατζῆ Ὁσμάν - Νέα Μουδανιά.

Η ΒΡΑΔΙΑ "ΜΙ ΤΟΥ ΜΙΓΑΛΟΥ ΤΟΥ Τ' ΦΑΝ' "

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ-ΛΥΠΗΡΙΔΗ

Ποτέ ένας μύθος και μια πραγματικότητα δεν ήταν τόσο αξεδιάλιστα πλεγμένα μεταξύ τους, ταυτισμένα σχεδόν, όσο εκείνα που καθορίζουν τις σχέσεις, οικογενειακές και κοινωνικές, άλλοτε και τώρα. Μα αν αυτό το σύμπλεγμα θελήσουμε να το ξεχωρίσουμε, θα μπλεχτούμε ανάμεσα στη φαντασία, το όνειρο και τη σκληρή πραγματική αλήθεια του σήμερα.

Ήμουν μικρό κορίτσι τότε, όμως θυμάμαι τόσο καθαρά τα περασμένα και τα περιγράφω. Πρέπει να πω, πως ο χρόνος χαράζει τις εικόνες στη μνήμη μας και η φωνή της μητέρας γαντζώνεται απ' την καρδιά, σαν τους βάτους που μας τσάκωναν, όταν περνούσαμε στα μονοπάτια. Καημένες ψυχούλες! με τη φροντίδα τους, προσπαθούσαν να δημιουργήσουν την ανεμελιά μας.

Σήμερα, ο ένας βομβαρδίζει τον άλλον, με ηλεκτρονικά μηνύματα. Ανταλλάσσουμε πληροφορίες για αναγνώσεις, μουσικές, ταινίες, για όλα όσα μας ερεθίζουν. Όμως, δεν βλέπομαστε στα μάτια. Δεν πιανόμαστε από το χέρι για να πάρει ο ένας τη ζεστασιά του άλλου. Καμιά φορά συναντιόμαστε σε κοινωνικές εκδηλώσεις. Ατμόσφαιρα βουερή, απρόσωπη. Νομίζω πως δεν ευχαριστούμε την ψυχή μας, αλλά τη φιλαρέσκειά μας. Επιδεικνύουμε τον πλούτο μας. Τραπέζια μεγάλα, γεμάτα φαγητά ξαναζεσταμένα, που όμως μας τα παρουσιάζουν σαν... παραδοσιακά... μαγειρέματα.

Ας μπω όμως όπως συνηθίζω στο χθες. Να μεταφέρω τον πλούτο της ζωής, με απολαύσεις, μυρουδιές και γεύσεις, που σήμερα τις έχουμε "ακουστά". Φαγητά που τ' απολάμβαναν "αντάμα" τις μεγάλες σκοτεινές χειμωνιάτικες νύχτες "μι τα μιγάλα τα τ'φάνια" χιονοθύελλες.

Θέλω να σας προσφέρω την αναγνώση ενός κόσμου ολόκληρου οριστικά χαμένου, αλλά "ποτέ ξεχασμένου".

Θα σας πω παραμύθια βιωμένα, ιστορίες από ανθρώπους που έζησαν με πίστη στο Θεό, στην οικογένεια. Σε μαγεμένη ατμόσφαιρα. Με δύναμη και γνώση. Έκφραση που δεν μπόρεσαν να την πάρουν από άλλα μέσα μόρφωσης και χωρίς λογοτεχνική προπαίδεια. Αλλά αυτά ήταν τα πιστεύω τους! Ήταν το ξεχείλισμα από ολόκληρο το γνέμμα της ψυχής και της ζωής τους, από τα πρώτα βήματά τους, ως τη στιγμή που έδωσαν την τελευταία στροφή στο αδράχτι της ζωής.

Ξεκινούν πιο πίσω από τα παιδικά μου χρόνια. Από μωρό που νανουρίζομαι μέσα στην υφαντή, πλουμιστή "τρόκνια" που η μητέρα μου ήταν "πίτεια" επιτήδεια να υφαίνει. Σ' αυτή την όμορφη πολύχρωμη κούνια, μαμά και γιαγιά με μεγάλωναν, σαν την κάμπια στο κουκούλι.

Στους νέους καιρούς, όπου περίεργες εφευρέσεις,

σωρεύουν επάνω μας γνώσεις και εργαλεία για συντροφικότητα, κανείς δεν μπορεί να φανταστεί τη γοητεία που ασκούσε "το νυχτέρι της αγάπης". Εγώ θα το έλεγα "ευτυχία μπροστά στο αναμμένο τζάκι μια χειμωνιάτικη νύχτα".

Όλοι τότε ήξεραν πότε "χαλάει ο καιρός" απ' τα σημάδια του ουρανού και το πέταγμα των πουλιών. Κοπάδια φάσες και αγριοπερίστερα, κατέβαιναν από το βουνό προς τον κάμπο.

Η πρόγνωση του καιρού ήταν γνώση που την είχαν όσοι ασχολούνταν με τα χωράφια. Η γη ήταν η κατοικία της σκέψης τους. Ήταν το μεγάλο ανοιχτό βιβλίο που μπορούσε να το διαβάσει μόνον όποιος ασχολούνταν μαζί της. Δεν ήταν δέντρο ή θάμνος, ούτε τόσο δα χορταράκι, πικρό ή γλυκό, ούτε πουλί που σχίζει τον αέρα, ούτε σκουλήκι που οργώνει τη γη, ούτε ζώο που μοχθεί βαριά που να μην ξέρουν τα μυστικά του. Έτσι και σήμερα προέβλεπαν ότι "έρχεται μιγάλο τ'φαν'" και έμειναν στα σπίτια.

Ένα γκριζό, ξερό κρύο, άρχισε την ώρα που ο γλυκός ήχος της καμπάνας του εσπερινού, διαχέονταν στην πόλη, μηνύοντας το τέλος της ημέρας. Νιφάδες χιονιού, πυκνές και χοντρές άρχισαν να πέφτουν. Η μέσα κάμαρη του σπιτιού, δεν καλοφωτιζόνταν από την γκαζόλαμπα (Νο 12) αλλά μια φωτάρια έκαιγε στο τζάκι και συμπλήρωνε το φωτισμό. Οικονομία στα ξύλα δεν χρειάζονταν γιατί η αυλή μας ήταν γεμάτη "πουρναρίσες ρίζες" απ' τα ξεπατώματα των χωραφιών. Φλόγες πολύχρωμες αναπηδούσαν, εκπέμποντας μια παράξενη μουσική "μπουμπου-μπου" κάτι σαν αυτή που ακούγεται στα σημερινά "κλάμπ". Μια γλυκιά ζεστασιά απλώθηκε στο δωμάτιο. Στους τοίχους ζωγραφίζονταν οι σκιές από τις "κρεμαστάρες". Σταφύλια, κυδώνια, μήλα κρέμονταν "στην αγριντιά" για να καταναλωθούν αργότερα.

Η μανιά καθόταν στο παραγώνι, κρατώντας "τη φύσα" στο χέρι, μη τυχόν και ταπεινώσει η φωτιά. Η ρόκα της αναπαύονταν δίπλα της. Ήταν πια αρκετά γριά, γι' αυτό δεν είχε την ευθύνη κανενός έργου. Όσο για τόσο, διαταγές έδινε.

"Φέρι ξύλα προουτού κλείς η σκάλα κι πρόσιχι να μη γλυστράει,

Η μάνας φώναξι να έρ'τ'ν απόψι η Γιουργάκ'ς μι τ' Μπία κι η Κώστας μι τ' Μυγδαλινή να ερ'τ'ν να νυχτιρέψουμι. Τα σπίτια τ'ς κου'τα είναι, "κι λαμνια" να γέν' (στοίβες χιόνι) αυ'νι μπουρούν να πιράσ'ν"

Πόσο χαιρόμουν που θα είχαμε συντροφιά, μια τέτοια παγερή νύχτα. Οι μεγάλοι θα κάθονταν στα скаμνιά κι εμείς τα παιδιά, επάνω στα κρεβάτια θα παίζαμε με τα χαρτιά "ξερή και μούτζουρο" ξεκλέβοντας καμιά

κουβέντα απ' τους μεγάλους.

Οι ετοιμασίες άρχισαν. "Ξεματίσαμε" τα κάστανα. Πλύνουμε τις πατάτες για να τις "κουκουλώσουμε" στη χόβολη. Ενώ δίπλα "στην πυρουστιά" σιγόβραζε η κατσαρόλα "μι του τσιρβά" κότα βραστή. Την άχνα της ρουφούσε ο μαύρος πρασινομάτης γάτος μας και γλυκορουθούνιζε, καθώς ξαπλωμένος "ραχάτευε". Είχε κι αυτός απόψε δικαίωμα στη ζεστασιά.

Οι ετοιμασίες, μας απασχόλησαν αρκετά, εξαιτίας της πίτας. Για τις γυναίκες που ασχολούνταν με την μαγειρική, ήταν διασκέδαση το πλάσιμό της. Οι συνταγές για τα υλικά πολλές. Απόψε είχαμε, σπανάκια και άγρια χόρτα, αυγά, τυρί, τραχανά, αρκετό μαυροπίπερο για να τραβάει "του κράσου" ευωδιαστό λάδι και στο επάνω φύλλο, που και που κομμάτια "γουρουνίσια λίγδα". Έκοβε την ανάσα η μυρουδιά όταν με το πλαστήρι γυρίζονταν από το άλλο μέρος. Άπλυτα και "τσιμπράγκαλα" πολλά και το νερό "μπούζ".

-Ρίχ'νι κατ' τλουπες, σα γραν'μένου μαλί, σα πατσι-αβούρις, τ' στρουσι για τα καλά όξου, απόψι θα μας κου'κλός του χιόν', κι κρουμα! ψόφους. Άμα του παγώσ' θα πάει η γλύστρα πανα'ιρ.

-Ιγώ τ' λαπαβίτσα βαριούμι, είπε η Μπία, πλιάτς-πλιούτς μέρις.

Έτσι είπαν οι "μουσαφிரάιοι". Τίναξαν τα ρούχα απ' το χιόνι και μπήκαν στην κάμαρη. Η θαλπωρή του χώρου, τους ζέστανε την καρδιά κι αγάπη ξεχύθηκε γύρω με λόγια θαυμασμού και πειράγματα.

"Ο σοφράς" στρώθηκε και το ταψί μπήκε στη μέση. Έλεγε, πως όλα τα αγαθά της ζωής ήταν απλωμένα πάνω σ' αυτό το τραπέζι.

Πρώτα-πρώτα, το ψωμί της καθημερινής ανάγκης, το νερό για να σβήνει κάθε δίψα, το άλας, για να γευτούμε τη νοστιμάδα της ζωής, τα διάφορα φαγητά. Μικροαπολαύσεις που κάνουν τη ζωή να περνά σαν μια περιπέτεια. Και το κρασί! Αυτό που και "νεκρούς ανασταίνει" έλεγαν, άφθονο μπρούσκο. "Τόκα" τα ποτήρια. "Αϊντι γ'ναίκα, στ' πέτρα να φυτρών' κι στου μάρμαρου α'τραμ' " και το ρουφούσαν με τέτοια ευχαρίστηση και με δυνατό πλατάγισμα της γλώσσας, αφήναν τα ποτήρια στο τραπέζι με ένα "Ααα!" ικανοποίησης. Η γεύση και τα μάτια ευφραίνονταν, έπρεπε και η ακοή, γι αυτό ο παππούς μου, που του άρεσαν τα στιχάκια τους είπε

Το κάστανο θέλει κρασί / και το καρύδι μέλι
και το κορίτσι φίλημα / βράδυ και μεσημέρι

Σ' αυτή την ευχία, είχαμε κι εμείς τα παιδιά συμμετοχή. Ύστερα όμως μας απομάκρυναν "γιατί όταν έκρι-

ναν οι τρανοί τα πιδιά δεν έπριπι να τ'ακούν ούλα". Εγώ όμως κρυφάκουγα. όταν ρώτησε "η μπάρμπας η Γιουργάκς τ' μαριά. Ισείς, θειά Θουμαή, πως τα ξιπηνούσι τα μιγάλα τ'φάνια;" εκείνη με χαμόγελο τον απάντησε "Ε! αφού οι άντρες δεν πάεναν στα χουράφια, ρώτα που παν' τ' Κατιρίν' να συ πεί, ντιτμάρκα (δίδυμα) γεν'σαν σι ιννιά μήνις απ'του μιγάλου του τ'φαν". Όλοι γέλασαν. Η δική μου απορία λύθηκε πολλά χρόνια μετά.

Οι άνδρες μιλούσαν για πολιτική, για τα χωράφια, για καμιά "παρδαλή".

"Αυτήν τονν διν' του κλεφ'τ' φαϊ ". Πάντα υπήρχαν ελεύθερες γυναίκες. Ενώ οι γυναίκες, ρωτούσε η μια την άλλη, πως να μεταποιήσει το ρούχο του μεγάλου παιδιού να γίνει για το μικρό, αν υπήρχε κανένα σχέδιο για την υφαντική "ικτός απ' τα μ'λούδια" για το πλέξιμο κ.λ.π.

Όταν άνοιξαν την πόρτα να φύγουν, όλα ήταν κάτασπρα.

- Αϊ, είπι, η μπάρμπα Κώστας, ξουρίζ' όξου, έπριπι να πάρουμι κι του ταλαγάν' (κάπα), φέρτι κι του φ'κιάρ' ν' ανοίξουμι του δρόμου για του σπít' αλλοιώς θα απουμείνουμι ιδώ απόψι.

- Άλλου π'δέ θέλουμι. Είπε η μάμα. Κάπις έχουμι.

Το πρωί, μια ονειρική ησυχία βασιλευε παντού. Ακόμα και το κακάρισμα καμιάς κότας σε τρώμαζε. Τα κλαδιά των δένδρων μαρμαρωμένα, σαν από κάποιο μάγο. Όταν ανέβηκε η μέρα και βγήκε ο ήλιος, λαμπύριζαν τα κρεμαστά κρύσταλλα στις στέγες των σπιτιών, σαν ασημένια μαχαίρια, και ξαφνικά κανένα παραζεσταμένο από το διπλανό τζάκι έπεφτε "πλατσ" σαν ένα κομμάτι από σπασμένο πολυέλαιο.

Σε λίγες ημέρες, έλιωσαν τα χιόνια, "ξιπέρασι του τ'φαν' " όπως ξεπέρασε και η ζωή όλων αυτών που τα έζησαν.

Όταν ρωτούσα τη γιαγιά μου τι κάνει; Εκείνη μου απαντούσε

- Ε! κουρίτσιμ', ιγώ ύφανα του κουκούλιμ' μι του φαδ' (υφάδι) τσ' ψ'χής μ', τώρα είμι μέσα. Η Κύριους πλησιάζ' κι θα μι πάρ', μα πότι; μακάρ' να ήξηρα".

Αυτά τα λόγια τόσο ήρεμα κελάρυζαν από το στόμα της που με διαπερνούσαν. Τα έγγραφα στο μυστικό μου τετράδιο. Κι όταν το ανοίγω τώρα και διαβάζω αυτές τις απλές λέξεις γραμμένες με δάκρυα, ξανά ζω όλα τόσο καθαρά, σαν να είναι σήμερα. Και χαίρομαι για ότι πήρα, σαν το πουλί μες το χειμώνα που έρχεται στο χέρι σου για ένα ψίχουλο κι όταν το πάρει μ' ένα "τσί-ου" σ' ευχαριστεί.

Πήρα το ψίχουλό μου από το χέρι της, κι ω! του θαύματος έγινε ο Δείπνος μου ο Μυστικός.

Ευχαριστούμε θερμά:

1. Τον κ. **Ιπποκράτη Κανέλλη** για την επιμελημένη και προσεκτική εργασία που προσφέρει κάθε φορά στη διόρθωση των δοκιμίων του περιοδικού.
2. Τον κ. **Νικόλαο Κουκούτση**, τον κ. **Νίκο Σαμαρά**, την κ. **Μάχη Κωστοπούλου**, και τον κ. **Αβραάμ Παπαδόπουλο**, που κάθε φορά φορτώνονται μεγάλο αριθμό περιοδικών και τα μοιράζουν στα σπίτια ως καλοί ταχυδρόμοι.

Το Δ.Σ.

ΤΟ ΜΠΑΜΠΑΛΟ¹ ΣΤΟ ΜΑΤΙ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

Ήταν εκείνα τα δύσκολα, τα εφιαλτικά χρόνια του Εμφυλίου (1945-1949), ο οποίος είχε αρχίσει όταν ήμουν στην προσχολική και τελείωσε όταν βρισκόμουν στην πρώτη σχολική ηλικία. Έζησα έντονα τη σκληράδα των χρόνων εκείνων χωρίς να μπορώ τότε να εξηγήσω τα μεγάλα «γιατί», που με στοιχειωναν. Δεν χρειάζεται να τονίσω πως η σκληράδα εκείνη σημάδεψε πολλαπλώς και ποικιλοτρόπως τον χαρακτήρα μου και με συνοδεύει μέχρι σήμερα.

Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου ένα μεγάλο μέρος του νεανικού ανδρικού πληθυσμού της μικρής μας πόλης έλειπε από τα σπίτια του, είτε εκούσια είτε ακούσια, για να συμμετέχει στην άγρια αλληλοσφαγή, στην αδυσώπητη αδελφοκτονία. Ένα μέρος των νεαρών αυτών ανδρών δρούσε στα βουνά και στα λαγκάδια και το υπόλοιπο στα φυλάκια και στους σταθμούς, που είχαν δημιουργηθεί στις πόλεις και στα χωριά για να αντιμετωπίσει το άλλο μέρος. Ο πατέρας μου, ως ανήκων τα χρόνια εκείνα στον νεανικό ανδρικό πληθυσμό, έλειπε από το σπίτι μας συμμετέχοντας και αυτός στη φρίκη των καιρών, στο μεγάλο μακελειό, αφήνοντας την οικογένειά του έρμαιο των συνεπειών της φρίκης αυτής των καιρών. Η μάνα μου, έχοντας δυο μικρά παιδιά, εμένα και τον αδελφό μου τον Τάκη, δυο χρόνια μικρότερό μου, πάσχιζε μόνη της να αντιμετωπίσει την αμείλικτη καθημερινότητα υλικά, ηθικά και ψυχολογικά. Η ανέχεια, οι απειλές, ο τρόμος και η ανά πάσα στιγμή πιθανότητα τραυματισμού ή σκοτωμού του πατέρα μου ήταν βάρος δυσβάστακτο, όπως αξιολογώ τώρα, για τη μάνα μου. Κάθε βράδυ μας έβαζε, εμένα και τον αδελφό μου να κοιμηθούμε στα κρεβάτια μας, που ήταν εκατέρωθεν του τζακιού κι αυτή καθόταν ανάμεσά μας σε μια καρέκλα μπροστά στο τζάκι. Έσβυνε πιο πριν τη λάμπα του ηλεκτρικού και άναβε μια μικρή γκαζόλαμπα (λάμπα πετρελαίου) που ήταν τοποθετημένη πάνω στο ράφι του τζακιού. Τη μικρή αυτή λάμπα την ονομάζαμε «λαμπούδ'» και έμενε αναμμένη καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας καθ' όσον εμείς τα παιδιά φοβόμασταν το σκοτάδι. Μας έβαζε λοιπόν να κοιμηθούμε αφού λέγαμε γονατιστοί και «φωναχτά» την προσευχή μας η οποία πάντα τελείωνε με τη φράση: «**Παναγίτσα μου, φέρε γρήγορα στο σπίτι μας το μπαμπά μας από τον ... πόλεμο!**».

Η μάνα έμενε εκεί καθισμένη κρατώντας ένα πλεκτό στο χέρι της. Ο αδελφός μου κοιμόταν αμέσως. Εγώ συνήθιζα πριν κοιμηθώ να σκέφτομαι και να αυτοσχεδι-

άζω διάφορες ιστορίες, που τις ψιθύριζα μοναχός μου. Κατά διαστήματα άνοιγα τα μάτια μου και έβλεπα τη μάνα μου εκεί ακίνητη με το πλεκτό στο χέρι. Και κάθε λίγο (συγκλονίζομαι κάθε φορά, που έρχεται αυτή η εικόνα στο μυαλό μου), την έβλεπα να σκουπίζει τα μάτια της και πότε πότε να ταραίζεται ολόκληρη από λυγμούς, που προσπαθούσε να τους συγκρατήσει, όπως μπορώ να αξιολογήσω σήμερα. Την εικόνα αυτή την έβλεπα να εκτυλίσσεται κάθε βράδυ σχεδόν αναλλοίωτη χωρίς να αντιλαμβάνεται η μάνα μου ότι την παρακολουθώ ώπου να με πάρει ο ύπνος. Τέλος κάποιο βράδυ δεν άντεξα, όταν την είδα πάλι στην ίδια στάση, σηκώθηκα, ανακάθισα στο κρεβάτι μου και της είπα: «**Μαμά, γιατί κλαις κάθε βράδυ; Τι σε πονάει;**». Η μάνα μου γύρισε και με κοίταξε ξαφνιασμένη από την αναπάντεχη παρουσία μου και κυρίως από την αναπάντεχη ερώτησή μου. Κράτησε όμως την ψυχραιμία της και μου είπε ήρεμα: «**Δεν κλαίω, παιδάκι μου. Δεν με πονάει τίποτα. Να, ένα μπάμπαλο μπήκε στο μάτι μου και κάνει να τρέχουν δάκρυα. Κοιμήσου τώρα εσύ!**».

Ξάπλωσα ξανά, σκεπάστηκα, αλλά ήταν αδύνατο να κοιμηθώ. Βασανιστικά ερωτήματα τριβέλιζαν το μυαλό μου. «**Τι μπάμπαλο ήταν αυτό, που κάθε βράδυ την ίδια ώρα πήγαινε ειδικά στο μάτι της μάνας μου και την έκανε να κλαίει;**», αναρωτιόμουν και ξανααναρωτιόμουν χωρίς να μπορώ να βρω απάντηση. Δεν είχα άλλωστε σαφή ιδέα για το σχήμα, το μέγεθος, την υφή και την προέλευση των «**μπάμπαλων**», καθώς και του τρόπου που πήγαιναν στο μάτι της μάνας μου και της προκαλούσαν δακρύρροια. Ξύπνησα πολύ προβληματισμένος για το μπάμπαλο της μάνας μου και το κακό που της έκανε. Κάποια στιγμή έπιασα τον αδελφό μου και του είπα πως βλέπω τη μαμά κάθε βράδυ να κλαίει γιατί πηγαίνει ένα μπάμπαλο στα μάτια της! Ο αδελφός μου, ο οποίος από τότε ήταν πιο τολμηρός και πιο αποφασιστικός από μένα, μου λέει: «**Που είναι αυτό το μπάμπαλο, από πού έρχεται να πάω να το σκοτώσω!**». Εγώ, όπως είπα, είχα ασαφή ιδέα για τη σύσταση του μπάμπαλου και βέβαια κατά μείζονα λόγο για τον τόπο διαμονής του. Για να μη δείξω όμως την άγνοιά μου στον αδελφό μου του είπα ότι το μπάμπαλο είναι όλη την ημέρα κρυμμένο κάτω από το κρεβάτι της μαμάς μας και το βράδυ, όταν κάθεται να πλέξει στην καρέκλα, πηγαίνει και μπαίνει στο μάτι της. Ο αδελφός με κοίταξε με θαυμασμό για τις γνώσεις μου όσον αφορά στα μπάμπαλα! Δεν είπε άλλο τίποτα. Φαίνεται όμως ότι είχε

1. Μπάμπαλο: μικρό σκουπιδάκι

πάρει την απόφαση να εξολοθρεύσει το μπάμπαλο.

Αυτά που θα γράψω στη συνέχεια είναι όπως τα άκουγα πολλές φορές να τα διηγείται η μάνα μου σε συγγενείς και φίλους ευρισκόμενη όσο τα διηγούνταν σε κατάσταση άκρας συγκινησιακής φόρτισης, που κι αυτό τώρα το αξιολογώ. Ιδού η διήγηση της μάνας μου.

«Μια μέρα ήμουν στο πλυσταριό και έπλενα και δίπλα μου είχα το μικρό μου το γιο τον Τάκη, που έπαιζε με τα νερά. Κάποια στιγμή ένιωσα πολλή ησυχία και γύρισα να δω τι κάνει το παιδί. Τρόμαξα! Είχε εξαφανισθεί! Άρχισα να φωνάζω Τάκη, Τάκη. Τίποτα. Βγαίνω στην αυλή. Τίποτα. Μπαίνω μέσα στο σπίτι Τάκη, Τάκη, Τακούλη. Τίποτα. Τι τρομάρα που πήρα η έρμη. Εκεί που γύριζα από δωμάτιο σε δωμάτιο σαν τρελή φωνάζοντας, τον βλέπω να βγάζει σιγά σιγά το κεφάλι του κάτω από το κρεβάτι μου και τέλος να εμφανίζεται ολόκληρος σερνόμενος και κρατώντας ένα θηρίο (τεράστιο) μαχαίρι, που είχαμε στην κουζίνα. Ξίφριξα, καλή μου. Καταξίφριξα. Τον ρώτησα τι κάνεις εκεί, παιδάκι μου; Γιατί κρύφτηκες κάτω από το κρεβάτι; Γιατί πήρες το μαχαίρι; Θα βγάλεις κανένα μάτι. Θα μαχαιρωθείς, παιδάκι μου. Με έβλεπε μες στα μάτια ο Τακούλης μου όση ώρα μι-

λούσα και ακούτε τι μου είπε: «Σώπα, σώμα μη φωνάζεις. Ψάχνω κάτω από το κρεβάτι να βρω το μπάμπαλο, που έρχεται τα βράδια στα μάτια σου και σε κάνει να κλαις. Ο Γιάννης μου είπε ότι είναι κάτω απ' το κρεβάτι γι' αυτό ψάχνω να το βρω για να το σφάξω για να μη ξαναέρθει στα μάτια σου». Μ' έπιασε τρέλα. Μέρες δεν μπορούσα να συνέλθω όταν σκεφτόμουν από τι κίνδυνο πέρασε το παιδάκι μου να σέρνεται μ' ένα θηρίο μαχαίρι κάτω από το κρεβάτι, στα σκοτεινά και να ψάχνει να σφάξει το μπάμπαλο για με γλυτώσει!».

Κάθε φορά, που η μανούλα μου διηγούνταν την παραπάνω σκηνή, με τον αδελφό μου να κρατάει το μαχαίρι για να σφάξει το μπάμπαλο για χάρη της, ξεσπούσε σε λυγμούς και τα μάτια της γέμιζαν δάκρυα.

Σίγουρα τα δάκρυα αυτά, που συνόδευαν τη διήγηση, δεν οφείλονταν σε μπάμπαλο. Είναι όμως περισσότερο από σίγουρο ότι και τα βραδινά της δάκρυα μπροστά στο τζάκι δεν οφείλονταν σε μπάμπαλα και ας προσπαθούσε να μας πείθει για το αντίθετο για να μην πληγώνει κι εμάς ενώ η ίδια ήταν βαριά πληγωμένη από τον εφιάλη των καιρών εκείνων.

Αιώνια μάνα!

* * *

ΠΟΙΗΣΗ

ΣΥΓΓΝΩΜΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Είναι πολλά αυτά που λέγονται
και δεν ξελέγονται.
Μη λοιπόν το μαχαίρι ακονίζεις
μαζί με τη γλώσσα σου.
Όσο πιο βαθύ είναι το τραύμα
τόσο πιο επώδυνη η επούλωση.
Στην εύκολη κρίση μην πέφτεις.
Άσε τη σιωπή να γίνει κριτής.
Κάποιες λέξεις, τρόφιμοι φυλακών,
άφησέ τις στην ισόβια αλαλία τους.

Την άρνηση μην επιτρέψεις
να καπελώσει το ναι.
Όταν στην άστοχη,
πρώτη γνώμη σου
τη νουνεχή συνοδοιπόρο της βρεις,
το πιο ταπεινό κυκλάμινο
στη ψυχή σου
μόλις έχει ανθίσει.
Συγγνώμη το λένε
και είναι σπάνιο.

ΜΟΥ ΑΦΗΣΕΣ ΤΗ ΣΚΙΑ ΣΟΥ

Δεν σε θυμάμαι ποτέ, μάνα μου,
με ανοιχτόχρωμο φόρεμα
ούτε το πρόσωπο σου φωτεινό,
ρόδινο, στο χρώμα της υγείας.
Μια σκοτεινή μαντίλα
με γκρι αποχρώσεις
έμοιαζε προέκταση
του προσώπου σου.
Την έπλενες τακτικά,
μοσχοβολισμένη από βότανα,
στενόχωρη κουρτίνα
στο οπτικό σου πεδίο.

Κι ήταν η ηλικία σου
μονίμως απροσδιόριστη
και η ψυχή σου
μονίμως, σταθερά βαρύθυμη.
Στη στερνή μόνο
περιφορά των ματιών σου
έλυσε την καλύπτρα σου,
για να χωρέσει στο κάδρο
ο άχρωμος μικρόκοσμός σου.
Αθόρυβη, χλωμή και ανώνυμη
μου άφησες τη σκιά σου,
υστερόγραφη απουσία.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ: Η ΣΥΝΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ
Ομ. Καθηγητής Μηχανικής Τροφίμων, Α.Π.Θ.

Εισαγωγή

Τα τρόφιμα συμβάλουν αποφασιστικά στην υγεία και την ευεξία του ανθρώπου, συνιστούν όμως και σοβαρό κίνδυνο για την υγεία του, όταν δεν τηρηθούν οι σωστές πρακτικές παραγωγής, διακίνησης και συντήρησής τους. Για να έχουμε στο τραπέζι μας ποιοτικά και ασφαλή τρόφιμα, έχουν φροντίσει αρχικά οι αγρότες, ως παραγωγοί πρώτων υλών, και μετέπειτα η βιομηχανία τροφίμων με τη σωστή μεταποίηση και διακίνησή τους.

Πέρα όμως από την ευθύνη του παραγωγού και του μεταποιητή, η διασφάλιση της ποιότητας και της υγιεινής των τροφίμων εξαρτώνται τα μέγιστα από τον ίδιο τον Καταναλωτή. Η κακή διαχείριση των τροφίμων από τον Καταναλωτή, μπορεί εύκολα να ακυρώσει κάθε προσπάθεια και κάθε επίτευγμα τόσο του αγρότη-παραγωγού, όσο και της βιομηχανίας τροφίμων. Μοιραία συνέπεια της παράβλεψης βασικών κανόνων διαχείρισης των τροφίμων, είναι οι συχνές τροφολητηριάζεις

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ποιότητας και της ασφάλειας των τροφίμων, καθώς και η συνευθύνη του Καταναλωτή στην διατήρηση και αξιοποίησή τους, είναι το θέμα της επικοινωνίας αυτής

Πώς αντιλαμβάνεται την ποιότητα ο Καταναλωτής;

Ενώ συχνά μιλάμε για ποιότητα τροφίμων, λίγοι γνωρίζουν τις παραμέτρους της πραγματικής ποιότητας. Αυτό για το οποίο συνήθως μιλάμε είναι μια υποκειμενική αντίληψη της ποιότητας, την οποία διαμορφώνουμε με βάση τις προσωπικές μας εμπειρίες και προσδοκίες, καθώς και τα στοχευμένα διαφημιστικά μηνύματα που καθημερινά μας πολιορκούν.

Για να γίνει εύκολα κατανοητή η έννοια της πραγματικής ποιότητας, δεν έχουμε παρά να συγκρίνουμε τα χαρακτηριστικά του φρεσκοστιμμένου πορτοκαλοχυμού σε σχέση με εκείνα του συσκευασμένου. Ο σπιτικός χυμός δεν έχει πάντα την ίδια απόχρωση, γεύση και άρωμα, αφού όλα αυτά εξαρτώνται από την ποικιλία και την ωριμότητα των πορτοκαλιών που στίβουμε. Επιπλέον, αν αφεθεί σε ηρεμία, θα υποστεί διαχωρισμό σε σχεδόν διαυγή ορό (υδάτινη φάση) και σε αιωρούμενα στερεά. Αντίθετα, ο βιομηχανικός χυμός έχει πάντα το ίδιο έντονο (κροκέ) χρώμα, την ίδια γλυκιά γεύση, και παραμένει ομοιογενής (δεν «χωρίζει»). Αλήθεια, ποιος Καταναλωτής θα προτιμούσε να

αγοράσει έναν πορτοκαλοχυμό με τα απρόβλεπτα χαρακτηριστικά του φυσικού, σπιτικού χυμού, έναντι του συσκευασμένου;

Είναι φανερό ότι η διαμόρφωση των επιλογών του Καταναλωτή, δεν είναι προϊόν ελεύθερης και εμπειριστατωμένης σκέψης, αλλά είναι σε μεγάλο βαθμό προϊόν κατευθυνόμενης και ελεγχόμενης συμπεριφοράς. Συχνά ο Καταναλωτής διαμορφώνει παράλογες απαιτήσεις και προσδοκίες, επειδή έτσι τον βολεύει. Ο παραγωγός του συσκευασμένου χυμού, προσπαθώντας να ικανοποιήσει τις προσδοκίες του Καταναλωτή, τυποποιεί το χρώμα, το άρωμα και τη γεύση, και σταθεροποιεί το προϊόν με χρήση προσθέτων, έτσι ώστε ο χυμός να είναι πάντα ίδιος! Για να περάσει μάλιστα η αντίληψη του «φυσικού», συχνά χρησιμοποιείται η παραπλανητική σήμανση «χωρίς συντηρητικά».

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της ποιότητας;

Σύμφωνα με έναν διεθνώς αποδεκτό ορισμό του Αμερικανικού USDA: «Ποιότητα είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών ενός προϊόντος, που προσδιορίζουν το βαθμό αποδοχής του από τον Καταναλωτή». Σε ελεύθερη απόδοση, ποιότητα θεωρείται ο βαθμός κάλυψης των προσδοκιών του Καταναλωτή.

Τα χαρακτηριστικά της ποιότητας εντάσσονται σε δύο κατηγορίες: στα αφανή ή αδιάκριτα και τα εμφανή ή διακριτά χαρακτηριστικά.

Τα αφανή περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά που δεν φαίνονται «με γυμνό μάτι». Έτσι, η υγιεινή και ασφάλεια του προϊόντος, είναι δύσκολο έως αδύνατο να εκτιμηθούν από τον απλό Καταναλωτή, εκτός ακραίων περιπτώσεων (βλ. αλλοιωμένα προϊόντα), είναι όμως τα σημαντικότερα, αφού αφορούν άμεσα την υγεία του.

Ένα σημαντικό αφανές χαρακτηριστικό, είναι το διατροφικό αποτύπωμα με τη θετική ή αρνητική επίπτωση στην υγεία μας, που μόνον έμμεσα μπορεί να εκτιμηθεί από τις πληροφορίες της ετικέτας, αν ο Καταναλωτής διαθέτει βασικές γνώσεις διατροφής.

Για να πάμε λίγο βαθύτερα, σήμερα γίνεται λόγος και για ένα τρίτο αφανές χαρακτηριστικό, το περιβαλλοντικό και το κοινωνικό αποτύπωμα του προϊόντος. Είναι το τρόφιμο προϊόν γενετικής μηχανικής; Πόση ενέργεια και πόσο νερό δαπανήθηκε στην παραγωγή του; Πόσοι ρύποι παρήχθησαν; Ποιες κοινωνικές ομάδες ωφελούνται από την αγορά του;

Στα εμφανή χαρακτηριστικά ποιότητας περιλαμβάνονται όλα τα «οργανοληπτικά» χαρακτηριστικά. Έτσι στα νωπά φρούτα και λαχανικά, σημαντικά ποιοτικά χαρακτηριστικά συνιστούν η εμφάνιση (σχήμα, μέγεθος, τυχόν ελαττώματα), το χρώμα, η υφή, η γεύση και το άρωμα. Στα κρέατα και τα ψάρια, η εμφάνιση του φρέσκου («ζωντανού») και η πρόδηλη απουσία αλλοιώσεων δίνουν το πιστοποιητικό της καλής ποιότητας. Τέλος, στα τυποποιημένα τρόφιμα, η σωστή συσκευασία συμβάλει στην προστασία της ποιότητας του προϊόντος, ενώ η ευκολία χρήσης προσθέτει πόντους στη συνολική αξιολόγησή του.

Στόχοι και «κόστος» της επεξεργασίας

Δύο είναι οι βασικοί στόχοι της επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων:

α. Η αναβάθμιση των πρώτων υλών, μέσα από την παραγωγή μεγάλης ποικιλίας προϊόντων από την ίδια πρώτη ύλη (δημιουργία προστιθέμενης αξίας), και

β. Η σταθεροποίηση των παραγόμενων τροφίμων για προστασία από αλλοιώσεις και τροφοδολητηριάσεις.

Ποιο είναι όμως το «κόστος» της επεξεργασίας στην ποιότητα των τροφίμων;

Κατά κανόνα, όσο εντονότερη επεξεργασία δέχεται ένα προϊόν για αύξηση της διατηρησιμότητάς του, τόσο περισσότερες είναι οι απώλειες σε ποιότητα. Για καλύτερη κατανόηση του κανόνα αυτού, θα αναφερθούμε στο παράδειγμα του γάλακτος.

Εδώ και δεκαετίες, στις βόρειες χώρες (π.χ. Δανία, Σουηδία) κυκλοφορεί φρέσκο, ακατέργαστο γάλα αγελάδος από φάρμες που λειτουργούν με αυστηρότατες συνθήκες καθαριότητας και υγιεινής, για να παράγουν γάλα υψηλής ποιότητας, με πολύ χαμηλό μικροβιακό φορτίο. Αυτό είναι το μόνο πραγματικά φρέσκο γάλα, που έχει όλα τα θρεπτικά του χαρακτηριστικά. Όλοι οι άλλοι τύποι γάλακτος έχουν υποστεί θερμική επεξεργασία για καταστροφή μικροβίων και αύξηση της διάρκειας ζωής, με αποτέλεσμα να χάσουν κάτι από την αρχική ποιότητά τους.

Έτσι με σειρά αυξανόμενης θερμικής επεξεργασίας βρίσκουμε στην αγορά τους παρακάτω βασικούς τύπους γάλακτος:

- Παστεριωμένο
- Αποστειρωμένο σε χάρτινη συσκευασία - U.H.T. (αποστείρωση πριν τη συσκευασία)
- Αποστειρωμένο σε μπουκάλι (αποστείρωση μετά τη συσκευασία)
- Συμπυκνωμένο - εβαπορέ (απλό ή ζαχαρούχο)

Είναι φανερό ότι το μεν παστεριωμένο γάλα έχει δεχθεί την ηπιότερη θερμική επεξεργασία και έχει κρατήσει την θρεπτική του αξία στον μέγιστο δυνατό βαθμό, ενώ για το γάλα εβαπορέ ισχύει το αντίθετο. Παρ' όλα αυτά, η χώρα μας, λόγω έλλειψης ενημέρωσης των καταναλωτών, είναι πρωταθλήτης στην κατανάλωση

γάλακτος εβαπορέ (προτιμάμε δηλαδή την κονσέρβα από το φρέσκο προϊόν!).

Σχετικά με το γάλα «υψηλής» παστερίωσης, ο όρος «παστερίωση» θεωρείται παραπλανητικός, αφού το προϊόν είναι αποστειρωμένο και ισοδύναμο με γάλα U.H.T. Και ενώ δεν χρειάζεται ψύξη, για καθαρά εμπορικούς λόγους (ανταγωνισμός με παστεριωμένο) διακινείται στα ψυγεία!

Ασφάλεια Τροφίμων

Κατά την κατανάλωση τροφίμων διατρέχουμε κίνδυνο βλάβης της υγείας μας από δύο κατηγορίες παραγόντων:

α. Ουσίες που σκόπιμα προστέθηκαν από τον παρασκευαστή του τροφίμου ενώ δεν επιτρεπόταν από τη νομοθεσία ή μπήκαν σε δόσεις πάνω από τις επιτρεπόμενες. Μιλάμε προφανώς για περιπτώσεις αθέμιτης χρήσης προσθέτων ουσιών. Διευκρινίζεται ότι υπάρχει συγκεκριμένος κατάλογος ουσιών που επιτρέπονται να χρησιμοποιούνται ως πρόσθετα και μάλιστα σε προκαθορισμένη ανώτατη δοσολογία.

β. Ουσίες ή οργανισμοί που βρέθηκαν στα τρόφιμα χωρίς τη θέληση, όχι όμως και χωρίς την ευθύνη του παρασκευαστή. Μιλάμε για επιμολυντές τροφίμων (βλ. βαρεία μέταλλα, υπολείμματα φυτοφαρμάκων, νιτρικά άλατα, κλπ), για αντιβιοτικά και ορμόνες, καθώς και για τοξικές ενώσεις χημικής ή μικροβιακής προέλευσης (τοξίνες). Μιλάμε επίσης για την παρουσία σε μεγάλους αριθμούς, παθογόνων μικροβίων, που προκαλούν λοιμώξεις (βλ. σαλμονέλα, λιστέρια, κλπ) ή τοξινώσεις (σταφυλόκοκκος, τοξίνη αλλαντίασης, μυκοτοξίνες, κλπ).

Οι παραπάνω ουσίες ή οργανισμοί βρίσκονται στο τρόφιμο επειδή δεν τηρήθηκαν ικανοποιητικά οι κανόνες υγιεινής και δεν εφαρμόστηκαν οι απαιτούμενοι έλεγχοι κατά την παραγωγή, διακίνηση και αποθήκευσή του. Καθοριστικό ρόλο στις μικροβιακές προσβολές παίζει η μη τήρηση της απαιτούμενης θερμοκρασίας συντήρησης ευαίσθητων τροφίμων (βλ. κρέας, ψάρια, οστρακοειδή, γαλακτοκομικά, αυγά, κλπ), ιδιαίτερα όταν έχουν επιμολυνθεί με παθογόνα μικρόβια.

Διασφάλιση δημόσιας υγείας

Με τόσους διαφορετικούς και σημαντικότερους κινδύνους, πώς αλήθεια μπορεί να διασφαλιστεί ικανοποιητικά η δημόσια υγεία; Οι παρεμβάσεις μας πρέπει να καλύψουν όλα τα στάδια της αλυσίδας τροφίμων «από το αγρόκτημα έως το πιάτο του Καταναλωτή» («from farm to fork»). Στην αλυσίδα αυτή διακρίνουμε πέντε επίπεδα:

α. Το επίπεδο της πρωτογενούς παραγωγής, όπου ο παραγωγός οφείλει να τηρεί τις οδηγίες ασφαλούς

συνέχεια στη σελίδα 32

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Από τον Αγιασμό με την έναρξη, 2-10-2019 (ρεπ. σελ. 39)

Το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου με τον π. κληρικό

Μέλη του Συλλόγου

Από την εκδρομή στο Παρίσι –Νορμανδία, 4 έως 11 – 10 -2019 (ρεπ. σελ. 41)

Νορμανδία. Σαν Μισέλ, τα δύο γκρουπ

Κάστρο Σαντιγί, τα δύο γκρουπ

Το 1ο γκρουπ σε αίθριο του μουσείου Λούβρου

Παρίσι. Βερσαλλίες, το 2ο γκρουπ

Νορμανδία. Παραλία απόβασης Ομάχα, τα δύο γκρουπ

Ρουέν. Πρωτεύουσα Νορμανδίας τα δύο γκρουπ στον Καθεδρικό ναό

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Από την παρουσίαση του βιβλίου του Αγγ. Μάντσιου, 23-10-2019 (ρεπ. σελ. 42)

Το ακροατήριο

Αγγ. Μάντσιος
Συγγραφέας

Δημήτριος Κοσμάς
Φιλολόγος

Ιωάννης Τσίκουλας
ομ. καθηγητής Α.Π.Θ

Από την εκδρομή στην Αθήνα, 2 έως 4- 11-2019 (ρεπ. σελ. 39)

Τμήμα των εκδρομέων στον Παρθενώνα

Οι εκδρομείς στην βιβλιοθήκη του Ιδρύματος Νιάρχου

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΧΟΡΕΥΤΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Στην Άνω Πόλη - Κάστρα

Στην Άνω Πόλη - Κάστρα

Στο Λιβάδι

Στο Λιβάδι

Από την εμφάνιση της χορωδίας μας στην κοινή εκδήλωση της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγ. Όρους & Αρδαμερίου και του Δήμου Αριστοτέλη στην Αρναία, 2/11/2019 (ρεπ. σελ. 39)

Προβολή ταινίας για την ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ στο Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 9/11/2019 (ρεπ. σελ. 43)

Το ακροατήριο

Το ακροατήριο

Θεόδωρος Καράγιωργος
Υφ.Μα.Θ.

Γεώργιος Βαγιωνάς
Βουλευτής Χαλκιδικής

Κυριακή Μάλαμα
Βουλευτής Χαλκιδικής

Απόστολος Πάνας
Βουλευτής Χαλκιδικής

Ιωάννης Κατσάνης
Πρόεδρος
Παγκαλιδικού

Παναγ. Γεωργόπουλος
Ταξίαρχος, Α' Αντίδρομος
Πολεμικού Μουσείου

Στυλιανός Κυρίμης
Αντιστράτηγος ε.α.
Δημιουργός της ταινίας

Μιχαήλ Καρταβίτης
Επίτιμος Πρόεδρος
Παγκαλιδικού

Σταύρος Αυγούλουπης
Καθηγητής Α.Π.Θ.

Ιωάννα Αρβανίτη
Συντ. εκπαιδ. έργου
Α' Βάθμιας Εκπ/σης
Κεντρ. Μακεδονίας

Μιχαήλ Γεωργιάδης
Συντ. εκπαιδ. έργου
Β' Βάθμιας Εκπ/σης
Κεντρ. Μακεδονίας

Ιωάννης Κοροδήμος
Σκηνοθέτης
Πολεμικού Μουσείου

Γεώργιος Παπαδόπουλος
Δημοσιογράφος -
Παρουσιαστής

Από την επέτειο των 80 χρόνων της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, 27/10/2019 (ρεπ. σελ. 31)

Απονομή του χρυσού μεταλλίου της Ε.Μ.Σ.
στην Α.Ε. τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τον πρόεδρο της Ε.Μ.Σ.

Το ακροατήριο

**Από την επίσκεψη μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
στον Υφυπουργό Εσωτερικών
(Μακεδρονίας –Θράκης) κ. Θεόδωρο Καραόγλου,
στο Διοικητήριο 6/11/2019 (ρεπ. σελ. 40)**

**Από την επίσκεψη μελών
του Δ.Σ. στον Δήμαρχο Σιθωνίας,
24/9/2019
(ρεπ. σελ. 40)**

**Από την επιμνημόσυνη δέηση και την κατάθεση στεφάνων
στην 107η επέτειο απελευθέρωσης της Αρναίας, 31/10/2019**

Από τα Ελευθέρια της Ιερισσού, 2/11/2019

**Από την φωταγώγηση του πρώτου
Χριστουγεννιάτικου Δέντρου στην Ελλάδα,
Ταξίαρχης 7/11/2019 (ρεπ. σελ. 47)**

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΩΝ 80 ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΕΜΣ

Με εξαιρετική λαμπρότητα εόρτασε η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών (Ε.Μ.Σ.) τα 80 χρόνια από την ίδρυσή της στο κατάμεστο Θέατρό της (Κ.Θ.Β.Ε.) το απόγευμα της Κυριακής 27 Οκτωβρίου 2019. Κεντρικός ομιλητής της ιστορικής αυτής εκδήλωσης ήταν ο πρώην πρωθυπουργός, Βουλευτής Θεσσαλονίκης και τακτικό μέλος της Ε.Μ.Σ. κ. Κώστας Αλ. Καραμανλής. Στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπιο Παυλόπουλο, που τίμησε με την παρουσία του την εκδήλωση, απενεμήθη το Χρυσούν Μετάλλιον της Εταιρείας.

Πριν την επίσημη έναρξη του προγράμματος το μουσικό σύνολο εγχόρδων «Ροτόντα» υποδέχθηκε τους προσκεκλημένους με επιλογές από το ελληνικό και διεθνές, έντεχνο και κλασικό ρεπερτόριο υπό την καλλιτεχνική επιμέλεια της κας Ειρήνης Ντράκνεβα. Την ίδια στιγμή εισήλθε στον χώρο, εν μέσω ενθουσιωδών χειροκροτημάτων, ο πρώην Πρωθυπουργός κ. Κώστας Αλ. Καραμανλής με τη σύζυγό του Νατάσα Παζαϊτή και τα τέκνα του Αλέξανδρο και Αλίκη, συνοδευόμενος από τον Πρόεδρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών Δρ Βασίλειο Ν. Πάππα.

Την Α.Ε. τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας υποδέχθηκε στην είσοδο του Θεάτρου ο Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. και τον συνόδευσε στην κεντρική Αίθουσα προκειμένου να ξεκινήσει επίσημα η τελετή.

Ο Βυζαντινός Χορός «Ηδύμελον», υπό τη διεύθυνση του Ιωάννη Τσάμη, έψαλε το Απολυτίκιο του Αγίου Δημητρίου ενώ στη συνέχεια προβλήθηκε video με το φωτογραφικό οδοιπορικό των 80 χρόνων της Ε.Μ.Σ. (1939-2019), από το αρχείο της (διάρκειας 8').

Ακολούθως, κλήθηκε στο βήμα ο Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. Δρ. Βασίλειος Ν. Πάππας, ο οποίος αναφέρθηκε διεξοδικά στην 80χρονη δράση και το έργο της Εταιρείας.

Μετά το πέρας της ομιλίας του Προέδρου της Ε.Μ.Σ. ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μιλήτου, Ηγούμενος της εν Χαλκιδική Ιεράς και Σταυροπηγιακής Μονής Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολυτρίας κ. Απόστολος ως εκπρόσωπος της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου ανέγνωσε το Πατριαρχικό Μήνυμα για τη συμπλήρωση των 80 χρόνων από την ίδρυση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

Αμέσως μετά, ο Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. Δρ. Βασίλειος Ν. Πάππας απένειμε στην Α.Ε. τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπιο Παυλόπουλο το Χρυσούν Μετάλλιον της Ε.Μ.Σ. με τη σχετική περγαμηνή καθώς και αναμνηστικό δώρο για την επετειακή αυτή ημέρα.

Στην αντιφώνησή του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέφερε μεταξύ άλλων: «Ο μεγάλος εθνικός αγώνας της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών έχει, τουλάχιστον κατά πολύ μεγάλο μέρος, δικαιωθεί. Και τούτο διότι σήμερα, κατά το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, η αυθεντική ιστορικά και πολιτισμικά Μακεδονία, η Μακεδονία του Αλεξάνδρου και το Φιλίππου, είναι μια και είναι Ελληνική», και συνέχισε λέγοντας πως η τιμητική αυτή διάκριση αποτελεί υπενθύμιση του χρέους που έχει, ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, να υπερασπίζεται, χωρίς εκπτώσεις και υπό όρους αραγούς ενότητας των Ελλήνων, τα εθνικά μας θέματα και τα εθνικά μας Δίκαια. Ο κ. Παυλόπουλος χαρακτήρισε την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών «... ως απaráμιλλο, διαχρονικό, θεματοφύλακα της Ιστορικής Κληρονομιάς της Μακεδονίας μας, όπως αυτή διαμορφώθηκε, με αμάχητα τεκμήρια, ανά τους αιώνες και όπως πρέπει να διατηρηθεί, γνήσια και αλώβητη, ως κτήμα "εσ αει" τόσο της Ιστορίας μας και του Πολιτισμού μας όσο και της Ιστορίας και του Πολιτισμού της κοινής μας Ευρωπαϊκής οικογένειας».

Στη συνέχεια, ο κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης, ο πρώην πρωθυπουργός, Βουλευτής Θεσσαλονίκης και τακτικό μέλος της Ε.Μ.Σ. κ. Κώστας Αλ. Καραμανλής, ανήλθε στο βήμα και έλαβε τον λόγο. Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετές φορές κατά τη διάρκεια της ομιλίας το πυκνό και εκλεκτό ακροατήριο χειροκρότησε τον ομιλητή με ιδιαίτερη θέρμη. Με το πέρας της ομιλίας του ο Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. απένειμε στον κ. Καραμανλή τιμητική πλακέτα με το Μετάλλιο της Εταιρείας και εθιμοτυπικό δώρο.

Η εορταστική εκδήλωση ολοκληρώθηκε με μουσική, εμβατήρια και τον Εθνικό Ύμνο από την Φιλαρμονική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης υπό τη διεύθυνση του Κλεάνθη Ζαρίμπα.

Την κεντρική εορταστική εκδήλωση των 80 Χρόνων της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών τίμησαν με την παρουσία τους Αρχιερείς, Εκπρόσωποι του Πρωθυπουργού, της Κυβέρνησης, του Προέδρου της Βουλής και της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, Άρχοντες του τόπου, Εκπρόσωποι των Προξενικών και Δικαστικών Αρχών, Στρατηγοί και Εκπρόσωποι των Σωματών Ασφαλείας, πρώην υπουργοί και βουλευτές, Εκπρόσωποι του Τύπου και των Μ.Μ.Ε., Φορέων, Οργανισμών, Συλλόγων και Σωματείων της Μακεδονίας, η συντριπτική πλειοψηφία των μελών της Εταιρείας και πλήθος προσκεκλημένων.

Δελτίο τύπου της ΕΜΣ

συνέχεια από τη σελίδα 26

χρήσης φαρμακευτικών σκευασμάτων, κάνοντας χρήση των πλέον απαραίτητων, στη χαμηλότερη αποτελεσματική δόση, με σεβασμό στις οδηγίες ασφαλούς συγκομιδής. Αναφορικά με τα νωπά λαχανικά, ο σπιτικός λαχανόκηπος είναι η μόνη εγγυημένη λύση για παραγωγή ασφαλών, ποιοτικών, βιολογικών κηπευτικών. Παράλληλα έχουμε τη χαρά της προσωπικής συμμετοχής με πολύτιμες ευκαιρίες άσκησης.

β. Το επίπεδο της μεταποίησης, όπου πρέπει να τηρούνται οι ορθές πρακτικές παραγωγής, συστήματα διασφάλισης ποιότητας με σωστό προσδιορισμό της «ημερομηνίας λήξης», καθώς και η τρέχουσα νομοθεσία για τα πρόσθετα και τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων. Για την έννοια και τη σημασία της «ημερομηνίας λήξης» θα ασχοληθούμε σε επόμενη επικοινωνία λόγω της μεγάλης σπουδαιότητάς τους. Συνολικά, η Ελληνική βιομηχανία τροφίμων θεωρείται αρκετά αξιόπιστη, και τα Ελληνικά προϊόντα πρέπει σαφώς να προτιμώνται.

γ. Το επίπεδο του ελέγχου από τους αρμόδιους φορείς της πολιτείας, που περιλαμβάνουν τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ), το Γενικό Χημείο του Κράτους και τις Κτηνιατρικές υπηρεσίες. Αν και οι φορείς αυτοί ασκούν με υπευθυνότητα τις αρμοδιότητές τους, υπάρχει σημαντικός χώρος περαιτέρω βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς τους.

δ. Το επίπεδο των χώρων μαζικής εστίασης (εστιατόρια, ξενοδοχεία, καντίνες, κλπ). Στο επίπεδο αυτό ο ΕΦΕΤ έχει κάνει αρκετά πετυχημένη δουλειά μέσα από, επιτόπιες επισκέψεις με τις απαραίτητες συστάσεις, εκλαϊκευμένες ενημερωτικές εκδόσεις και τη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων.

ε. Το επίπεδο του Καταναλωτή. Εδώ η έλλειψη στοιχειώδους εκπαίδευσης σε θέματα ασφαλούς διαχείρισης των τροφίμων, εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους τροφοδηλητηριάσεων. Μείζον θέμα η θερμοκρασία αποθήκευσης των ευάλωτων τροφίμων. Σχετικές μελέτες^{1, 2} έδειξαν ότι στην Ελλάδα το οικιακό ψυγείο

είναι ο πλέον αδύναμος κρίκος της ψυκτικής αλυσίδας τροφίμων, με σαφείς ευθύνες για τις τροφοδηλητηριάσεις που μας θερίζουν ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες και αναφέρονται συχνά ως «γαστρεντερίτιδες». Αν και η συνιστώμενη θερμοκρασία συντήρησης είναι <4 °C, ελάχιστα ψυγεία (μόλις 12%) λειτουργούν στις θερμοκρασίες αυτές, ενώ βρέθηκαν ψυγεία να λειτουργούν στους...15 °C (σαν το παλιό καλό «φανάρι»)! Στις θερμοκρασίες αυτές το 1 κύτταρο λιστέριας ξεπερνά σε μια βδομάδα τα 10.000.000! Η δηλητηρίαση ενός υγιούς ατόμου απαιτεί μόλις 1 εκατομμύριο κύτταρα! Σύμφωνα με τους ερευνητές, «φαίνεται ότι πολλοί καταναλωτές δεν παρακολουθούν τη θερμοκρασία του ψυγείου τους, ενώ άλλοι αγνοούν τη σπουδαιότητα της θερμοκρασίας συντήρησης των τροφίμων»².

Πέρα από τη λανθασμένη θερμοκρασία συντήρησης, σημαντικός είναι και ο κίνδυνος επιμολύνσεων στον πάγκο της κουζίνας. Όταν στον ίδιο πάγκο όπου κόψαμε νωπό κοτόπουλο, κόβουμε λαχανικά, ο κίνδυνος επιμολύνσης των λαχανικών με Σαλμονέλλα είναι τεράστιος και η λοίμωξη σχεδόν βέβαιη. Επιπλέον η προσωπική υγιεινή (καθαρά χέρια) και η εξυγίανση των επιφανειών της κουζίνας, θεωρούνται απαραίτητα μέτρα ορθής υγιεινής πρακτικής.

Επίλογος

Με βάση τα παραπάνω εκτεθέντα, η συνευθύνη του Καταναλωτή στο θέμα της ποιότητας και της ασφάλειας των τροφίμων, είναι ξεκάθαρη και ουσιαστική. Η έλλειψη εκπαίδευσης του απλού Καταναλωτή φαίνεται να απειλεί σοβαρά την υγεία και την ασφάλειά του. Η εκπαίδευση είναι βασικό δικαίωμα του πολίτη - Καταναλωτή και απόλυτη προϋπόθεση για ασφαλή διαχείριση των τροφίμων στο σπίτι. Όπως δηλώνουν οι ειδικοί, «η εκπαίδευση του Καταναλωτή συνιστά μία από τις δραστικότερες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των τροφίμων»². Χωρίς σωστή εκπαίδευση του Καταναλωτή, «τα οικιακά ψυγεία θα συνεχίσουν να μας...αρρωσταίνουν»³. -

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Koutsoumanis, K., A. Pavlis, G-J. E. Nychas, and K. Xanthiakos (2010) Probabilistic Model for *Listeria monocytogenes* Growth during Distribution, Retail Storage, and Domestic Storage of Pasteurized Milk. *Appl. Environ. Microbiol.* 76, 2181-2191
2. Κουτσουμανής, Κ. 2007. Η εκπαίδευση του Καταναλωτή ως μία από τις δραστικότερες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των τροφίμων. *Περί Διατροφής*, τεύχος 6, σελ. 1-3.
3. Τράτσα, Μ. (2006). Τα οικιακά ψυγεία μας...αρρωσταίνουν. *Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ*, 22/7/2006, Σελ. 13.

Το επόμενο τεύχος

Το επόμενο τεύχος (42ο) θα κυκλοφορήσει τέλος Φεβρουαρίου με αρχές Μαρτίου 2020.

Οι συνεργασίες, αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή, ας κατατεθούν μέχρι 10 Φεβρουαρίου 2020 το αργότερο και, παράκληση, να μην υπερβαίνουν τους 9.000 χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά).

ΣΥΓΓΕΝΕΙΕΣ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΥΡΟΔΗΣ

Και το λοιπόν, φαίνεται ότι ο κόσμος είναι μικρός. Και μάλιστα όχι μόνο αν τον δούμε μέσα στα όρια του χωριού μας, του Νεοχωρίου Χαλκιδικής, αλλά και πάλι μικρός είναι ο κόσμος, ακόμα κι' αν τον εξετάσουμε και κάπως μακρύτερα. Στα μικρά μας τα χρόνια, τα όρια του κόσμου ήταν τα περιορισμένα σύνορα του χωριού, με τους ανθρώπους και τις συνήθειές τους, τα χούγια τους, τα παρασούμια τους, τις ιδιαιτερότητές τους και τα κουσούρια τους κρυφά και φανερά, που οι μεγάλες γυναίκες, οι Μανάδες μας και οι γιαγιάδες, τα έλεγαν μπροστά σε μάς, χωρίς να υπολογίζουν ότι εμείς τα «μικρά» καταλαβαίναμε πολύ περισσότερα από όσα οι μεγάλες νόμιζαν. Καμιά φορά βέβαια αν η αφήγηση «ξέφευγε», κάποια μεγαλύτερη βλέποντας προς το μέρος των παιδιών έλεγε με νόημα, «σουπάτι μας ακούν...» και κάποια άλλη απαντούσε πάλι με νόημα. «Έε κι σάματι τι λιέμι κι.. άφκιτα να μαθαίν' κι' αυτάνα...».

Και λέω οι «Μεγάλες» και εννοώ τις μανάδες που μας συνόδευαν και τις άλλες γυναίκες μεγάλες και μεγαλύτερες, που μαζεύονταν τους χειμώνες στα νυχτέρια και τα καλοκαίρια όποτε μπορούσαν στα «ξεφλουδίσματα» του καλαμποκιού, και ρωτήστε τι είναι αυτό, δεν θα τα αναλύουμε και όλα, μαζεύονταν και έλεγαν, έλεγαν, και δε σταματούσαν να λεν και να αφηγιούνται, κι' έλεγαν οι μεγαλύτερες κι' άκουγαν οι μικρότερες, και έλυναν τις απορίες τους και «μάθαιναν», κι' όσες είχαν δυνατή μνήμη, θα μπορούσαν αργότερα να τα μεταδώσουν και παραπέρα, στις νεότερες.

Ξεμακραίνοντας λίγο παραέξω από το χωριό μας το Νεοχώρι Χαλκιδικής προς τη Βαρβάρα και τη Μ. Παναγία, και φτάνοντας από τη Νιγρίτα και τη Σαλονίκη, μέχρι και την Αμερική, συναντούμε συγγενείς κοντινούς και μακρινούς. Και μπορεί αυτοί οι μακρινοί συγγενείς μας να μη γνωρίζουν και πολλά πέρα από το κοντινό τους σόι όπως συμβαίνει και με τους περισσότερους. Μερικές γυναίκες όμως στο χωριό οι οποίες όπου νάναι τελειώνουν κι' αυτές (αν δεν τελείωσαν, !!!), είναι σε θέση κάθε στιγμή να λύσουν τις απορίες όσων εξακολουθούν να είναι περίεργοι, είναι σε θέση να αραδιάσουν πρόσωπα και γεγονότα, με άνεση, να βρουν ηλικίες κατά προσέγγιση, και, όλα αυτά από μνήμης.

Και άντε να αρχίσουμε την Ιστορία αλλά και από την αρχή λέω ότι,

Όσα θα διαβάσετε παρακάτω, αναφέρονται σε ανθρώπους οι οποίοι σήμερα είναι οι περισσότεροι αν όχι όλοι μακαρίτες, και ξεκίνησαν ν' ανοίγουν την αυλακιά τους σ' αυτήν τη ζωή, πριν από 100 και 150 χρόνια, κι

ακόμα παραπάνω.

Επίσης το δηλώνω από τώρα. Όλα τα στοιχεία που θα παρουσιαστούν για τις συγγενείες, δεν πάρθηκαν από δημοτολόγια και ληξιαρχικά βιβλία, ούτε από άλλες γραπτές πηγές, αλλά μού τα αφηγήθηκε η συχωρεμένη η Μάννα μου η οποία γεννήθηκε το 1912 και άφησε τον ωραίο και μοναδικό γήινο κόσμο μας στις 19 Ιουλίου του έτους 2000 ταξιδεύοντας για αλλού, ποιος ξέρει για πού, και μάλλον προς το άγνωστο, και το αποφάσισε, παραμονή της πανηγυρης του Αϊ Λιά που τον γιορτάζουμε στο χωριό μας, άλλη ιστορία κι' αυτή και ίσως την πούμε κάποτε, όμως να πούμε λίγα από τώρα, να πούμε ότι στο χωριό μας το Νεοχώρι Χαλκιδικής, κτήτορα στην εκκλησιά έχουμε τον Αι Γιώργη, αλλά το πανηγύρι γίνεται την ημέρα που η εκκλησία τιμά τον Μοναχικό Άγιο των Ορέων τον Αι Λιά. Έτσι αποφάσισαν οι πρόγονοί μας και οι κάτοικοι του πάλαι ποτέ γειτονικού μας χωριού «Χωρουδά» μετά από το χαλασμό του 1821, τότε που με το σηκωμό ξεθεμελιώθηκε το χωριό τους, γιατί βλέπεις και οι «Χωρουδιανοί» ξεσηκώθηκαν, αλλά έμειναν ανώνυμοι κι' αυτοί και αμνημόνευτοι, κι' όσοι γλύτωσαν σκόρπισαν στα γύρω χωριά και μόνο τα επώνυμα μερικών σημερινών κατοίκων έμειναν να θυμίζουν το κατεστραμμένο χωριό. Έμεινε στα χωριά μας το επώνυμο «Χωρούδας» και μακάρι οι φέροντες αυτό, να θυμούνται την καταγωγή των παππούδων και προ παππούδων τους. Και τη «Χωρούδα» μπορεί να την ξέχασαν ακόμα και οι αρχαιολόγοι, αλλά η ιστορία σε κάποια παράγραφο την πέρασε, κι' ως μη νοιάζεται ο πολύς κόσμος για την τύχη ενός μικρού χωριού από το οποίο έμειναν μερικά ξεροντούβαρα ανάμεσα στις καστανιές που σκέπασαν τον τόπο. Κάπου εκεί όμως στη δεκαετία τού 50, τότε που έτυχε να δουλεύουμε στη «Χωρούδα» ως υλοτόμοι, σώζονταν ένα προσκνητάρι του Αι Πώργη που κάποια βράδια το καντήλι του έφεγγε, ποιος ξέρει από ποιον αναμμένο, και μάλλον από κάποιον περαστικό που κάτι θα είχε ακούσει για τις ρίζες του και την καταγωγή του, ή ακόμα μπορεί και από ριζωμένη ευλάβεια σε μας εκεί τους ντόπιους, μια έμφυτη ευλάβεια για τα ερημοκλήσια και τούς Μοναχικούς Αγίους. Ποιος ξέρει όμως, κάθε φορά που συναντούσαμε ερημοκλήσι, νοιώθαμε ασφάλεια και ξέραμε ότι ο Επώνυμος Μοναχικός Άγιος ήταν δίπλα μας. Έτσι μάς είχαν μάθει οι μεγαλύτεροι, και έτσι νιώθαμε.

Συνεχίζουμε και, σιγά σιγά θα μπορούμε και στο θέμα, μη βιάζεστε υπομονή. Και τι λέγαμε, ύστερα από το Χαλασμό των χωριών της Χαλκιδικής, οι κάτοικοι της

Χωρούδας σκόρπισαν στα γύρω χωριά, και αν κρίνουμε από το τι επακολούθησε, όσοι εγκαταστάθηκαν στο χωριό μας το Νεοχώρι, ήταν πολλοί. Εγκαταστάθηκαν στην απάνω μεριά του χωριού σε καλύβες, και μαζί με τα ελάχιστα που γλίτωσαν από τον χαλασμό, έφεραν και τον Άγιο τους μαζί, τον καβαλάρη Αι Γιώργη.

Το μικρό χωριό τους δεν υπάρχει σήμερα. Μόνο η τοποθεσία «Χωρούδα» έμεινε να το θυμίζει, λίγο πριν από τα Στάγειρα δεξιά όπως πηγαίνουμε, και παλιότερα, αν παρατηρούσε κανείς, μέσα στο δάσος αφηφώντας το χρόνο, στα ισιώματα στέκονταν μερικά ντουβάρια ανάμεσα στις καστανιές, μαζί με το μικρό εξωκλήσι του Αι Γιώργη.

Από τότε πέρασε μισός και παραπάνω αιώνας και χάθηκε η επαφή με τα ξεροντούβαρα και το εξωκλήσι, αλλά η μνήμη τα κατέγραψε και αυτό αρκεί για να τρέφει τις αναμνήσεις, όσο κι' αν αυτές φαίνονται άσχετες στους αδιάφορους ντόπιους και σε όσους δεν έζησαν και δε γνώρισαν τον τόπο μας.

Με την εγκατάσταση λοιπόν των Χωρουδιανών, το χωριό μας το Νεοχώρι βρέθηκε με δυο Αγίους, οπότε όλοι οι κάτοικοι παλιοί και καινούργιοι, αποφάσισαν με δημοκρατικές διαδικασίες και όρισαν κτήτορα της καινούργιας εκκλησίας τον Άι Γιώργη, αλλά το πανηγύρι να γίνεται την ημέρα του Αι Λια, όπως γίνονταν και πριν. Η καινούργια εκκλησία κτίστηκε δίπλα στην ξεσκεπαστη του Αι Λια, η οποία έμεινε έτσι με σκεπασμένο μόνο το Ιερό, μετά από το κάψιμό της στο μεγάλο σηκωμό του '21.

Αργότερα όμως αυτήν την εκκλησία την γκρέμισαν για να «ανοίξει το μέρος» και έτσι χάθηκε ένας συνδυετικός κρίκος του τότε με το σημερινό. Κι' εδώ να κλείσουμε την παρένθεση και να πούμε ότι,

θα γράψουμε πολλά πάνω σ' αυτό το θέμα που διαλέξαμε, γι' αυτές τις συγγένειες, αξίζει τον κόπο να το παρακολουθήσετε, έχουμε πηξει όπως λένε στις πληροφορίες που μας μεταδίδει η τηλεόραση, τις δεχόμαστε χωρίς τη δυνατότητα επιλογής και κριτικής, από τη στιγμή που θα ανοίξεις το «κουτί» πάει τελείωσε, δεν έχεις επιλογή, ή ακούς και βλέπεις αυτά που λένε ή έχεις τη δύναμη και την κλείνεις κάνοντας κάτι άλλο, ή δεν κάνεις τίποτα και απλώς σκέφτεσαι. Η τηλεόραση δε σ' αφήνει να σκεφτείς, γιατί άμα σ' άφηνε να σκεφτείς ποιος θα ήταν ο ρόλος της να φκιάχνει συνειδήσεις και να διαμορφώνει αποτελέσματα, από αποτελέσματα εκλογών μέχρι προτιμήσεις σε ορισμένα προϊόντα και τα λοιπά και τα λοιπά και αυτά δεν τελειώνουν, κλείστε το κουτί και σκεφτείτε, σκεφτείτε, διαβάστε είναι το καλύτερο, διαβάστε από Γενοβέφα μέχρι και την αξέχαστη Ωραία του Πέραν(!!!!) και ότι άλλο θέλετε, θυμηθείτε και ακονίστε το μυαλό σας, αλλιώς δε μας βλέπω καλά, και για να μπορούμε και στο θέμα, όλα ξεκίνησαν ένα βράδυ του 1992 όταν ρώτησα τη Μάννα μου για κάποιον μακρινό συγγενή μας

και άρχισε χωρίς κόπο να μου εξιστορεί από πού και πώς είμαστε συγγενείς, απόρησα με την καθαρότητα του μυαλού της και με το μαγνητόφωνο ανοιχτό, άρχισα να ρωτώ κι' άλλα και για άλλα πρόσωπα που γνώρισα διαπιστώνοντας ότι σε όποια μεριά επεκτεινόταν η συγγένεια μέσα στο χωριό, η Μάννα μου είχε έτοιμη την απάντηση με λεπτομέρειες μάλιστα κι' είναι να απορεί κανείς πώς τα γνωρίζουν μερικοί παλιότεροι όλα αυτά, αλλά η εξήγηση είναι εύκολη, όλα αυτά σώθηκαν με την προφορική παράδοση από γενιά σε γενιά, γιατί τότε οι άνθρωποι και ιδίως οι γυναίκες συζητούσαν και ανταλλάσσαν πληροφορίες οι οικογένειες μεγάλες, οι ασχολίες ομαδικές και οι συντροφίες στα νυχτέρια περιλάμβαναν πρόσωπα από όλες τις ηλικίες, τα έλεγαν οι μεγάλες, οι «Μαννάκες», τα άκουγαν οι μικρότερες και από τις πολλές φορές οι περισσότερες τα τύπωναν και τα θυμόταν για να τα μεταδώσουν στις νεότερες και βέβαια δεν τα θυμόταν όλες, τα καθαρά μυαλά όμως ήταν ικανά να θυμούνται και να μεταδίδουν λεπτομέρειες για πρόσωπα και γεγονότα κι' έτσι με την προφορική παράδοση, έφτασαν και σε μας γεγονότα και σπαρταριστές λεπτομέρειες για τη ζωή προσώπων που δεν μπορούν ποτέ να καταγράψουν τα δημοτολόγια και οι ληξιαρχικές πράξεις.

Έλεγε ας πούμε μια Μαννάκα, «μι τ' αφνοί, είμιστι σόι» και ρωτούσε κάποια άλλη νεότερη από τη συντροφιά, «αμ από πού μωρέ Μαννάκα σόι; Από πού κι' ως πού;»

Κι' αρχινούσε να λέει λοιπόν η Μαννάκα, να αραιδιάζει γενιές, προξενιά, αρραβώνες και λογοδοσίματα, ποιος με ποια, πότε και αυτό το πότε στο περίπου και πάντα σε σύγκριση με άλλα γεγονότα, αφού για να προσδιορίσουν θανάτους, ηλικίες, γάμους ή αρραβώνες και γεννήσεις τις συνέδεαν με γεγονότα σημαδιακά ή για το σύνολο της κοινωνίας του χωριού, ή για ορισμένη οικογένεια, έλεγαν ας πούμε ότι ο τάδε «χάθηκε» στη Μικρασία, ο άλλος παντρεύτηκε στο σεισμό ή αρραβωνιάστηκε στην επιστράτευση του '40, κι' όταν εγώ γέννησα τη Μαρίγια εσύ τον τρανό το γιο σου τον Τσέλιο δεν τον είχες αποκόψει (από το θηλασμό), άρα θα ήταν περίπου τριών ετών-, έτσι υπολόγιζαν, λίγο πάνω ή κάτω δεν είχε και μεγάλη σημασία ποιος τα πρόσεχε αυτά, αλλά τις συγγένειες τις πρόσεχαν και τις μελετούσαν, οι κοινωνίες μικρές και κλειστές, έπρεπε να προσέχουν, οι γάμοι γίνονταν με πρόσωπα μέσα από το χωριό, πολύ σπάνια έπαιρναν καμιά νύφη συνήθως από τα διπλανά χωριά και σπανιότερα έφευγαν άντρες γαμπροί σε ξένα μέρη μέχρι και τη δεκαετία του '40, από κει και πέρα άλλαξαν τα πράγματα, σκόρπισε ο κόσμος άλλοι για δουλειές, κι' άλλοι από φόβο, να φύγουν να χαθούν άγνωστοι ανάμεσα σε αγνώστους, φοβερή ιστορία κι' αυτή και πολύ πονεμένη, τα είπαν αυτά άλλοι ειδικό,

συνέχεια στη σελίδα 36

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΡΝΑΙΑΣ ΣΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΚΥΡΟΥ

Φιλολόγος

Από τα μέσα του 1914 μέχρι τα τέλη του 1918 διεξήχθη ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος με δύο αντιμαχόμενους σχηματισμούς δυνάμεων: α΄) Τις Κεντρικές Δυνάμεις (Γερμανία, Αυστρία, Βουλγαρία και Τουρκία) και β΄) Την Τριπλή Συνεννόηση – Αντάντ (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Σερβία, Βέλγιο, Ιταλία, Ελλάδα, ΗΠΑ και Ιαπωνία).

Η Ελλάδα συμμετείχε στον πόλεμο από τον Νοέμβριο του 1916 με απόφαση της Κυβέρνησης Ελ. Βενιζέλου, επιχειρώντας στο Μακεδονικό μέτωπο σε συνεργασία με γαλλικές δυνάμεις.

Η συμμετοχή της Αρναίας (τότε Λιαριγκοβης) ήταν σημαντική, διότι οι νεκροί Αρναιώτες¹ του πολέμου αυτού ήταν 21 (δεν γνωρίζουμε πόσοι γενικά πολέμησαν) και συγκεκριμένα οι εξής:

1. Βασίλειος Κωνσταντίνου Καρατσές (23 Φεβρουαρίου 1917)
2. Αχιλλέας Δημητρίου Μούκανος (8 Απριλίου 1917)
3. Νικόλαος Αστερίου Ζαμάνης (9 Μαΐου 1917)
4. Αστέριος Δημητρίου Τρικκαλιώτης (10 Μαΐου 1917)
5. Απόστολος Χρήστου Λαλιώτης (18 Μαΐου 1917)
6. Δημήτριος Γεωργίου Τσολάκης (7 Σεπτεμβρίου 1917)
7. Χρήστος Γεωργίου Τζαχείλας (14 Σεπτεμβρίου 1917)
8. Δημήτριος Γεωργίου Τζαναλέας (3 Οκτωβρίου 1917)
9. Αλέξανδρος Θεοδώρου Χαλκιάς (25 Νοεμβρίου 1917)
10. Ιωάννης Αστερίου Τσέλιου (Νοέμβριος 1917)
11. Χρήστος Δημητρίου Μπήκος (30 Ιανουαρίου 1918)
12. ... Αθανασίου Ρέμπελος (22 Φεβρουαρίου 1918)
13. Μιχαήλ Δημητρίου Κωδούνης (17 Μαΐου 1918)
14. Παναγιώτης Γεωργίου Σκιαθίτης (17 Μαΐου 1918)
15. Κωνσταντίνος Γεωργίου Γιανναρίκας (17 Μαΐου 1918)
16. Χρήστος Γεωργίου Παπανικολάου (10 Αυγούστου 1918)

17. Αθανάσιος Κωνσταντίνου Ραμανδάνης (16 Αυγούστου 1918)
18. Κύρος Ιωάννου Παπακούτζιος (4 Σεπτεμβρίου 1918)
19. Δημήτριος Αναγνώστου Καλαϊτζής (15 Σεπτεμβρίου 1918)
20. Ιωάννης Αθανασίου Ξιούφης (22 Οκτωβρίου 1918)
21. Χρήστος Κωνσταντίνου Γιαννούσιος (Νοέμβριος 1918)

Η σημαντικότερη από τις μάχες του Ελληνικού Στρατού ήταν η μάχη του Σκρά στις 17/30 Μαΐου 1918. Το Σκρά ήταν ένα ιστορικό οχυρό του Μακεδονικού μετώπου στην περιοχή του Κιλκίς, στον τομέα της Χούμας σε υψόμετρο 1096μ. Το 1917 καταλήφθηκε από τους Γερμανούς και τους Βουλγάρους. Ήταν ισχυρότατη αμυντική τοποθεσία, οχυρότατη και ενισχυμένη με πλήθος τεχνικά έργα, που επαύξαναν τη φυσική της οχυρότητα. Η επίθεση εναντίον του οχυρού εκτελέστηκε από ελληνικές κυρίως δυνάμεις, δηλ. τη Μεραρχία Αρχιπελάγους, με Διοικητή τον Μέγαρχο Δημήτριο Ιωάννου, και ένα Σύνταγμα της Μεραρχίας Σερρών, με διοικητή τον συνταγματάρχη Γεώργιο Κονδύλη, και γι' αυτό η συμμαχική νίκη της 17ης Μαΐου ήταν κυρίως νίκη του Ελληνικού Στρατού. Η επίθεση προετοιμάστηκε στις 16 Μαΐου με σφοδρό βομβαρδισμό των εχθρικών θέσεων από το συμμαχικό πυροβολικό, που κράτησε όλη την ημέρα και εντάθηκε το πρωί της επόμενης, οπότε και εκδηλώθηκε η ελληνική επίθεση. Για την κατάληψη των εχθρικών θέσεων, που ολοκληρώθηκε με επιτυχία την ίδια εκείνη ημέρα, διετέθηκαν σε πρώτη γραμμή το 5ο και το 6ο Σύνταγμα της Μεραρχίας Αρχιπελάγους και το 1ο Σύνταγμα Σερρών, τα οποία παρά τις βαρύτατες απώλειες, κυρίως σε αξιωματικούς, εκτέλεσαν με επιτυχία την αποστολή τους και απέσπασαν τους επαίνους των Συμμάχων. Στη μάχη αυτή σκοτώθηκαν οι Λιαριγκοβινοί

Σημειώσεις:

1. + Δημητρίου Γεωργίου Κύρου, Κατάλογος εμφαινών τα ονόματα των αποθανόντων, φονευθέντων και εξαφανισθέντων στρατιωτών της Κωμοπόλεως Λιαριγκόβης, ΑΡΝΑΙΑ, τχ. 31/Απρ.-Ιουλ. 1996, σσ. 8-9. (Επιμέλεια-Σημειώσεις: Δημ. Θ. Κύρου, εγγονού του συντάκτη του Καταλόγου). Με βάση τον Κατάλογο αυτόν γράφηκε και ο Κατάλογος με τον τίτλο "Τέκνα Αρναίας υπέρ πατρίδος πεσόντα" στο εξωκκλήσι της Αγίας Παρασκευής (πάνω από την είσοδο εσωτερικά), απ' όπου αντιγράφηκε και μεταφέρθηκε και στο Ηρώο της Αρναίας (στην αυλή του Δημοτικού Σχολείου) [βλ. Δημ. Θ. Κύρου, 1. Το εξωκκλήσι της Αγίας Παρασκευής Αρναίας. (Από το ξύλινο παράπηγμα του 1880 στο πέτρινο περικαλλές οικοδόμημα του 1903-1904), ΑΡΝΑΙΑ, τχ.100/Ιουλ. - Σεπτ. 2013, σσ. 19-20, και 2. Το εξωκκλήσι της Αγίας Παρασκευής Αρναίας. Η υπεραιωνόβια επιβλητική παρουσία - δεσποτεία του στο ομώνυμο άλσος. (Από το ξύλινο παράπηγμα του 1880 στο πέτρινο περικαλλές οικοδόμημα του 1903-1904) σσ. 33-34].

στρατιώτες Μιχαήλ Δημητρίου Κωδούνης, Παναγιώτης Γεωργίου Σκιαθίτης και Κωνσταντίνος Γεωργίου Πανναρικής.

Στη λαμπρή αυτή νίκη συντέλεσε με τη γενναιότητα, την αυτοθυσία και τον ενθουσιασμό του ο Λιαριγκοβινός στρατιώτης Χρήστος Μαρούσης. Για τη δράση του αυτή ο Διοικητής Μεραρχίας Αρχιπελάγους Δημήτριος Ιωάννου του απένειμε τον Μαΐο του 1920 τον Πολεμικό Σταυρό Γ' Τάξεως με σχετικό Δίπλωμα και αναφορά στην Ημερήσια Διαταγή. Το Δίπλωμα

αναγράφει: «Βασίλειον της Ελλάδος. \ Ο Διοικητής της Μεραρχίας Αρχιπελάγους \ απονέμει \ τον Πολεμικόν Σταυρόν Γ' Τάξεως \ εις τον Στρ. Μαρούσην Χρήστον.\ Μνεία εν τη Ημ. Διαταγή.\

Διότι κατά την επιχείρησιν της 17ης Μαΐου 1918 κατά του οχυρού Σκρά συνετέλεσε δια της γενναιότητος, αυτοθυσίας και ενθουσιασμού του εις την λαμπράν ταύτην Νίκην.

Εν Μερ(αρχία) Αρχ. (πελάγους) τη... Μαΐου 1920 Δημήτριος Ιωάννου.

2. Δημ. Θ. Κύρου, Χρήστος Μαρούσης: Ένας γενναίος και ενθουσιώδης στρατιώτης κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Του απονεμήθηκε ο Πολεμικός Σταυρός Γ' Τάξεως για τη συμβολή του στην κατάληψη του οχυρού Σκρά (17 Μαΐου 1918), ΑΡΝΑΙΑ, τχ. 105/Οκτ. – Δεκ. 2014, 17-18 (όπου δημοσιεύεται φωτογραφία του και το Δίπλωμα απονομής του Πολεμικού Σταυρού Γ' Τάξεως).

3. Ο στρατηγός Δημήτριος Ιωάννου κατόγταν «εκ μητρός» από την Αρναία. Μετά τη μάχη του Σκρά (τον Αύγουστο του 1918) επισκέφθηκε την Αρναία. Δημ. Θ. Κύρου, 1. Ο Μητροπολιτικός Ναός του Αγίου Στεφάνου Αρναίας στο πέρασμα των 200 ετών από την ανέγερσή του, ΑΡΝΑΙΑ, τχ. 101/Οκτ. – Δεκ. 2013, σ. 10, 2. Το Ημερολόγιο του Γεωργίου Παναγιώτου Γεωργιάδη (Κυριάκου). [Καταγραφή των ιστορικών και δραματικών γεγονότων των ετών 1914-1924 στην Ελλάδα και των παράλληλων γεγονότων στη Λιαρίγκοβη σχετικών ή άσχετων με τα πανελλαδικά], ΑΡΝΑΙΑ, τχ. 112/Ιουλ.-Σεπτ. 2016, σ. 8, και 3. Το ομότιτλο βιβλίο, Αρναία 2018, σσ. 35-36.

* * *

ΣΥΓΓΕΝΕΙΕΣ

συνέχεια από τη σελίδα 34

αλλά μόνο από τους «παθόντες» βγαίνει η αλήθεια, οι ανώμαλες καταστάσεις πάντα δημιουργούν άλτα προβλήματα και έχθρες, μέχρι να περάσουν τα χρόνια και να ξεχαστούν στο χωνευτήρι της ζωής που προχωράει αυτή η ζωή και ποιος θυμάται, μονάχα μερικές Μαννάκες κι' εκείνες απαντούν μόνο όταν τις ρωτήσεις... τα έλεγαν λοιπόν και τα ξανάλεγαν οι γεροντότερες και όχι ότι τα τύπωναν και τα μάθαιναν όσες μικρότερες ή και συνομήλικες τα άκουγαν, όμως οι λίγες με ισχυρή μνήμη τα συγκρατούσαν χωρίς να χάνουν τη συνέχεια και να τα μπερδεύουν κι' αυτές θεωρούνταν στα χωριά κατά κάποιο τρόπο οι «Τράπεζες Πληροφοριών», αντιπροσώπευαν τη συλλογική μνήμη του χωριού, ήταν κάτι όπως λέμε σήμερα Σκληρός Δίσκος που αποθηκεύει ο υπολογιστής τα αρχεία και για το λόγο αυτόν όταν διαφωνούσαν για κάτι για ένα πρόσωπο ή γεγονός, ή για μια αμφίβολη συγγένεια, απευθύνονταν σ' αυτές τις Γιαγιάδες, που η μνήμη τους ήταν δοκιμασμένη και διαχρονική. Στα νυχτέρια όμως όπου η παρέα ήταν αποκλειστικά

γυναικεία, όταν σπάνια βέβαια γίνονταν λόγος για μερικές κρυφές συμπεριφορές προσώπων, υπήρχε μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα που μόνο ένας κοινωνικός ανθρωπολόγος θα μπορούσε να ερμηνεύσει εξετάζοντας τα όσα χαμηλόφωνα σχολιάζονταν από τις γυναίκες, οι οποίες ενώ έπιαναν θέματα γενικά για γεγονότα και πρόσωπα, και μιλούσαν ελεύθερα, όταν σκάλωνε κάποια συζήτηση σε περιπτώσεις «κρυφών» και επιλήψιμων σχέσεων, μιλούσαν σιγανά μέχρι κάποια μεγαλύτερη με σουφρωμένα τα χείλια και με κούνημα του χεριού, να τις σταματήσει. Και φαίνονταν ότι παρόμοιες κρυφές συμπεριφορές αν και φανερά δεν γίνονταν αποδεκτές, κάποιο σχόλιο που ακούγονταν, «Κι τι να έκαμνι κι' ικεϊνην, που απόμνι χήρα μκ' ρή...κι' έκανι κι του Θιαγιέν.. (!)». Με κάτι τέτοια μισόλογα επανέφερναν τη σιωπηρή «αφηση αμαρτιών», και η σιωπή ήταν γενική. Στο σημείο αυτό κλείνει η εισαγωγή αλλά οφείλω μια διευκρίνηση και λέω ότι, τα γόγια που γεννιούνταν εκτός νόμιμου γάμου, τα βάφτιζαν «Θεαγέννη»(εκ θεού εγενήθησαν) και στα θήλεα έβαζαν κάποιο παραπλήσιο όνομα, και θα το πούμε άλλη φορά. Εύχομαι σε όλους καλό χειμώνα.

ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΔΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στείλτε μας το e-mail σας

Το ξαναγράφουμε για άλλη μια φορά και παρακαλούμε όλα τα μέλη μας:

Προκειμένου να εκσυγχρονίσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ μας, ώστε να επικοινωνούμε εύκολα, γρήγορα και ανέξοδα, **σας παρακαλούμε** στείλτε το δικό σας e-mail στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Συλλόγου, **panchalkidikos@gmail.com**, προτάσσοντας επίθετο και όνομα.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΝ ΠΛΩ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΓΓ. ΣΜΑΓΑΣ
τ. Εκπαιδευτικός-Συγγραφέας

Εημέρωμα, την ώρα που το πρωινό αγιάζι περούνιαζε τα κόκαλα, ο καπετάνιος με τους δυο γιους του ξεκίνησαν για το λιμάνι κουβαλώντας μαζί με τα ψώνια και μερικές αποσκευές του Νικόλα, του δευτερότοκου γιου του, που σπούδαζε στην Ελληνική Σχολή της Σαλονίκης. Το ξυλοκάρβουνο, που είχε μεταφερθεί στην πόλη από τα δάση της Σιθωνίας, εκφορτώθηκε το προηγούμενο απόγευμα. Το τσούρμο, πανέτοιμο στις προσταγές του καπετάνιου, σήκωσε άγκυρα για τον Σιγγιτικό.

Πίσω από την πρωινή ομίχλη, που παρέμεινε ακίνητη και εφραπτόμενη με το νερό της θάλασσας πρόβαλε κυρίαρχος σε όλο τον Θερμαϊκό τον κυλινδρικό κτίσμα του Κανλί Κουλέ.

Ο πρωινός Μαΐστρος φούσκωσε τα πανιά και επέτρεψε στο “Άγιος Νικόλαος” να γλιστρήσει ήσυχα πλάι στην ακτή. Πλησιάζοντας κοντά στον πύργο, διέκριναν στον ανοιχτό χώρο ολόγυρα ακόμα και πάνω στις επάλξεις των παράκτιων τειχών εκατοντάδες ανθρώπους. Ο Νικόλας τους εξήγησε ότι μάλλον θα θανατώσουν οι γενίτσαροι επιδεικτικά πάνω στις επάλξεις του Κανλί Κουλέ κάποιους βαρυποινίτες, δηλαδή Έλληνες πατριώτες που φυλακίστηκαν για τις ιδέες τους. Γι’ αυτό ο πύργος αυτός ονομάζεται έτσι, δηλαδή Πύργος αίματος ή από άλλους, Πύργος των γενιτσάρων.

Όλο το πλήρωμα πίστεψε πως τα λεγόμενα του Νικόλα είχαν να κάνουν με τους μύθους, τις ιστορίες και τις συχνές υπερβολές, που διάνθιζαν τις περιγραφές του. Όταν όμως πλησίασαν, είδαν με φρίκη όχι τον αποκεφαλισμό, αλλά τους περήφανους γενίτσαρους να κρατούν από τα μαλλιά αιμοστάζοντα κεφάλια, που πριν λίγο είχαν καρατομήσει και να τα θέτουν σε κοινή θέα του συγκεντρωμένου πλήθους.

– Νομίζουν πως με το αίμα θα έχουν υποταγμένους τους Ραγιάδες. Δεν ξέρουν όμως ότι το αίμα θα γίνει ποτάμι και θα τους πνίξει, είπε κουνώντας απειλητικά τον δείκτη του χεριού του ο Νικόλας, ενώ οι υπόλοιποι αποσβολωμένοι έβλεπαν με ορθάνοιχτα τρομαγμένα μάτια.

Σχεδόν αμίλητοι κάνοντας μηχανικά τη δουλειά τους, χωρίς να παίρνουν προσταγές από τον καπετάνιο βγήκαν πριν το μεσημέρι από τον Θερμαϊκό. Ο καπετάν Στέργιος μέχρι το ακρωτήριο της Πανομής¹, κρατώντας το τιμόνι οδηγούσε το σκάφος κοντά στην ακτή. Μετά σημαδεύοντας το Ποσειδί μπήκε σε ευθεία πορεία, για να αποφύγει την παράκτια καμπύλη πλεύ-

ση στον κόλπο της Ποτίδαιας.

Εκεί παρέδωσε το τιμόνι στον Στέφο και αποσύρθηκε στην καμπίνα του καλώντας κοντά του τον Νικόλα. Τον έβαλε να καθίσει απέναντί του και μετά από κάποιο χρόνο σιωπής παραδέχτηκε ότι τελικά είχε δίκιο ο γιος του.

– Εγώ, Νικόλα μου, νόμιζα ότι οι σχέσεις Τούρκων και Ελλήνων είναι σαν αυτές που έχουμε εμείς στον Άγιο Νικόλαο με τον αγά και τους Τούρκους υπαλλήλους. Τέτοια βαρβαρότητα δεν τη φανταζόμουν.

– Και πού να δεις, πατέρα, τι γίνεται στις τρομερές φυλακές της πόλης, στα μπουντρούμια του σουλτάνου. Γι’ αυτό σας είπα ότι η Φιλική Εταιρεία λειτουργεί με άκρα μυστικότητα, για να μην εκθέτει τα μέλη της σε κίνδυνο. Είδες τον Εμμανουήλ Παπά, είναι ένας άρχοντας υπεράνω υποψίας. Τα κεφάλαιά του τα δανείζονται ακόμα και οι Τούρκοι. Ο Ισμαήλ πασάς των Σερρών, πίνει νερό στο όνομά του. Τον σέβεται και τον εκτιμά και θα τον θεωρεί πρόσωπο αξιόπιστο, όσο παραμένει μυστική η πατριωτική του δράση.

Μετανιωμένος ο καπετάνιος για τις προηγούμενες ενστάσεις και επιφυλάξεις του, δήλωσε απερίφραστα στον γιο του:

– Όποτε χρειαστεί ο άρχοντας Εμμανουήλ τη βοήθεια και συνδρομή μας, να του πεις ότι θα συνεργαστούμε και θα συμβάλλουμε στην προσπάθειά του με κάθε μέσο.

– Ξέρω, πατέρα, ότι, όσο συνετός φαίνεσαι, είσαι το ίδιο γενναίος. Φαντάζομαι σύντομα θα σε χρειαστεί ο άρχοντας Εμμανουήλ.

Ο μαΐστρος, που στη Σαλονίκη ήταν πιο γνωστός με το όνομα Βαρδάρης, δυνάμωσε προς το απόγευμα και χυνόταν πρίμος πίσω από τη γολέτα. Η ωστική του δύναμη βοήθησε το σκάφος να πετάξει σαν βέλος και να καταπιεί τα μίλια που χώριζαν τα δυο ακρωτήρια στο μισό απ’ τον συνηθισμένο χρόνο. Εκεί προσπερνώντας το Ποσειδί, αγκυροβόλησαν μπροστά στην αρχαία Μέντη, για να περάσουν τη νύχτα. Ο προσανατολισμός της πατούσας της Κασσάνδρας έφραξε τις βόρειες ριπές της μαϊστροτραμουντάνας, καθώς ο άνεμος τώρα εξορμούσε από πιο βόρεια μετερίζια.

Απωθώντας το πλήρωμα την πρωινή μακάβρια εικόνα από τη σκέψη του, μαζεύτηκαν σε μια απάνεμη γωνιά της κουβέρτας γύρω από τον Νικόλα. Περιμέναμε όλοι τις αφελείς ερωτήσεις του Σπύρου, για να ξεκινήσει ο Νικόλας τις ιστορίες του, οι οποίες για μια

1. Πανομή: Επανομή

ομάδα ναυτιλλομένων, που ξεκουράζεται στο μισοσκόταδο μετά από επίπονο θαλάσσιο ταξίδι, είναι ό, τι καλύτερο για ένα συναρπαστικό ταξίδι του νου.

– Εδώ απ’ έξω, σ’ αυτήν την επίπεδη έκταση και στις ομαλές, με μικρή κλίση, πλαγιές, καλλιεργούνταν τα καλύτερα αμπέλια απ’ τα οποία παραγόταν το πιο γευστικό και δυνατό κρασί, άρχισε την αφήγησή του ο Νικόλας. Το μαρτυρούν τα αρχαία νομίσματα, που βρέθηκαν στην περιοχή και εικόνιζαν στη μια τους όψη τον θεό του κρασιού. Σε πολλά νομίσματα απεικονίζονταν κι ένας γάιδαρος, που τιμούνταν στην περιοχή, σε τέτοιο βαθμό, που σήμερα ο γάιδαρος λέγεται και μέντιος από το όνομα της αρχαίας αυτής πόλης της Μέντης.

Ο Ζαφείρης δεν έχασε την ευκαιρία και διέκοψε τον Νικόλα:

– Τ’ άκουσες Σπυράκο; Εσένα κανονικά πρέπει να σ’ αφήσουμε εδώ. Τέτοιος γάιδαρος που είσαι θα ζήσεις με δόξες και τιμές.

Γέλασε η παρέα (και το είχε πολύ ανάγκη σήμερα). Γέλασε και ο Σπύρος, χωρίς να αντιδράσει, για να μη διακόψει τον αφηγηματικό οίστρο του Νικόλα.

– Εκεί, που ο Στέφος μας ξεμάκρυνε από την ακτή τραβώντας ευθεία, ήταν η Ποτίδαια, οι Πόρτες² όπως λέμε σήμερα το πέρασμα προς την υπόλοιπη χερσόνησο. Τα αρχαία της κάστρα δέχτηκαν κατά κύματα τις εχθρικές επιθέσεις, των Περσών, των Αθηναίων, των Σπαρτιατών, του βασιλιά Κάσσανδρου της Μακεδονίας, των Ρωμαίων, των Γότθων, των Ούνων, των Καταλανών, των Βενετών και τελικά των Τούρκων.

Αρχικά ονομαζόταν Παλλήνη. Από το όνομα της Βασίλισσας της περιοχής. Η γοητευτική αυτή βασίλισσα, πολύ μακρινή στο χρόνο από μας, ήταν γειτονοπούλα μας, γιατί ήταν η πρώτη από τις τρεις κόρες του γίγαντα βασιλιά Σίθωνα. Τη διεκδίκησαν πολλοί μνηστήρες αλλά, για να την αποκτήσουν θα έπρεπε να μονομαχήσουν και να νικήσουν τον πανίσχυρο πατέρα της, αλλιώς θα έχαναν τη ζωή τους. Αργότερα, όταν γέρασε ο Σίθωνας, έβαζε τους υποψήφιους γαμπρούς να μάχονται μεταξύ τους.

Όταν εμφανίστηκαν δυο διεκδικητές, ο Δρύας και ο Κλείτος, η Παλλήνη ερωτεύτηκε τον δεύτερο, που τον βοήθησε μυστικά να βγει νικητής. Ο Σίθωνας που

αντιλήφθηκε την ανάμειξη της Παλλήνης στη μονομαχία, για να την τιμωρήσει αποφάσισε να την κάψει στην ίδια φωτιά που έκαψαν τον νεκρό Δρύαντα. Η θεά Αφροδίτη όμως, που προστάτευε τους ερωτευμένους, έσβησε τη φωτιά με κατακλυσμαία βροχή. Τότε ο Σίθωνας μετανιωμένος πάντρεψε την κόρη του με τον εκλεκτό της καρδιάς της, τον Κλείτο, που ανέλαβε βασιλιάς μετά τον Σίθωνα όλης της Χαλκιδικής. Για να τιμήσει μάλιστα τη γυναίκα του, ονόμασε την πρώτη χερσόνησο Παλλήνη.

Ένας αναστεναγμός ανακούφισης αναδύθηκε από το λαρύγγι του Σπύρου. Τότε όλοι στην προτροπή του καπετάνιου να ξεκουραστούν, γιατί θα ξυπνούσαν νωρίς το πρωί να συνεχίσουν το ταξίδι, αποσύρθηκαν στα στρώματά τους.

Κατά τη διάρκεια της νύχτας, ο πρωτοχορευτής

άνεμος, έδωσε στροφή και βρέθηκε να φυσάει ψυχρός και συννεφοσνάχτης από τον βορρά. Προς τα ξημερώματα έγινε βορειοανατολικός. Παγωμένες πνοές από τις χιονισμένες χαράδρες του Άθω άρχισαν να κατεβαίνουν και να αναμαλλιάζουν με κύματα και αφρούς τη θάλασσα. Τα ξεσπάσματα του καιρού, κάπως ξεθυμασμένα έφταναν μέχρι εκεί που μοχθούσε ανεβοκατεβαίνοντας τα κύματα

το “Άγιος Νικόλαος” που με την ακάματη φροντίδα του πληρώματος και το ορτσάρισμα³ που έδινε ο καπετάνιος κατάφεραν να προσπεράσουν το ακρωτήριο Κάνιστρο.

Σε λίγο βρέθηκαν στην είσοδο του Τορωναίου κόλπου και δέχτηκαν με ανακούφιση το ευεργετικό εξοστράκισμα της γραιγοτραμουντάνας από την υψίκορμη Σιθωνία, που ορθωνόταν ασπίδα μπροστά τους.

Προσέγγισαν το ακρωτήριο Δρέπανο της Σιθωνίας. Αλλά το στοιχειό των Καρταλιών πύργωσε μπροστά τους, έγινε κάστρο απροσπέλαστο κι ο καπετάνιος έδωσε εντολή να κατεβάσουν τους φλόκους, να σηκώσουν τα πανιά των καταρτιών, που δέχονται ώθηση και κάνοντας μανούβρα μισού κύκλου, βρέθηκαν να πλέουν κοντά στην απάνεμη ακτή της νότιας Σιθωνίας προς το λυτρωτικό πέρασμα του Κωφού λιμένα.

(Απόσπασμα από το ιστορικό μυθιστόρημα του συγγραφέα που μόλις κυκλοφόρησε με τίτλο «Το ακρόπρωρο»).

2. Πόρτες: Ποτίδαια

3. Ορτσάρισμα Κοντινότερη πορεία προς τον άνεμο.

Η δράση του Συλλόγου μας

Αγιασμός. Τετάρτη 2 Οκτωβρίου 2019

Την Τετάρτη 2 Οκτωβρίου 2019 τελέσθηκε όπως κάθε χρόνο, ο αγιασμός με την έναρξη της νέας Συλλογικής περιόδου 2019-2020 στην ΕΣΤΙΑ μας από τον π. Κύριο Κτενίδη εφημέριο του Ιερού Ναού Τριών Ιεραρχών, στην ενορία του οποίου ανήκουμε.

Στη σεμνή τελετή παρέστη το Δ.Σ. ο επίτιμος Πρόεδρος κ. Μ. Καρτσιώτης και αρκετά μέλη. Προς όλους απηύθυνε ευχές ο ιερέας, ενώ ο Πρόεδρος κ. Ι. Κοτσάνης μίλησε για τους στόχους της νέας χρονιάς και ευχήθηκε με την σειρά του σε όλους υγεία και δύναμη.

Στο τέλος προσφέρθηκε καφές και αναψυκτικά μέσα σε μια πολύ θερμή ατμόσφαιρα.

Εκδρομή: Πέλλα – Νάουσα. Σάββατο 19/10/2019

Το Σάββατο 19/10 πραγματοποιήθηκε η ημερήσια εκδρομή στον Αρχαιολογικό χώρο της Πέλλας και στην Σχολή του Αριστοτέλη στη Νάουσα. Το θέμα της Μακεδονίας παραμένει πάντα επίκαιρο και γι αυτό επιλέξαμε να επισκεφθούμε και την Πέλλα, μετά τις επισκέψεις μας στην Βεργίνα (16/2/2019) και στο ΔΙΟΝ (30/3/2019).

Στην εκδρομή μετείχαν 47 άτομα με επικεφαλής το μέλος του Δ.Σ. Αναστασία Σούστα – Δάφφα. Ξεναγός ήταν πάλι η κα Ευγενία Κούκουρα η οποία με τις εντυπωσιακές από την Ιστορία και Μυθολογία γνώσεις της απέσπασε την θετική ανταπόκριση των εκδρομέων. Πρώτα έγινε ξενάγηση στο Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πέλλας και αμέσως μετά στον Αρχαιολογικό χώρο. Στη συνέχεια οι εκδρομείς μετέβησαν, έξω από την Νάουσα όπου υπάρχει το Πολιτιστικό Κέντρο της Σχολής Αριστοτέλη και ενημερώθηκαν για την ιστορία της σχολής και τον Αρχαιολογικό χώρο από το διαθέσιμο οπτικοακουστικό υλικό.

Επειδή η ώρα πέρασε από τις παραπάνω ξεναγήσεις δεν ήταν δυνατόν να επισκεφθούν την Σχολή του Αριστοτέλη. Πρόκειται για την τοποθεσία που στέγασε λίγο μετά τα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ την Σχολή όπου ο φιλόσοφος Αριστοτέλης δίδαξε τον νεαρό Αλέξανδρο.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος θα πραγματοποιήσει ξεχωριστή εκδρομή το νέο έτος στον παραπάνω χώρο.

Το Πρόγραμμα συνεχίστηκε με γεύμα στον Άγιο Νικόλαο Νάουσας με υπέροχο φαγητό και γλέντι συνοδεία ζωντανής μουσικής που ο Π.Σ. εξασφάλισε.

Η επιστροφή βρήκε τους εκδρομείς αργά το απόγευμα στη Θεσσαλονίκη με τις καλύτερες των εντυπώσεων

Τριήμερη Εκδρομή στην Αθήνα 2, 3 και 4 Νοεμβρίου 2019

Η εκδρομή μας ξεκίνησε με τους καλύτερους οιωνούς. Ο καιρός θαυμάσιος, τα πρόσωπα των συμμετεχόντων γελαστά και εύθυμα, η διάθεση ευχάριστη.

Πρώτη επίσκεψη το μεσημέρι του Σαββάτου στο Αρ-

χαιολογικό Μουσείο Αθηνών, που εντυπωσίασε τους πάντες με τα εκθέματά του.

Περηφάνια και συγκίνηση όμως νιώσαμε όλοι με ένα σύγχρονο αριστούργημα που κοσμεί την πρωτεύουσα της χώρας. Πρόκειται για το Ίδρυμα

"Σταύρος Νιάρχος" που είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε την Κυριακή το πρωί.

Ακολούθησε το προσκύνημα στον Ιερό βράχο της Ακρόπολης και τον Παρθενώνα, καθώς και η επίσκεψη στο Μουσείο της Ακροπόλεως.

Η Δευτέρα μας αναλώθηκε στη γνωριμία με το Νομισματικό μουσείο στο κέντρο της πόλης και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή στην Κηφισιά.

Φυσικά δεν έλειψε και η νυχτερινή διασκέδαση στην περιοχή του Ψυρρή με χορούς και τραγούδια.

Μοναδική υπήρξε η παρουσία του Αντιπροέδρου του συλλόγου κ. Τρ. Οικονόμου, ενώ κρίθηκε αναντικατάστατη η συνοδός της εξόρμησής μας κ. Νατάσα Δάφφα, η οποία χρωμάτισε ευχάριστα με τα τραγούδια, το χορό, τα ανέκδοτά της, την ευδιαθεσία και τη ζωντάνια της ολόκληρο το τριήμερό μας.

Νίκος Κασσιανίδης

Η εκδρομή πραγματοποιήθηκε στις **2, 3 και 4 Νοεμβρίου 2019** με 47 μέλη και φίλους του Συλλόγου. Η διαμονή έγινε στο ξενοδοχείο ATHENEUM GRANDE 4 αστέρων στη Λ. Συγγρού. Τους εκδρομείς επισκέφτηκε στο ξενοδοχείο ο **πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Αθηνών κ. Σωληνάρης**. Ευχαριστούμε τον κ. **Νίκο Κασσιανίδη** για την περιγραφή.

Η χορωδία μας στην Αρναία

Το Σάββατο 2 Νοεμβρίου 2019 στις 6:30 το απόγευμα, στο Πολιτιστικό Κέντρο Αρναίας πραγματοποιήθηκε μεγάλη κοινή πολιτιστική εκδήλωση, για την 107 επέτειο απελευθέρωσης της Αρναίας στις 2 Νοεμβρίου του 1912, την οποία οργάνωσαν από κοινού η Ιερά μας Μητρόπολη και ο Δήμος Αριστοτέλη. Η όλη εκδήλωση, την οποία παρουσίασε γλαφυρότατα ο Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Αρναίας κ. Αγαπητός Κιάτος, διακρινόταν σε τρία μέρη:

Α) Ομιλία της Αρχαιολόγου κας Ελένης Στούμπου – Κατσαμούρη, με θέμα: «Στοιχεία για τις Βυζαντινές φάσεις του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Στεφάνου Αρναίας, από την ανασκαφική περίοδο του 2005», η οποία διανθίστηκε με προβολή video, το οποίο εμπεριείχε συγκινητικές μαρτυρίες αυτόπτων Αρναιωτών μαρτύρων της πυρκαγιάς που έκαψε τον Άγιο Στέφανο το 2005.

Β) Συναυλία από τη Μικτή Χορωδία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο Αριστοτέλης» υπό τη διεύθυνση του κ. Αθανασίου Δερμιτζάκη και

Γ) Απονομή τιμητικών διακρίσεων στους εισαχθέντες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση από τα Γενικά Λύκεια της

Αρναίας και Ιερισσού και το ΕΠΑΛ Αρναίας.

Η κα Στούμπου με αδιαμφισβήτητα ντοκουμέντα που προέκυψαν από την ανασκαφή του 2005, κατέδειξε ότι ο σημερινός μεγαλοπρεπής Ιερός Ναός του Αγίου Στεφάνου έκρυβε κάτω από τα θεμέλια του μια πολύτιμη αλήθεια και απολύτως καλυμμένη από τη φθορά του χρόνου: ότι η πίστη του Χριστού στην Αρναία ήταν διαδεδομένη από τον 4ο μ.Χ. αιώνα, όπως αυτό φάνηκε από ευρήματα της εποχής εκείνης και μάλιστα από ρωμαϊκά νομίσματα. Με πληθώρα στοιχείων, προερχομένων από την αρχαιολογική σκαπάνη αποκαλύφθηκαν όλες οι φάσεις των «προδρόμων» του Αγίου Στεφάνου, καθώς –και το κυριότερο– λεπτομέρειες της καταστροφής από την πυρκαγιά του στολιδιού της Αρναίας, το οποίο μεγαλόπρεπα αποκατέστησε και ανέπλασε ο αείμνηστος προκάτοχος του Επισκόπου μας κυρός Νικόδημος, με τη συνδρομή του λαού, της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, του Υπουργείου Πολιτισμού και άλλων ευγενών χορηγών. Ρίγη συγκινήσεως προξένησαν οι ομολογίες ζώντων και κεκοιμημένων κατοίκων της Αρναίας για το φοβερό γεγονός της πυρκαγιάς. Η όλη ανάπτυξη του θέματος φανέρωσε το πόσο δεμένος ήταν ο λαός της Αρναίας με το μεγαλόπρεπο αυτό Παλλάδιο, που το θεωρεί ως φύτρα της ιστορικής παράδοσης και ιστορίας του τόπου.

Η Μικτή Χορωδία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου εμφανίστηκε καλοδουλεμένη στα παραδοσιακά και νεώτερα τραγούδια που παρουσίασε, προκαλώντας το θερμό χειροκρότημα των ακροατών. η όλη εκδήλωση με πολλά χειροκροτήματα υποδέχθηκε τα επιτυχόντα στην τρίτοβάθμια εκπαίδευση παιδιά μας, που άξιζαν τον έπαινο και την τιμή για τους πολλούς τους και παραγωγικούς κόπους.

Στη λαμπρή εκδήλωση παρέστησαν ως αμφιτρώνες, τόσο ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης μας **κ.κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ** όσο και ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. **Στέλιος Βαλιάνος**. Επίσης τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση οι Αντιδήμαρχοι κ.κ. Γεώργιος θαλασσινός και Νικόλαος Αυγερινός, ο τ. Υπουργός και Δήμαρχος κ. Χρήστος Πάχτας, η Περιφερειακή Σύμβουλος κα Κατερίνα Ζωγράφου, η πρόεδρος του ΑΞ.Τ.Α.Δ.Α. κα Μαριλένα Ζαμάνη, ο πρόεδρος του Λιμενικού Ταμείου κ. Παναγιώτης Μουσλής, ο πρόεδρος του Αριστοτέλειου Πνευματικού Κέντρου κ. Αστέριος Τζιτζιρίκας, η πρόεδρος της Α΄ βάθμιας Σχολικής Επιτροπής κα Ευγενία Γιαννούση, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι κες Ελένη Καραντωνά και Ιφιγένεια Χαϊδευτού, ο κ. Αθανάσιος Τσιάλας, και ο Επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης κ.α.

Την όλη εκδήλωση προσφώνησε ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Στέλιος Βαλιάνος, εκφράζοντας τη χαρά και την ικανοποίηση του για την από κοινού διοργάνωση της επιτυχημένης εκδήλωσης με την ιερά Μητρόπολη και έκλεισε τη βραδιά ο Επίσκοπος μας, υπογραμμίζοντας

ότι η Ορθοδοξία είναι μήτρα πολιτισμού και κοινωνικών αξιών, καθώς γνωρίζει την πίστη και την παράδοση της να τη μετουσιώνει διαχρονικά σε κουλτούρα και τρόπο ζωής. Την εκδήλωση χαιρέτησε και ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. **Ιωάννης Κοτσάνης**.

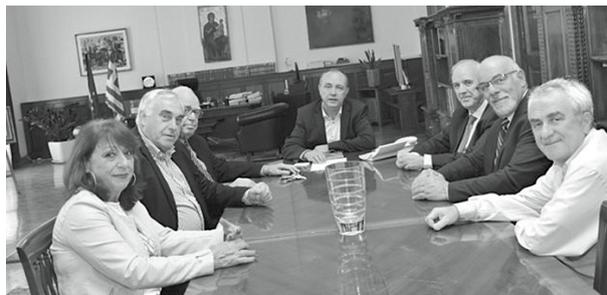
Σημειώνουμε ότι πριν από την εμφάνιση της χορωδίας, τα μέλη και οι φίλοι που ήλθαν στην Αρναία, ξεναγήθηκαν στα στενά σοκάκια, στο Λαογραφικό Μουσείο και στο Μουσείο Υφαντικής, από τον π. Δήμαρχο Αρναίας κ. Αστ. Καραστέργιο τον οποίο το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά. Μετά την εμφάνιση, ακολούθησε γλέντι σε εστιατόριο της πόλης με καλό φαγητό και πολύ κέφι. Στο ακορντεόν ήταν ο δάσκαλος της Χορωδίας Σάκης Δερμιτζάκης και στο μπαγλαμαδάκι ο Γιώργος Ζιούππος. Στο γλέντι εκτός της χορωδίας και των φίλων παρέστησαν ο πρώην Δήμαρχος Αστ. Καραστέργιος με την σύζυγο του και οι Αντιπρόσωποι του Παγχαλκιδικού στην Αρναία, Παντελής Ζωγράφος και Ιωάννης Κέκερης, προσκεκλημένοι του Συλλόγου.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΑΡΧΟΥΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΘΩΝΙΑΣ

Στις 24 Σεπτεμβρίου 2019 αντιπροσωπεία του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου επισκέφτηκαν, τους Δημάρχους Πολυγύρου κ. Αστέριο Ζωγράφο και Σιθωνίας κ. Κυπαρίσση Ντέμπλα για να τους συγχαρούν για την ανάληψη των καθηκόντων τους και παράλληλα να συζητήσουν το θέμα της αποκατάστασης του μνημείου του Καπετάν Χάψα στην Αγία Αναστασία που βανδαλίστηκε αυτό το καλοκαίρι.

Και οι δύο Δήμαρχοι ευχαρίστησαν τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο για τη συμβολή του στα πολιτιστικά δρώμενα της Χαλκιδικής και παράλληλα δεσμεύτηκαν πως θα στηρίξουν με όλες τους τις δυνάμεις την αποκατάσταση του μνημείου του Καπετάν Χάψα στην Αγία Αναστασία.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΡΜΟΔΙΟ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ

Στις 6 Νοεμβρίου 2019 το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου επισκέφτηκε τον κ. Θεόδωρο Καραόγλου Υφυπουργό Μακεδονίας Θράκης, για να τον συγχαρεί για την ανάληψη των καθηκόντων του. Παράλληλα στη διάρκεια της συνάντησης του τέθηκαν μια σειρά από θέματα που απασχολούν τον Σύλλογο, όπως η αποκα-

τάσταση του μνημείου του Καπετάν Χάψα στην Αγία Αναστασία που βανδαλίστηκε το καλοκαίρι, η στήριξη των εκδόσεων του Συλλόγου, ο προγραμματισμός για τον εορτασμό των διακοσίων χρόνων από την Ελληνική επανάσταση του 1821, άλλα θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος. Στην επίσκεψη ήταν παρόν και ο Επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης.

Ο κ. Υφυπουργός που σημειωτέον είναι μέλος του Συλλόγου μας δεσμεύτηκε πως θα στηρίξει τις δράσεις του Συλλόγου και θα είναι δίπλα στηρίζοντας τον Σύλλογο ποικιλοτρόπως.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΠΑΡΙΣΙ – ΝΟΡΜΑΝΔΙΑ

Από 4 έως 11 Οκτωβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε μία ακόμη επιτυχημένη πολυήμερη εκδρομή του Παγχαλκιδικού Συλλόγου στο Παρίσι και τη Νορμανδία. Σ' αυτήν συμμετείχαν 98 εκδρομείς, ενώ από μέρους του Δ.Σ. συνόδευσαν ο Πρόεδρος **Ιωάννης Κοτσάνης** και τα μέλη **Αστέριος Λυρτζής, Αναστασία Δάφφα, Αβραάμ Παπαδόπουλος, Σαραφιανός Καράβατος** και **Νικόλαος Μπούφτας**. Η εκδρομή οργανώθηκε από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο σε συνεργασία με το πρακτορείο "ΑΘΩΣ". Το πρόγραμμα περιελάμβανε τέσσερις διανυκτερεύσεις στο Παρίσι και τρεις στην πόλη Καέν της Νορμανδίας. Μετά από μια εξαιρετική πτήση με την κορυφαία αεροπορική εταιρεία Aegean προσγειωθήκαμε στο Παρίσι, στο οποίο από τις πρώτες εντυπώσεις ήταν η περιοχή με τους μοντέρνους νεοανεγερθέντες και συνεχώς ανεγειρόμενους γυάλινους ουρανοξύστες που συναντήσαμε στη διαδρομή μας προς το ξενοδοχείο, που ήταν πολύ κοντά.

Το βράδυ πήραμε μια πρώτη γεύση από το γνωστό «κλασικό», κοσμικό Παρίσι με την επίσκεψη μας στη γραφική Μονμάρτη με το πιο αναγνωρίσιμο ορόσημο της, τη Βασιλική της Ιερής Καρδιάς (Σακρ Κερ).

Η επόμενη μέρα ξεκίνησε από την επίσκεψη μας στο Μουσείο του Λούβρου, ένα από τα μεγαλύτερα, δημοφιλέστερα και παλαιότερα μουσεία τέχνης στον κόσμο. Εκτός από τα εντυπωσιακά, εξωτερικά και εσωτερικά κτίριά του, καθώς εκτείνονται σε αρκετά οικοδομικά τετράγωνα, μας εντυπωσίασε το πλήθος των επισκεπτών που υπομονετικά περίμεναν τη σειρά του σε μακριές ουρές. Εμείς είχαμε τη συντομότερη αναμονή, αφού το ραντεβού μας ήταν προ πολλού καθορισμένο. Εκτός από τη περίφημη Μόνα Λίζα του Λεονάρντο Ντα Βίντσι, που εμάς τους αδαείς της τέχνης δεν μας συγκίνησε ιδιαίτερα, θαυμάσαμε την «Αφροδίτη της Μήλου» και κυρίως τη «Νίκη της Σαμοθράκης». Σ' αυτήν ριγήσαμε πραγματικά από εθνική υπερηφάνια και αισθητική απόλαυση, μπροστά σ' αυτόν τον άγγελο που θαρρείς μόλις προσγειώθηκε, για να φέρει το νικητήριο άγγελμα. Εντυπωσιακές και οι ανατολικές αρχαιότητες των Ζουγερίων.

Η γνωριμία μας με το Παρίσι συνεχίστηκε διασχίζοντας

με το λεωφορείο κεντρικές -και όχι μόνο- οδούς της πόλης αλλά και κάνοντας κρουαζιέρα στο Σηκουάνα. Οι εντυπωσιακές εικόνες διαδέχονταν η μία την άλλη. Ενώ το ήξερες ότι βρίσκουσες σε μία από τις σπουδαιότερες πρωτεύουσες παγκοσμίως, νόμιζες ότι ο χρόνος είχε σταματήσει αιώνες πριν στη Γαλλία των Βασιλιάδων, τότε που χτίστηκαν αυτά τα εμβληματικά κτίρια (παλάτια, ναοί, κάστρα, στρατόπεδα, φυλακές) που διατηρήθηκαν, συντηρήθηκαν και είναι αυτά που δίνουν την ιδιαίτερη ταυτότητα στην Πόλη του φωτός (που, για να πούμε την αλήθεια, δεν είναι και τόσο φωτεινή).

Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς, τα Ηλύσια Πεδία, την Αψίδα του Θριάμβου, τον Πύργο του Άιφελ που διακρίνεται σχεδόν απ' όλο το Παρίσι, κυρίως το βράδυ με τον εντυπωσιακό φωτισμό του που αποτελεί κατά τη γνώμη μου το σήμα κατατεθέν του Παρισιού, το Τροκαντερό, το Πτι και Γκραν Παλαι, τις τεράστιες πλατείες, τις επιβλητικές γέφυρες του Σηκουάνα, τους κήπους του Λουξεμβούργου, τους κήπους του Κεραμεικού, τη λαβωμένη αλλά πάντα μεγαλοπρεπή Παναγία των Παρισίων, την τόσο εντυπωσιακή – κυρίως εσωτερικά Όπερα, που ελληνικές επιγραφές αιχμαλώτισαν και πάλι την καρδιά μας. Εδώ να επισημάνουμε ότι η διακόσμηση όλων σχεδόν των προαναφερθέντων μνημείων είναι εμπνευσμένη από την αρχαιοελληνική μυθολογία.

Μεγάλο μέρος της τρίτης μέρας αφιερώθηκε στην επίσκεψή μας στις Βερσαλλίες. Εδώ η εξωπραγματική πολυτέλεια και χλιδή σ' όλο το πολυδαίδαλο ανάκτορο αλλά και τους επιβλητικούς κήπους σίγουρα αφήνει άφωνο τον επισκέπτη αλλά συγχρόνως δείχνει τη ματαιοδοξία των ενοίκων του αλλά και δικαιολογεί τη Γαλλική Επανάσταση. Την επόμενη μέρα οι περισσότεροι εκδρομείς επισκεφθήκαμε το κάστρο Σαντιγύ, σύμβολο κι αυτό της χλιδής της γαλλικής αριστοκρατίας, αφού φιλοξενεί σπουδαιότατη πινακοθήκη, πολυτελέστατα αντικείμενα οικιακής χρήσης, έπιπλα, κοσμήματα, ενώ περιβάλλεται και από έξοχους κήπους. Μια μικρότερη ομάδα επισκέφθηκε και αφέθηκε να μαγευτεί στη Disney Land.

Ιδιαίτερη υπήρξε και η επίσκεψη μας στο θρυλικό Lido, όπου διαπιστώσαμε ότι ακόμη και το γυμνό δεν είναι χυδαίο, όταν συνδυάζεται με καλαισθησία, φινέτσα και τέχνη (μουσική και χορό). Η όλη παράσταση ήταν ένας ύμνος στο Παρίσι.

Το Παρίσι σίγουρα μας εντυπωσίασε με τη φωτεινή του πλευρά που γνωρίσαμε αλλά και μας προβλημάτισε κάπως με κάποια ίχνη της σκοτεινής του πλευράς (γκέτο, άστεγοι) που μπορούσαμε να δούμε. Πάντως σίγουρα επιβεβαιώθηκε η φήμη της λαμπρής πρωτεύουσας όπου χτυπά ή θέλει να χτυπά η καρδιά της Ευρώπης.

Αλλά εάν οι εντυπώσεις από το Παρίσι ήταν αναμενόμενες, η συνέχεια του ταξιδιού ήταν μια σειρά από ευχαρίστες εκπλήξεις. Η αρχή έγινε με την επίσκεψη μας στα κάστρα του Λίγηρα.

Αξέχαστο θα μείνει το πολυδαίδαλο κάστρο Σαμπόρ με

τις 365 περίτεχνες καμινάδες του, τις βασιλικές κρεβατοκάμαρες και βέβαια την περίφημη διπλή ελικοειδή σκάλα, σχεδιασμένη από το Λεονάρντο Ντα Βίντσι. Συμπαθητική η πόλη της Κάεν όπου διανυκτερεύσαμε για τρεις νύχτες. Η έκτη μέρα επιφύλασσε κάποιες από τις ωραιότερες εκόνες της Γαλλίας, καθώς επισκεφθήκαμε το Μον Σαιν Μισέλ, μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς της Unesco και το Σαιν Μαλό. Το πρώτο είναι μια μικρή νησίδα στις ακτές της Νορμανδίας σε απόσταση μόλις 1, 6 χλμ από την ακτή, με την οποία συγκοινωνεί με ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Στη κορυφή του υπάρχει το περίφημο αββαείο του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, το οποίο περιβάλλεται με τείχη, ενώ πιο κάτω βρίσκεται ένα μικρό γραφικό χωριό με τα σπίτια του κολλημένα το ένα δίπλα στο άλλο. Όταν υπάρχει το φαινόμενο της παλίρροιας, η θάλασσα καλύπτει ολόκληρη την περιοχή γύρω από τη νησίδα, αφήνοντας ελάχιστα ακάλυπτο τον κεντρικό δρόμο προς την νησίδα. Εξίσου γραφικό και το Σαιν Μαλό, στη Βρετανία. Πρόκειται για μια παλιά γαλλορωμαϊκή κάποτε, περιτειχισμένη πόλη, καταφύγιο πειρατών αργότερα, τόσο καλοδιατηρημένη, που μπαίνοντας μέσα νομίζεις ότι κάνεις ταξίδι πίσω στο χρόνο, ενώ πολύ έντονη αντίθεση δημιουργείται με τα καταστήματα που στεγάζονται στα ισόγεια των παλαιών οικιών, όπου μπορείς να βρεις επώνυμες δημιουργίες σε ενδύματα και υποδήματα.

Και ενώ λέγαμε ότι δεν υπάρχουν ωραιότερα τοπία απ' αυτά που είδαμε, ήρθε η Ονφλέρ και η Ντοβίλ για να μας διαψεύσουν. Η έβδομη ημέρα ξεκίνησε εντυπωσιακά με την επίσκεψη μας στην παραλία της Ομάχα, μία από τις ιστορικότερες παραλίες όπου έγινε η Συμμαχική Απόβαση στις 4 Ιουνίου 1944. Ξεναγηθήκαμε στο Μουσείο και παρακολουθήσαμε ένα πολύ ενδιαφέρον σχετικό ντοκιμαντέρ για την απόβαση που αποτέλεσε την αρχή του τέλους του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου. Στη συνέχεια ήταν η σειρά της γραφικής κωμόπολης Ονφλέρ για να μας γοητεύσει. Ψαροχώρι κάποτε, με πολλά κανάλια και μέσα σ' αυτά σκάφη να είναι «παρκαρισμένα» στην άμμο, περιμένοντας την παλίρροια να τα γεμίσει με νερό και να ανοιχτούν έτσι στον ωκεανό. Πρίφημα και τα εστιατόρια με τα ψαρικά τους, περίφημα βέβαια για όσους δεν έχουν δοκιμάσει τις ψαρολιχουδιές του Τορωναίου, του Θερμαϊκού και του κόλπου της Ιερισσού. Επίλογος της ημέρας με την αρχοντική Ντοβίλ, που αποτελεί ένα από τα ωραιότερα θέρετρα της Γαλλίας. Πρόκειται για μια μοναδική λουτρόπολη σε ύψος μπελ επόκ με εκπληκτικά αρχοντικά που αναπαλαιώθηκαν μ' ένα πρωτοποριακό για την εποχή στυλ που αποτέλεσε οδηγό στη διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου αρχιτεκτονικού τύπου στη Γαλλία, γι' αυτό και την αποκαλούν ανοιχτό μουσείο.

Αποχαιρέτησαμε τη Νορμανδία, την όγδοη και τελευταία ημέρα της εκδρομής, με την επίσκεψη στην παραδοσιακή ιστορική πρωτεύουσα της, τη Ρουέν. Από τις σπουδαιότερες πόλεις της μεσαιωνικής Ευρώπης, είναι γνωστή για τον περίφημο γόθθικου ρυθμού καθεδρικό

ναό της, με περίτεχνη εξωτερική διακόσμηση, αλλά και με τοιχογραφίες του διάσημου ζωγράφου Κλοντ Μονέ στο εσωτερικό, καθώς και διότι στη Ρουέν κήκε η Ιωάννα της Λωρραίνης σαν μάγισσα το 1431 (σώζεται ο τόπος του μαρτυρίου της).

Με τα φτερά της Aegean επιστρέψαμε στη Θεσσαλονίκη, ασφαλείς, ανανεωμένοι, και πιο συνειδητοποιημένοι Ευρωπαίοι.

Η εκδρομή στη Γαλλία είχε βέβαια και τα μικροπροβλήματα της όσον αφορά σε κάποιο ξενοδοχείο που ήταν κατώτερο των προσδοκιών μας ή σε λεωφορείο που δεν ήταν τόσο σύγχρονο και αναπαυτικό. Επίσης παρουσιάστηκαν και κάποια προβλήματα υγείας. Όλα όμως διορθώθηκαν ή ξεπεράστηκαν, όπου ήταν δυνατό, χάρη στις άοκνες προσπάθειες των μελών του Δ.Σ. που ταξίδευαν μαζί μας αλλά και «των πανταχού παρόντων και πάσας τας επιθυμίας μας πληρώντων» ξεναγών μας. Εξάλλου, όπως λέει και ένας γνωστός τηλεπαρουσιαστής «η καλύτερη αποσκευή στα ταξίδια μας είναι η καλή μας διάθεση» έχοντας την όλα γίνονται ευκολότερα. Όταν ταξιδεύεις με μία ομάδα, πάντα πρέπει να προσαρμόζεις τα «θέλω» σου στο πρόγραμμα και τους περιορισμούς του συνόλου. Αυτή η προσπάθεια μαζί με τις εμπειρίες και τις γνώσεις που σου προσέφερε το ταξίδι σε βοηθάει να ολοκληρωθείς ως προσωπικότητα.

Το Δ.Σ. ευχαριστεί την κα Μαγδαληνή Λαλιώτου για την περιγραφή της εκδρομής

Τετάρτη 23-10-2019 Παρουσίαση του βιβλίου «Η Μεγάλη Μάχη» του Αγγ. Μάντσιου, στην Εστία μας.

Την Τετάρτη 23 Οκτωβρίου 2019 και ώρα 19:30 πραγματοποιήθηκε στην ΕΣΤΙΑ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου η παρουσίαση του βιβλίου «Η Μεγάλη Μάχη» του συγγραφέα Αγγ. Μάντσιου. Το εκλεκτό μέλος του Συλλόγου προλόγησε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Γιάννης Κοτσάνης, ενώ την παρουσίαση έκαναν ο έγκριτος φιλόλογος τέως Σχολ. Σύμβουλος φιλολόγων κ. Δημήτριος Κοσμάς και ο ομότιμος καθηγητής της Παιδιατρικής του Α.Π.Θ. κ. Γιάννης Τσίκουλας.

Το βιβλίο είναι μια αναφορά στη μνήμη όλων εκείνων που έλαβαν μέρος στη «Μεγάλη Μάχη» της Νικήτης, στις 21-22 Οκτωβρίου 1948, όπως εκτενώς περιγράφεται στη βιβλιοπαρουσίαση που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 39 του περιοδικού μας.

Φίλοι, συμπατριώτες και μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, αποτέλεσαν το πολυπληθές ακροατήριο της εκδήλωσης.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου έκλεισε την εκδήλωση με τις θερμές του ευχαριστίες στον συγγραφέα και στους παρουσιαστές του. Την αποχώρηση όλων συνόδεψε η προσφορά γλυκισμάτων από την κ. Αριστούλα (σύζυγο του συγγραφέα) καθώς και ο γόνιμος προβληματισμός του βιβλίου που διενεμήθη δωρεάν σε όλους τους παρευρισκόμενους.

Η επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821 Να πάρει ισότιμη θέση στην επίσημη ελληνική ιστορία και να ενταχθεί στην ύλη των σχολικών βιβλίων.

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε η εκδήλωση του Παγγαλκδικού συλλόγου στο Πολεμικό Μουσείο με την παρουσίαση ταινίας – ντοκουμέντου.

Με αδιάσειστα ντοκουμέντα και με αναλυτικό ιστορικό υλικό, που αποδεικνύει όχι μόνο το μέγεθος του αγώνα και της θυσίας των Χαλκιδικιωτών στην επανάσταση του 1821, αλλά και την σημασία της εξέγερσης αυτής για την έκβαση του εθνικού σκοπού της απελευθέρωσης του ελληνισμού από τον τουρκικό ζυγό, παρουσιάστηκε στην αίθουσα του Πολεμικού Μουσείου Θεσσαλονίκης η ταινία με τίτλο "Η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821".

Ήταν η επίσημη πρώτη προβολή της ταινίας- DVD, την οποία εμπνεύστηκε και δημιούργησε σε συνεργασία με επαγγελματία σκηνοθέτη ο Χαλκιδικιώτης - μέλος του Παγγαλκδικού συλλόγου, αντιστράτηγος ε.α. Στυλιανός Κυρίμης από τον Άγιο Μάμα.

Η εκδήλωση έγινε παρουσία του υφυπουργού Εσωτερικών (Μακεδονίας - Θράκης) Θεόδωρου Καραόγλου, των βουλευτών του νομού Χαλκιδικής, Γ. Βαγιωνά, Κ.Μάλαμα και Α.Πάνα, εκπροσώπων των Ιερών Μητροπόλεων Ιερισσού, Λαγκαδά και Καλαμαρίας, των ενόπλων δυνάμεων, του Δημάρχου Αριστοτέλη κ. Σ. Βαλιάνου, του Αντιδημάρχου Πολυγύρου κ. Χ. Βορδού, του Κοσμητόρα της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ κ. Κ Κατσιφαράκη, του προέδρου του Συλλόγου Εμμανουήλ Παππά Σερρών και άλλων φορέων της Χαλκιδικής και της Θεσσαλονίκης.

Στην κατάμεστη αίθουσα του Πολεμικού Μουσείου ο κόσμος χειροκρότησε τον δημιουργό και τους ομιλητές, που όχι μόνο ανέδειξαν τα γεγονότα της Επανάστασης του '21 στη Χαλκιδική, αλλά επισήμαναν και τους λόγους για τους οποίους μέχρι τώρα ο αγώνας αυτός δεν έχει βρει δικαίωση στις σελίδες της ελληνικής ιστορίας. Επιπλέον διατράνωσαν την απόφασή τους να γίνουν τώρα οι κατάλληλες ενέργειες με την ευκαιρία του επετειακού εορτασμού των 200 χρόνων από την Επανάσταση του '21, ώστε να λάβουν μια περίοπτη θέση στην ιστορία τα δραματικά γεγονότα της Χαλκιδικής, όπως είναι η εξέγερση του Πολυγύρου, η μάχη των Βασιλικών, το ολοκαύτωμα - χαλασμός της Κασσάνδρας, η σφαγή στην Ιερισσό και άλλα.

Την ταινία παρουσίασαν με σχολιασμούς και ανάδειξη επιμέρους πτυχών οι ομιλητές: Μιχαήλ Καρτσιώτης, πρώην εκπαιδευτικός, επίτιμος Πρόεδρος του Παγγαλ-

κδικού Συλλόγου, Σταύρος Αυγολούπης καθηγητής Αστρονομίας ΑΠΘ, Ιωάννα Αρβανίτη και Μιχαήλ Γεωργιάδης συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας. Τον συντονισμό της εκδήλωσης και τις εκφωνήσεις (σπικάζ) στην ταινία είχε ο δημοσιογράφος Γιώργος Παπαδόπουλος.

Τους προσκεκλημένους καλωσόρισε ο πρόεδρος του Παγγαλκδικού Συλλόγου Γιάννης Κοτσάνης, που αναφέρθηκε στη σημασία της πρωτοβουλίας αυτής για την ανάδειξη των γεγονότων της επανάστασης μέσα από την

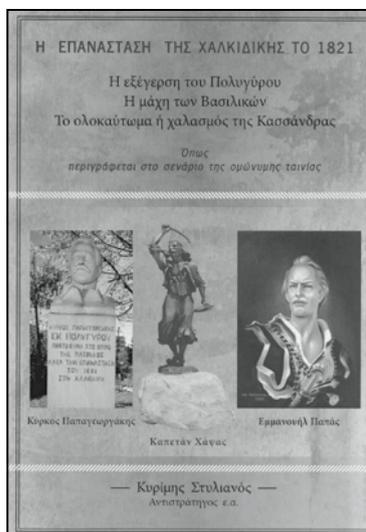
ταινία, αλλά και για το τι θα ακολουθήσει την επόμενη μέρα, καθώς τα μηνύματα από το ιστορικό αυτό υλικό θα μεταλαμπαδευτούν στις νεότερες γενιές και θα βρουν μια θέση στις ψυχές όλων.

Ο επίτιμος πρόεδρος του Παγγαλκδικού Συλλόγου **Μιχαήλ Καρτσιώτης** χαρακτήρισε πολύτιμη την ταινία και ανέλυσε τους λόγους, για τους οποίους μέχρι σήμερα δεν έχει βρει την θέση που της αξίζει στην ιστορία η Επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821, λέγοντας ότι έχει μείνει σχεδόν άγνωστος ο αγώνας του Καπετάν Χάψα, του Εμμανουήλ Παπά και πολλών άλλων παλικαριών. Αναφέρθηκε μάλιστα σε μια προσωπική του μαρτυρία από το 1954, λέγοντας: "Τότε είχε έρθει στον Πολύγυρο ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ενώ εγώ ήμουν

18 χρονών ήμουν εκεί για την ιστορία της Χαλκιδικής και γενικότερα της Μακεδονίας και απάντησε: "Οι Έλληνες του βορρά γνωρίζουν την ιστορία του νότου, ενώ οι Έλληνες του νότου δεν γνωρίζουν την ιστορία του βορρά..."

Επίσης ο κ. Καρτσιώτης αποκάλυψε ότι πρώτη φορά έγραψε το 1930 με παράθεση αναλυτικών στοιχείων για την ιστορία της επανάστασης της Χαλκιδικής ο πρώτος πρόεδρος του Παγγαλκδικού Συλλόγου Γεώργιος Παπανικολάου. Τέλος ο κ. Καρτσιώτης επισήμανε ότι είναι αναγκαίο η Επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821 και προπαντός τα αποτελέσματά που έφερε στην έκβαση του όλου εθνικού αγώνα, να ενταχθεί στην ύλη των σχολικών βιβλίων. Μόνο έτσι θα γίνει γνωστή.

Στη συνέχεια μίλησε ο καθηγητής της αστρονομίας στο ΑΠΘ **Σταύρος Αυγολούπης**, που αιτιολόγησε την σπουδαιότητα της ταινίας, λέγοντας: "Δικαιούμαστε να ξεκινήσουμε πρώτοι τους εορτασμούς για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση, διότι εδώ γράφτηκε ένα άλλο '21 εξίσου σημαντικό και ισότιμο."

Το φυλλάδιο με το σενάριο του DVD

Ο κ. Αυγολούπης σημείωσε επίσης ότι τα γεγονότα της Χαλκιδικής συνέβαλαν τα μέγιστα στον αγώνα του ελληνισμού για την απελευθέρωση, καθώς δόθηκε αρκετός χρόνος στους οπλαρχηγούς της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου να προετοιμαστούν για την αντιμετώπιση των τουρκικών στρατευμάτων, ένα μέρος των οποίων προσπαθούσε επί έξι μήνες να καταπνίξει την επανάσταση στη Χαλκιδική.

Για την σημασία της ταινίας και την διάσταση της συμβολής της στην εκπαίδευση ως συμπληρωματικό ιστορικό υλικό στα σχολεία μίλησαν οι εκπαιδευτικοί **Ιωάννα Αρβανίτη** και **Μιχαήλ Γεωργιάδης**, που τόνισαν ότι η γνώση ενισχύεται με την εμπλοκή του συναισθήματος στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης έδωσε ορισμένα στοιχεία για την παραγωγή της ταινίας ο σκηνοθέτης και υπεύθυνος του αρχείου του Πολεμικού Μουσείου **Ιωάννης Κοροδήμος**.

Ο δημιουργός της ταινίας αντιστράτηγος ε.α. **Στυλιανός Κυρίμης** ευχαρίστησε τους προσκεκλημένους και πρότεινε στους παριστάμενους εκπροσώπους του πολιτικού κόσμου και της αυτοδιοίκησης να καθιερωθεί η 17η Μαΐου ως ημέρα αργίας και εθνική γιορτή στη Χαλκιδική με εκδηλώσεις στα σχολεία και στους πολιτιστικούς φορείς, ώστε να τιμηθεί η επέτειος της εξέγερσης του Πολυγύρου και να δοθεί ένα ηχηρό μήνυμα για τη σημασία της Επανάστασης.

Νωρίτερα απηύθυναν χαιρετισμούς:

- Ο υφυπουργός Εσωτερικών (Μακεδονίας - Θράκης) Θεόδωρος Καραόγλου, που είναι μέλος του Παγγαλκι-

δικού Συλλόγου. Συνεχάρη τους οργανωτές της εκδήλωσης και τους δημιουργούς της ταινίας, μίλησε για την επιτροπή, που έχει αναλάβει τους εορτασμούς για τα 200 χρόνια και τόνισε ότι η Επανάσταση της Χαλκιδικής είχε σημαντική συμβολή στην έκβαση του απελευθερωτικού αγώνα και αξίζει να τιμώνται οι ήρωες των μαχών, που έχυσαν ποταμούς αίματος.

- Η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Κυριακή Μάλαμα, αναφέρθηκε στη σημασία των ταινιών τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ), και στην αλήθεια, που μεταφέρουν στον κόσμο, ανάμεσα στην πραγματικότητα και στο συναίσθημα. Όπως είπε, η ίδια έχει σκηνοθετήσει 56 ταινίες - ντοκιμαντέρ και πρότεινε να δοθεί η συγκεκριμένη ταινία στα σχολεία για να διδάσκεται το υλικό της στα παιδιά.

- Ο βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας Γιώργος Βαγιωνάς, που συνεχάρη την διοίκηση του Παγγαλκιδικού Συλλόγου για την συμβολή του στη γνώση της ιστορίας.

- Ο βουλευτής του ΚΙΝΑΛ Απόστολος Πάνας, που είπε ότι με την συγκεκριμένη ταινία αποκαθίσταται η αλήθεια και συμπληρώνεται ένα ιστορικό κενό. Επίσης τόνισε ότι με τέτοιες ενέργειες προστίθεται ένα σημαντικό λιθαράκι στο οικοδόμημα της ελληνικής ιστορίας.

- Τέλος ευχαρίστησε τη διοίκηση του Παγγαλκιδικού Συλλόγου και τους προσκεκλημένους ο εκπρόσωπος του Πολεμικού Μουσείου, που συνεχάρη ιδιαίτερα τον εμπνευστή και δημιουργό της ταινίας.

Ιδιαίτερο χειροκρότημα απέσπασε η δισεγγονή του καπετάν Στάμου Χάψα, που ήταν παρούσα στην εκδήλωση.

Ο Παγγαλκιδικός Σύλλογος ευχαριστεί τη Διοίκηση και το προσωπικό του Πολεμικού Μουσείου Θεσσαλονίκης για την πολύπλευρη στήριξη της εκδήλωσης καθώς και το δημοσιογράφο **Νίκο Δημαρά** για την προβολή της εκδήλωσης στα Μ.Μ.Ε.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Οι δημιουργοί της ταινίας «**Η Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821**»

- ♦ Στυλιανός Κυρίμης, Αντιστράτηγος ε.α: Σεναριογράφος
- ♦ Ιωάννης Κοροδήμος, Υπεύθυνος Αρχείου Πολεμικού Μουσείου: Σκηνοθέτης
- ♦ Γεώργιος Παπαδόπουλος, Δημοσιογράφος: Αφηγητής

Ευχαριστούμε θερμά

- Τον Πρόεδρο κ. Ιωάννη Κοτσάνη και τα μέλη του Δ.Σ. του Παγγαλκιδικού Συλλόγου «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» τόσο για την άρτια οργάνωση παρουσίασης και προβολής της ταινίας, όσο και για την καθολική συμμετοχή τους

- Τους αξιότιμους ομιλητές που προλόγισαν την ταινία

- ♦ Μιχαήλ Καρτσιώτη, Εκπαιδευτικό, Επίτιμο Πρόεδρο του Παγγαλκιδικού Συλλόγου «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»
- ♦ Σταύρο Αυγολούπη, Καθηγητή Αστρονομίας Α.Π.Θ.
- ♦ Ιωάννα Αρβανίτη, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας
- ♦ Μιχαήλ Γεωργιάδη, Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας

- Όλες και όλους τους φίλους της Χαλκιδικής που συμμετείχαν στην εκδήλωση.

Η δράση άλλων Συλλόγων και φορέων

Ο εορτασμός της επετείου του Ολοκαυτώματος της Χερσονήσου Κασσάνδρας του 1821

Με λαμπρότητα τιμήθηκε την Πέμπτη 14 Νοεμβρίου 2019, η επέτειος του Ολοκαυτώματος της Χερσονήσου Κασσάνδρας του 1821 στη Νέα Ποτίδαια.

Το πρωί τελέσθηκε Θεία Λειτουργία και Δοξολογία στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου της Ποτίδαιας, ιεραρχούμενος του σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημου.

Στη συνέχεια, αρχές, μαθητές και στρατιωτικό άγημα μετέβησαν στο μνημείο των πεσόντων, όπου ειψάλλη επιμνημόσυνη δέηση και έγινε κατάθεση στεφάνων.

Ακολούθησε παρέλαση στον κεντρικό δρόμο της Ποτίδαιας, των μαθητών και στρατιωτικών τμημάτων μπροστά στους επισήμους και στους κατοίκους. Στις εκδηλώσεις παρέστησαν ο βουλευτής Χαλκιδικής, Απόστολος Πάνας, οι δήμαρχοι Κασσάνδρας, Αναστασία Χαλκιά και Ν.Προποντίδας Μανώλης Καρράς, εκπρόσωποι φορέων και πλήθος κόσμου.

Ιστορικό σημείωμα

Η καθιέρωση του εορτασμού έγινε με σκοπό να αποδοθεί η οφειλόμενη από το έθνος τιμή και ευγνωμοσύνη στους πολεμιστές, στους νεκρούς και στα θύματα του ιερού εκείνου αγώνα, κατά τον οποίο οι κάτοικοι της Κασσάνδρας και πολλοί πατριώτες από άλλες περιοχές αντιστάθηκαν με τόλμη και αυτοθυσία στο βάρβαρο κατακτητή, καταγράφοντας σελίδες δόξας.

Τα θηριώδη στίφη των μουσουλμάνων με την άδεια του Λουμπούτ Πασά ξεχύθηκαν στην Κασσάνδρα. Πυρπόλησαν όλα τα σπίτια, λεηλάτησαν περιουσίες, βασάνισαν, έσφαξαν και αιχμαλώτισαν αθώους. Ο τόπος για μήνες κάπνιζε από τις πυρπολήσεις των κατακτητών. Η Κασσάνδρα ερημώθηκε.

Μετά την πτώση της Κασσάνδρας η επανάσταση της Χαλκιδικής ουσιαστικά έχει κριθεί. Ο Εμμανουήλ Παπιάς περνά στο Άγιο Όρος. Κανείς, ακόμη και σήμερα, δεν μπορεί να υπολογίσει τον αριθμό των τραγικών θυμάτων στην Κασσάνδρα, καθώς και εκείνον, κυρίως γυναικών και παιδιών που σύρθηκαν στην αιχμαλωσία και τον αναγκαστικό εξισλαμισμό.

Η Νικήτη τίμησε τον Πολιούχο Της Άγιο Νικήτα

Με λαμπρότητα η Νικήτη τίμησε τη μνήμη του πολιούχου της, του Αγίου Μεγαλομάρτυρα Νικήτα του Γότθου. Το απόγευμα του Σαββατού 14 Σεπτεμβρίου τελέσθηκε πανηγυρικός Εσπερινός και αρτοκλασία, ενώ νωρίτερα έγινε λιτανεία τη Ιεράς Εικόνας του Αγίου Νικήτα στους δρόμους της Νικήτης.

Στις θρησκευτικές εκδηλώσεις συμμετείχαν ο πρώην Υπουργός κ. Στέλιος Παπαθεμελής, οι Βουλευτές Χαλκιδικής Γιώργος Βαγιωνάς και Απόστολος Πάνας, ο δήμαρχος Σιθωνίας, Κυπαρίσσης Ντέμπλας, ο πρόεδρος της ΔΚ Νικήτης, Στέλιος Κωστίκας, οι αντιδήμαρχοι, Νίκος Χριστοδούλου και Κατερίνα Γιουβαράκη, ο αντιπρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Τρ. Οικονόμου, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι και πλήθος πιστών.

Την Κυριακή το πρωί τελεστήκε Αρχιερατική Θ. Λειτουργία από τον Μητροπολίτη Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημο και στη συνέχεια στην πλατεία του παλιού χωριού έλαβαν χώρα πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις και μοιράστηκε το παραδοσιακό κουρμπάνι.

Ο ενοριακός Ναός του Αγίου Νικήτα κτίστηκε το 1867 όταν μητροπολίτης ήταν ο Κασσανδρείας Χρυσάνθος. Ο ναός κήκε στον εμφύλιο και ξανακτίστηκε από τους κατοίκους. Το πανηγύρι κατά τα παλαιότερα χρόνια προσέλκυε προσκυνητές από όλα τα σημεία της Χαλκιδικής. Οι κάτοικοι γιόρταζαν προσερχόμενοι μαζικά στην εκκλησία και στην συνέχεια γλεντούσαν στην πλατεία του χωριού λίγα μέτρα πιο κάτω. Μαζί τους ένα πλήθος μικροπωλητών και εμπόρων που πουλούσαν τιςπραμάτειες τους στην πλατεία και στο δρόμο προς την εκκλησία.

Του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Λειβαδιωτών Θεσσαλονίκης «Ο Άγιος Αθανάσιος»

Με αμέτρητους επισκέπτες και ψημένα κάστανα, τοπικά εδέσματα, κρασί και τη συμμετοχή χορευτικών τμημάτων και παραδοσιακής ορχήστρας οργανώθηκε την Κυριακή 20 Οκτωβρίου στο Λειβάδι του Δήμου Θέρμης η γιορτή του κάστανου.

Τις εκδηλώσεις διοργάνωσε ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Λειβαδιωτών «Ο Άγιος Αθανάσιος» με την συνεργασία της Δ.Ε.Π.Α.Θ του Δήμου Θέρμης και την Τοπική Κοινότητα Λειβαδίου. Η γιορτή διοργανώνεται εδώ και πολλές δεκαετίες με το τέλος της συγκομιδής των καστανών με στόχο να παρωθήσει κυρίως τους νέους να ασχοληθούν με την καλλιέργεια της καστανιάς, η οποία είναι πολύ προσοδοφόρα.

Στο πλαίσιο της εορταστικής αυτής διοργάνωσης πραγματοποιήθηκε στις πρωινές ώρες οδοιπορία στην κορυφή του «Καλογερικού» (ύψους 970 μ.) με τη συμμετοχή

πολλών εθελοντών και στόχο τη γνωριμία του σπάνιου φυσικού περιβάλλοντος του Λειβαδίου.

Γιορτή του Μανιταριού

Με επιτυχία διοργανώθηκε την Κυριακή 10 Νοεμβρίου στο Λειβάδι η καθιερωμένη ετήσια γιορτή του Μανιταριού. Η γιορτή διοργανώθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Λειβαδιωτών «Ο Άγιος Αθανάσιος» σε συνεργασία με τον Σύλλογο Μανιταρόφιλων Θεσσαλονίκης, τον Δήμο Θέρμης, την Κοινότητα Λειβαδίου και την Πολιτική Προστασία Θέρμης. Η ημέρα ήταν ηλιόλουστη και ο καιρός πολύ καλός παρά τις προβλέψεις των μετεωρολόγων. Οι επισκέπτες ενημερώθηκαν για τα είδη των μανιταριών της περιοχής από τον ομιλητή Δημήτρη Βολοβότση, πρόεδρο του Συλλόγου Μανιταρόφιλων Θεσσαλονίκης, και απόλαυσαν το όμορφο φυσικό περιβάλλον του Λειβαδίου στην εξόρμηση για την αναζήτηση μανιταριών στο περιαστικό δάσος του οικισμού. Εκεί είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τις ποικιλίες μανιταριών που φύονται στο Λειβάδι και να εμπλουτίσουν με αυτά την έκθεση μανιταριών στην πλατεία του οικισμού.

Μετά από αυτά, οι επισκέπτες ξεναγήθηκαν στον ιστορικό οικισμό και την μεταβυζαντινή και ιστορική Εκκλησία του Αγίου Αθανασίου από τον πρόεδρο της Κοινότητας Λειβαδίου Δημήτρη Γουδήρα, για να γνωρίσουν την ιστορία, την πολιτισμική παράδοση και την κοινωνική ζωή του Λειβαδίου. Στη συνέχεια ο Σύλλογος Μανιταρόφιλων Θεσσαλονίκης, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Λειβαδιωτών και οι τοπικοί και οι επισκέπτες μικροπωλητές και παρασκευαστές πρόσφεραν στους επισκέπτες τοπικά προϊόντα, κόκκινο κρασί και ποικιλίες γευστικών εδεσμάτων με κύριο υλικό τα μανιτάρια. Η όμορφη γιορτή έκλεισε με τοπικούς χορούς και τραγούδια.

Του Συλλόγου των Απανταχού Ταξιαρχιωτών ΕΚΔΡΟΜΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΗ – ΘΡΑΚΗ 1-3/11/2019

Ακόμη μία καταπληκτική τριήμερη οδική εκδρομή στην ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΗ – ΘΡΑΚΗ – ΚΑΒΑΛΑ, του συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής, στην οποία όπως πάντα συνδυάσαμε ιστορικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές, λαογραφικές και περιβαλλοντολογικές επισκέψεις και κλείσαμε την εκδρομή μας με ένα τρικούβερτο γλέντι στην Αλεξανδρούπολη. Μια διανυκτέρευση κάναμε στην Αδριανούπολη και μια διανυκτέρευση στην Αλεξανδρούπολη σε πολύ καλά ξενοδοχεία. Επισκεφτήκαμε την Παναγία την Κοσμοσώτηρα στις Φέρες, το Μουσείο Μετάξης στο Σουφλί, το πρώτο νοσοκομείο της Οθωμανικής περιόδου το σημερινό Μουσείο Υγείας, το εκπληκτικό έργο αρχιτεκτονικής τζαμί Selimye, την αγορά της Αδριανούπολης και ένα εμπορικό κέντρο, την Ορεστιάδα, το Δέλτα του Έβρου, το Εθνολογικό Μουσείο της Θράκης, το εκκλη-

σάκι του Αγίου Νικολάου στη λίμνη Βιστωνίδα στο Πόρτο Λάγος και την Καβάλα

Λυρτζής Αστέριος

Του Συλλόγου «Παρθενών» Δήμου Σιθωνίας Το 16ο πέρασμα Δραγουντέλι διεξήχθη την Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2019.

Αυτή η περιβαλλοντική εκδήλωση αποτελεί πλέον θεσμό για τη Σιθωνία και διοργανώνεται από τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Παρθενών», τη Δημοτική Κοινωφελή Επιχείρηση Σιθωνίας υπό την αιγίδα του Δήμου Σιθωνίας.

Σκοπός της διοργάνωσης είναι να βγει ο κόσμος στο δάσος, να περπατήσει, να γνωρίσει και ν' αγαπήσει το Δραγουντέλι, τον ορεινό όγκο της Σιθωνίας, γυμνάζοντας ταυτόχρονα σώμα και ψυχή. Πρόκειται για μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης του κόσμου σε θέματα που σχετίζονται με το δασικό μας πλούτο και το φυσικό περιβάλλον της περιοχής.

Παράλληλα, στόχος είναι η συνάντηση ανθρώπων με κοινές περιβαλλοντικές ευαισθησίες και η επαφή τους με την παράδοση του τόπου και την πολιτιστική κληρονομιά του, με επίκεντρο τον παραδοσιακό οικισμό του Δραγουντέλι, τον Παρθενώνα.

Στο 16ο Πέρασμα Δραγουντέλι υπήρχαν οκτώ (8) περιπατητικές διαδρομές και μία (1) ποδηλατική.

Στο τέλος των διαδρομών με επίκεντρο την πλατεία του Παρθενώνα πραγματοποιήθηκαν πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Του Συλλόγου Μεγαλοπαναγιωτών Θεσσαλονίκης

Σε εκδήλωση που διοργάνωσε ο Σύλλογος Μεγαλοπαναγιωτών Θεσσαλονίκης το καλοκαίρι στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρο Μεγάλης Παναγίας, παρουσίασε την έκδοση του Βιβλίου του **Γεωργίου Παπαβασιλείου «Εργασία για την Μεγάλη Παναγία Αραβενικαία».**

Στην παρουσία του βιβλίου συμμετείχαν ο **Σταύρος Αυγολούπης** Καθηγητής Αστροφυσικής του Α.Π.Θ. Ο **Δημήτρης Καραθανάσης** πρόεδρος του Συλλόγου Μεγαλοπαναγιωτών και η **Σμαρώ Καλοπέσα Παπαβασιλείου** κόρη του συγγραφέα.

Ο Γιώργος Παπαβασιλείου ήταν ένας σύγχρονος περιηγητής του τόπου μας. Με την διορατική ματιά του δασκάλου που τον χαρακτήριζε, μας περιγράφει στο πόνημα αυτό την ιστορία 28 αιώνων της Αραβενικαίας, της μετέπειτα Μεγάλης Παναγίας. Ένας πολύτιμος οδηγός της ιστορίας μας, αλλά και της πορείας της ζωής του, από έναν συγγραφέα που γεννήθηκε και μεγάλωσε στον ίδιο τόπο και παράλληλα δίδαξε στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας. Με αυτή την έκδοση του αποδίδεται ο ελάχιστος φόρος τιμής σαν ιδρυτικό μέλος του συλλόγου μας.

ΟΙ «ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ» ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΔΡΟΜΟ

Δεκαεπτά (17) Μακεδόνες Δήμαρχοι πλαισιωμένοι από τους Περιφερειάρχες Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης έδωσαν σήμερα το παρόν, το στίγμα και την υπόσχεση «ότι η γη της Μακεδονίας αποκτά το δικό της αυθεντικό λόγο» σε ό, τι αφορά τη δικτύωσή της με τον κόσμο.

Η διαβεβαίωση δόθηκε στην «Οικία Καραμανλή», στην Πρώτη Σερρών, παρουσία του Υπουργού Μεταφορών και Υποδομών Κώστα Καραμανλή και της εκπροσώπου του ΥΜΑΘ Πέγκυς Κιουτσούκη, όπου παρουσιάστηκε η φιλοσοφία και ο σχεδιασμός της θεματικής δικτύωσης μακεδονικών περιοχών με αντίστοιχους ομοειδείς ή μη προορισμούς ανά τον κόσμο.

Το «Δίκτυο των Πόλεων του Μεγαλέξανδρου» αποτελεί μία σύμπραξη (αρχικά) μακεδονικών πόλεων και περιοχών, οι οποίες αναπτύσσουν κάθε μορφή πολιτισμού, αθλητισμού, τουρισμού και εκπαίδευσης στους τόπους οι οποίοι συνδέονται με αυτήν. Προωθούν την Ελλάδα στον κόσμο μέσα από το μακεδονικό μεγαλούργημα, δημιουργώντας δεκάδες διακρατικά υποδίκτυα, τα οποία συνδέουν όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες και προκαλούν πολλές μορφές παράλληλης ανάπτυξης.

Πρόκειται για μεγαλεπήβολο σχέδιο, το οποίο σκοπό έχει να μετατρέψει την ιστορία σε λόγο αναπτυξιακής τροχιάς των πόλεων / περιοχών / φορέων, που εμπλέκονται και συμμετέχουν σε αυτό.

Εμπνευστές, Εταίροι και Δημιουργοί του Δικτύου είναι: ο **Δήμος Αμφίπολης**, ο **Δήμος Πολυγύρου**, ο **Δήμος Σιθωνίας**, ο **Προαθωνικός Οργανισμός Τουρισμού** και η

Ένωση Ξενοδόχων Θεσσαλονίκης, ενώ έδρα του φορέα αποτελεί η Αμφίπολη Σερρών.

Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης τονίσθηκε επιτακτικά η ανάγκη «η Μακεδονία να ξεφύγει από την όποια εσωστρέφεια και να καταλάβει στο χώρο τη θέση που της ανήκει: ανάλογη της ιστορικής προσφοράς της προς τον κόσμο».

Η δραστηριότητα του Δικτύου, η οποία τον προηγούμενο χρόνο ήταν αναγνωριστική, το 2020, καθώς πλέον οι συνθήκες έχουν ωριμάσει, αναμένεται να εκτοξευθεί, συμπεριλαμβάνοντας στις «μακεδονικές διαδρομές» πολλούς επί μέρους μακεδονικούς προορισμούς.

Αξίζει να σημειωθεί ότι Περιφέρειες, Φορείς, Ιδιώτες και Μακεδονικοί Δήμοι εντάσσονται ο ένας μετά τον άλλο στα Μητρώα Μελών του φορέα, ενώ αντίστοιχες ομαδικές παρουσιάσεις θα πραγματοποιηθούν στη Δυτική Μακεδονία αλλά και σε άλλες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας.

Ο οικοδεσπότης Δήμαρχος Αμφίπολης Στέργιος Φραστεανλής ξεκίνησε το χαιρετισμό του λέγοντας: «*σχεδιάσαμε ένα εξωστρεφές πλάνο, που εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο η μακεδονική ιστορία μετατρέπεται σε λόγο δικτύωσης της Μακεδονίας με τον κόσμο. Παρουσιάζουμε μία ασύλληπτα καινοτόμα ιδέα που ξεδιπλώνει τις παραμέτρους και τους πυλώνες της, προκειμένου αυτοί να αποτελέσουν τα ερείσματα της στο σύμπαν. Παρατηρούμε τον τρόπο με τον οποίο εκπρόσωποι της Αυτοδιοίκησης μπορούν να εμπνευστούν από το παρελθόν της πατρίδας και να πορευθούν στο δικό τους μέλλον. Οι Μακεδόνες Δήμαρχοι έστησαν ένα σύγχρονο μύθο με μοναδικό κίνητρο την τοποθέτηση της γενέθλιας γης τους στο χώρο που της ανήκει*».

* * *

Άναψε το πρώτο Χριστουγεννιάτικο δέντρο της Ελλάδας, στον Ταξιάρχη Χαλκιδικής

Την παραμονή του Πολιούχου και Προστάτη του χωριού μας Αρχαγγέλου Μιχαήλ και αμέσως μετά το τέλος του Πανηγυρικού Εσπερινού, σε μία όμορφη και ζεστή βραδιά, υπό τους ήχους της φιλαρμονικής του δήμου Πολυγύρου και τις γλυκές φωνές των μικρών παιδιών, πλήθος κατοίκων και επισκεπτών, κάθε ηλικίας, παρακολούθησε το άναμμα των φωτών, στο πρώτο χριστουγεννιάτικο δέντρο πανελληνίως, στο φυσικό έλατο ύψους 11 μέτρων. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην πλατεία του χωριού, για να σηματοδοτήσει τις εργασίες για τη διάθεση των ελάτων στην Ελληνική αγορά. Στη συνέχεια όλοι οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να γευθούν τοπικά γλυκίσματα και κρασί. Για φέτος οι άδειες κοπής θα δοθούν στις 29 Νοεμβρίου.

Παρόντες στην εκδήλωση ήταν ο βουλευτής του ΚΙΝΑΛ Απόστολος Πάνας, ο δήμαρχος μας **Αστέριος Ζωγράφος**, Αντιδήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, κ.α.

Τα έλατα του Ταξιάρχη παράγονται σε ιδιωτικές φυτείες που δημιουργήθηκαν για το σκοπό αυτό. Η καλλιέργεια αυτή ξεκίνησε γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1960, στο πλαίσιο

ενός προγράμματος ορεινής οικονομίας του υπουργείου γεωργίας με τους αγρότες ορεινών περιοχών. Το φυσικό δέντρο κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής του απορροφά από την ατμόσφαιρα διοξείδιο του άνθρακα και άλλα βλαβερά αέρια και εκλύει οξυγόνο.

Σήμερα σχεδόν το 90% του ενεργού πληθυσμού των κατοίκων του Ταξιάρχη, ασχολείται κατ' αποκλειστικότητα ή συμπληρωματικά με την καλλιέργεια των όμορφων κωνοφόρων δέντρων. Τα ζωντανά έλατα, όχι μόνο δεν βλάπτουν τη φύση, αλλά τη βοηθούν. Επίσης τα φυσικά έλατα δίνουν μία πιο ζωντανή αίσθηση στο σπίτι. Μυρίζουν έντονα και όμορφα, με αποτέλεσμα να τονίζουν το εορταστικό και ζεστό κλίμα των γιορτών. Η φυσική ομορφιά και η μυρωδιά τους, δίνουν μία ζωντανή αίσθηση και φυσική ατμόσφαιρα. Κανένα (νόμιμο) έλατο που πωλείται ως χριστουγεννιάτικο δέντρο δεν υλοτομείται από φυσικές συστάδες. Γιατί Φυσικό Δέντρο όμως; Γιατί το φυσικό δέντρο δίνει στο σπίτι την αίσθηση της Φύσης. Γιατί βοηθά στην τοπική οικονομία, μιας και προέρχεται από ιδιωτικές καλλιέργειες ανά την Ελλάδα.

Αστέριος Λυτζής

Αγιορείτικα νέα

Η αλλαγή Ιεράς Επιστασίας στο Άγιο Όρος Η Αγιορείτικη τελετή που έχει παλαιές ρίζες

Την Παρασκευή 14/1η Ιουνίου 2019 στον Ιερό Ναό του Πρωτάτου έλαβε χώρα η τελετή αλλαγής της Ιεράς Επιστασίας του Αγίου Όρους.

Η Διονυσιάτικη Επιστασία διαδέχτηκε την απερχόμενη Χιλανδαρινή σε μια λαμπρή αγιορείτικη τελετή που έχει ρίζες παλαιές. Τον Νέο Διονυσιάτη Πρωτεπιστάτη Γέροντα Συμεών πλαισίωσαν οι αντιπρόσωποι των άλλων 3 Μονών, ο Γέρον Μοναχός Ευθύμιος Ζωγραφίτης, ο Γέρον Ιερομόναχος Μακάριος Αγιωπαντελεημονίτης, και ο Μοναχός Εφραίμ Κωνσταμονίτης σύμφωνα με την τάξη των ορισμένων τετράδων από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους.

Το πρωί πραγματοποιήθηκε η επίσημη τελετή της αλλαγής της Επιστασίας με την παράδοση της ράβδου και των διασήμων από τον Εκπρόσωπο της Μέγιστης Λαύρας στον νέο Πρωτεπιστάτη Γέροντα Συμεών Διονυσιάτη.

Πρόκειται για την καθιερωμένη αλλαγή της Ιεράς Επιστασίας, η οποία επαναλαμβάνεται κατ' έτος για την έναρξη της νέας διοικητικής χρονιάς του ανώτερου διοικητικού οργάνου της Αθωνικής Πολιτείας.

* * *

Δοξολογία για την απελευθέρωση του Αγίου Όρους

Δοξολογία για την απελευθέρωση του Αγίου Όρους από τους Τούρκους το 1912 τελέστηκε την Παρασκευή 15 Νοεμβρίου 2019, στον Ιερό Ναό του Πρωτάτου στις Καρυές του Αγίου Όρους.

Η Δοξολογία τελέστηκε παρουσία του Πρωτεπιστάτη Γέροντα Συμεών Διονυσιάτη, του Πολιτικού Διοικητή του Αγίου Όρους κ. Αθανάσιου Μαρτίνου, Μελών της Ιεράς Κοινότητας και Καθηγουμένων των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους.

Να αναφερθεί ότι το πρωί της 2ας Νοεμβρίου 1912, (15 με το νέο ημερολόγιο) μετά από 488 χρόνια υποδουλώσεως, ταπεινώσεων και πολλών περιπετειών το Άγιον Όρος απελευθερώθηκε.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Στην ετικέτα με τη διεύθυνσή σας, που είναι κολλημένη στο σελοφάν με το οποίο είναι τυλιγμένο το περιοδικό σας, αναγράφεται πάνω από το όνομά σας το έτος μέχρι το οποίο έχετε εξοφλήσει τη συνδρομή σας.

Χαιρετισμοί των Μητροπολιτών μας στην Δεκαετηρίδα

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΞΑΝΘΗΣ & ΠΕΡΙΘΕΩΡΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΜΩΝ

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δέκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγκρίτου περιοδικοῦ «Πανχαλκιδικὸς Λόγος», συγχαίρομεν θερμῶς. Τὸ περιοδικὸν Σας ἀποτελεῖ μεταλλεῖον ἱστορικῶν, λαογραφικῶν, καὶ πνευματικῶν ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐννοίᾳ πληροφοριῶν, χρησίμων διὰ πάντα φιλόστορα. Συμβάλλει οὐσιαστικῶς εἰς τὴν προβολὴν καὶ ἀνάδειξιν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ τόπου μας, δι' ἡμᾶς δὲ τοὺς Χαλκιδικιώτας, διασπαρέντας εἰς τὰ ἐγγὺς καὶ μακρὰν ἀποτελεῖ ψυχικὴν παρηγορίαν.

Εὐχομαι ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς Σᾶς ἐνισχύῃ εἰς τὸ πολυσχιδὲς ἔργον Σας καὶ εἰς τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιοδικοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἰδιαίτερας πατριδος μας.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΜΑΞΙΜΟΣ

Μὲ τὴν εὐκαιρίᾳ τῆς δεκαετοῦς κυκλοφορίας τοῦ ἀξιόλογου περιοδικοῦ «Παγχαλκιδικὸς Λόγος», ἐκφράζω τὰ θερμὰ μου συγχαρητήρια, εὐχόμενος, ὁ Θεὸς νὰ εὐλογεῖ ὅλους, ὅσοι κοπιᾶζουν γιὰ τὴν συγγραφήν καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ πολύτιμου αὐτοῦ περιοδικοῦ, ποὺ προάγει τὸν πολιτισμὸν, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, ἀλλὰ καὶ τὶς φυσικὰς ὁμορφίαις τοῦ εὐλογημένου τόπου μας.

Ὁ Θεὸς νὰ εὐλογεῖ ἐσᾶς καὶ τοὺς ἀναγνώστες σας!

Αποκατάσταση λάθους εκ παραδρομῆς

Οι επιστολές των Μητροπολιτών Ξάνθης και Ιωαννίνων κ.κ. Παντελεήμονος και Μαξίμου δημοσιεύονται πάλι, διότι έγιναν λάθη στην καταχώρησή τους στο προηγούμενο τεύχος Νο. 40. Ζητούμε συγνώμη.

Το Δ.Σ.

Διακρίσεις νέων της Χαλκιδικής

Ο Βασίλειος Ιππέκης από τα Στάγειρα Παγκόσμιος πρωταθλητής

Ο **Ιππέκης Βασίλης** που κατάγεται από τα Στάγειρα της Χαλκιδικής, είναι αθλητής του Jiu Jitsu και εξειδικεύεται στο Brazilian Jiu Jitsu ένα άθλημα παλαιστικής φύσης το οποίο συνδυάζει την Ελληνορωμαϊκή πάλη, την ελευθέρα και το τζούντο. Μετά από αρκετές διακρίσεις, όπως τα χρυσά μετάλλια: σε Πανελλήνιο πρωτάθλημα, πρωτάθλημα Βορείου Ελλάδος και κύπελλο Ελλάδας, κατά το διήμερο 18-19 Οκτωβρίου 2019 έλαβε μέρος στο Παγκόσμιο πρωτάθλημα που διεξήχθη στη Ρώμη και κατέκτησε το ασημένιο μετάλλιο στην κατηγορία του και το χάλκινο μετάλλιο στην open κατηγορία.

Επίσης στο πανευρωπαϊκό πρωτάθλημα κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο.

Ο αθλητισμός δήλωσε, είναι ένα σημαντικό κομμάτι της ζωής του, γυμνάζεται καθημερινά όλο το χρόνο ανεξαρτήτως καιρού, ψυχολογικής κατάστασης και φόρτου εργασίας γιατί πιτεύει ότι πρωταθλητής δεν είναι αυτός που δεν έχασε ποτέ αλλά αυτός που δεν παραιτήθηκε ποτέ.

Το Δ.Σ. συγχαίρει τον πρωταθλητή και εύχεται πολλές επιτυχίες.

Δύο Χαλκιδικιώτισσες αδερφές διακρίνονται στο χώρο της μόδας

Τη νέα τους Συλλογή ρούχων παρουσίασαν την Κυριακή 10 Νοεμβρίου 2019 στο Ζάππειο στην Αθήνα οι αδερφές **Μελίνα και Αναστασία Νικολάου Μπούφτα** που εδώ και μερικά χρόνια έχουν φτιάξει στη Θεσσαλονίκη την **MANnequin Collection**. Οι αδελφές Μελίνα και Αναστασία Μπούφτα κατάγονται από την Αρναία και είναι μέλη του Συλλόγου μας. Σπούδασαν Οικονομικά και Αρχιτεκτονική αντίστοιχα, και παράλληλα ασχολούνται και με τη μόδα.

«Η ανοιξιάτικη/καλοκαιρινή συλλογή «*Girly Geometry Collection*» συνδυάζει τα έντονα γεωμετρικά πατρόν που χαρακτηρίζουν την αισθητική του brand με πιο girly και αέρινα στοιχεία. Ολόκληρη η συλλογή είναι εμπνευσμένη από διάφορες μορφές τέχνης, όπως η μουσική, ο κινηματογράφος και η λογοτεχνία και στόχος της είναι να ταξιδέψει το κοινό σε έναν κόσμο μυστήριο και παραμυθένιο, διατηρώντας, παράλληλα, ένα διάλογο με το παρόν».

Φιλοσοφία των δύο αδερφών όπως δήλωσαν είναι: «*“Σχεδιάζουμε ό, τι αισθανόμαστε”*. Είναι πολύ σημαντικό το να είναι κανείς επίκαιρος σε αυτό το επάγγελμα και εννοείται πως κι εμείς το επιθυμούμε, αλλά ποτέ δεν υπερισχύει αυτό σε σχέση με το να υλοποιούμε τις ιδέες που μας βγαίνουν ενστικτωδώς, ακόμα κι αν αυτές δεν συμβαδίζουν πλήρως με τις τάσεις. Θέλουμε να είναι τα ρούχα μας καλαίσθητα, διαφορετικά, φτιαγμένα από καλής ποιότητας υφάσματα και φυσικά να μας εκφράζουν».

Το Δ.Σ. τις συγχαίρει και εύχεται επιτυχία στην προσπάθειά τους.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ

Η Πρωτοχρονιάτικη εκδρομή φέτος θα πραγματοποιηθεί από **30/12 μέχρι 2/1/2020** στο **Βουκουρέστι** με κόστος 220 ευρώ κατ' άτομο σε ξενοδοχείο 4 αστέρων με ημιδιατροφή και Πρωτοχρονιάτικο Ρεβεγιόν.

Υπεύθυνοι εκδρομής τα μέλη του Δ.Σ.

Χρήστος Παυλούδης 6945294699 και **Νίκος Μπούφτας** 6972711731.

Ίδρυση Διεθνούς Πνευματικού Κέντρου Αρχαίων Σταγείρων "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ" Συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας γίνεται ο τρίτος εταίρος

Επιμέλεια: Σταύρου Αυγολούπη, καθηγήτῆ Αστρονομίας ΑΠΘ

Στις 26 Ιουνίου 2019 μέλη της Κοινῆς Συντονιστικῆς του "ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ: Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ" με κύριο μοχλό εκ μέρους του ΑΠΘ το "Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικῶν Μελετῶν", αφού πρώτα συναντήθηκαν με τον νεοεκλεγέντα τότε Πρύτανη του ΑΠΘ καθηγητῆ κ. Νίκο Παπαϊωάννου και τον ενημέρωσαν για την πορεία του Κέντρου αυτού, στη συνέχεια συναντήθηκαν με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλο, ο οποίος ενθουσιάστηκε και εξέφρασε μάλιστα την αμέριστη συμπαράστασή του καθώς και την επιθυμία του να επισκεφθεί τον αρχαιολογικό χώρο των Αρχαίων Σταγείρων και να ενημερώνεται για την πορεία της υλοποίησης του έργου αυτού.

Στη συνέχεια στις 23 Αυγούστου 2019 ακολούθησε ευρεία σύσκεψη στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με θέμα την προοπτική συμμετοχῆς και της Περιφέρειας στο Σύμφωνο Συνεργασίας του ΑΠΘ με τον Δήμο Αριστοτέλη, που ἔχει υπογραφεί τον Ιούλιο του 2018, ως τρίτος εταίρος για την δημιουργία του "ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ: Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ".

Από αυτή τη σύσκεψη προέκυψε το Δ.Τ. που ακολουθεί και το οποίο μας γεμίζει χαρά και αισιοδοξία ὅλους τους Ἕλληνες και ιδιαίτερα εμάς τους Χαλκιδικιώτες τους "ἐξ αἵματος συγγενείς" του μεγάλου αυτού πανεπιστήμονα Αριστοτέλη.

Εταίρος της σύμπραξης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Δήμου Αριστοτέλη Χαλκιδικῆς γίνεται η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, για την υλοποίηση του οραματικού έργου δημιουργίας Διεθνούς Κέντρου Αρχαίων Σταγείρων «Ο Αριστοτέλης».

Σε ευρεία σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε το προηγούμενο διάστημα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ο Περιφερειάρχης Απόστολος Τζιτζικώστας ανακοίνωσε ὅτι η Περιφέρεια θα συνυπογράψει σε επίσημη τελετή το σύμφωνο συνεργασίας με το ΑΠΘ και το Δήμο Αριστοτέλη, ὥστε να προχωρήσει το μεγαλύτερο αυτό σχέδιο για τη βόρεια Χαλκιδική, με παγκόσμια εμβέλεια.

Ὅπως τόνισε ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας Απόστολος Τζιτζικώστας, «η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας θα συμμετάσχει ὡς εταίρος στο σημαντικό αυτό ἔργο, που θα προβάλλει διεθνῶς την εμβληματική μορφή του Αριστοτέλη, το πολυδιάστατο και πολυσήμαντο ἔργο του, στον τόπο γέννησῆς του, καθιστώντας τη βόρεια Χαλκιδική πόλο ἑλξης επισκεπτῶν από ὅλο τον κόσμο. Θα συμπράξουμε με ὅλες τις δυνάμεις μας για να υλοποιηθῆῖ αυτή η οραματική πρωτοβουλία, διότι θεωρούμε ὅτι το οφείλουμε στην Ιστορία και τον πολιτισμό μας κι επειδή τα οφέλη για την τοπική κοινωνία θα εἶναι εξαιρετικά σημαντικά. Τόσο σε τουριστικό και οικονομικό, ὅσο και σε πολιτιστικό και κοινωνικό επίπεδο. Η υλοποίηση του διεθνούς κέντρου για τον Αριστοτέλη και την κληρονομιά του θα αυξήσει κατακόρυφα την επισκεψιμότητα στην περιοχή, θα προβάλλει παγκοσμίως τον πολιτιστικό πλούτο, θα αποτελέσει διεθνή πόλο για τις επιστήμες, τη φιλοσο-

φία, την εκπαίδευση και την ἔρευνα, θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, θα ενισχύσει την επιχειρηματικότητα και θα φέρει νέο εισόδημα, σημαντικό ὄχι μόνο για την τοπική κοινωνία του Δήμου Αριστοτέλη και της βόρειας Χαλκιδικῆς, ἀλλὰ και για την περιφερειακή και εθνική οικονομία. Θα στηρίξουμε τις προσπάθειες των επιστημόνων και της τοπικῆς αυτοδιοίκησης, για να αναδείξουμε περαιτέρω τη φιλοσοφική και επιστημονική κληρονομιά μιας από τις πιο γνωστές παγκοσμίως προσωπικότητες ὅλων των εποχῶν, του Αριστοτέλη».

Ἢδη ἔχει γίνει σημαντική προετοιμασία για την υλοποίηση του έργου αυτού από το Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικῶν Μελετῶν του ΑΠΘ, με τις απαιτούμενες μελέτες, ὅπως και από το Δήμο Αριστοτέλη, και με τη συμμετοχή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας θα καθοριστῶν τα ἐπόμενα βήματα για την ἔναρξη ουσιαστικῆς υλοποίησης του σχεδιασμού.

Το Κέντρο αναμένεται να δημιουργηθῆῖ σε ἔκταση ἄνω των 300 στρεμμάτων (ιδιοκτησίας της πρώην Κοινότητας Ολυμπιάδας) κοντά στα Αρχαία Στάγαιρα και στα αρχιτεκτονικά πρότυπα της ιστορικῆς περιοχῆς. Μάλιστα, προβλέπεται πέρα από την αξιοποίηση της αριστοτελικῆς κληρονομιάς, η σύνδεση του project με το Ἅγιον Ὄρος και το Χολομώντα, με το μοναδικό φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχῆς και τον αρχαιολογικό χώρο και με την ἐνίσχυση της ἔρευνας, της Παιδείας και την πνευματικῆ καλλιέργεια. Αρωγός στη προσπάθεια εἶναι και ο Σύλλογος «Αριστοτέλεια Πολιτεία» που συστάθηκε ειδικά για το σκοπό της ἐνίσχυσης αυτού του εμβληματικῆς έργου, αποτελώντας ταυτόχρονα μοχλό σημαντικῆς βοήθειας και περαιτέρω σύνδεσης της προσπάθειας με την τοπική κοινωνία.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα χορηγοί του περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41).**

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΧΟΡΗΓΟΣ

Ζητείται χορηγός για το επόμενο 42ο τεύχος: Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2020.

Η εκτύπωσή του κοστίζει 1980 ευρώ.

Η χορηγία μπορεί να γίνει από ένα πρόσωπο ή φορέα ή και από περισσότερα.

Για εκδήλωση ενδιαφέροντος στο τηλέφωνο 6936 950 188 και 6973 425 944.

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

Χορηγός του παρόντος 41ου τεύχους είναι

η εταιρία τυροκομικών προϊόντων Β Α Λ Μ Α Σ Ο.Ε.

με έδρα την Παλαιόχωρα Χαλκιδικής.

Η χορηγία προσφέρεται ευγενικά

εις μνήμην

του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡ. ΒΑΛΜΑ

Το Δ.Σ. και ο κόσμος του Συλλόγου, που γνώριζε και προσωπικά τον σπουδαίο
Χαλκιδικιώτη επιχειρηματία και είχε θρηνήσει τον πρόωρο χαμό του,

αποδέχεται σήμερα τη χορηγία της εταιρίας του,

εκφράζει εκ βαθέων μύριες ευχαριστίες

για την προσφορά, και εγγράφει την επιχείρηση στον επίσημο κατάλογο των χορηγών

για να αποτελεί μνημόσυνο εσαεί του αείμνηστου

Γεωργίου Χρ. Βαλμά.

ΑΙΩΝΙΑ ΤΟΥ Η ΜΝΗΜΗ

Το Δ.Σ.

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 24-11-2019

		Αρ.Μητρώου			Αρ.Μητρώου
1. Βέλλιος Γεώργιος	Παλιοχώρι	1813	9. Λευκοπούλου Στέλλα	Θεσσαλονίκη	1821
2. Καζάκη Μαριάννα	Ν. Γωνία	1814	10. Λούκα -Μενεξέ Παναγιώτα	Πολύγυρος	1822
3. Αποξούδη Ελευθερία	Άθυτος	1815	11. Καργιωτάκη Μένια	Ποτίδαια	1823
4. Χαραλαμπίδου Κατερίνα	Κρυσπηγή	1816	12. Πουρνάρη Ελένη	Θεσσαλονίκη	1824
5. Βενετσανάκη Μαρίνα	Νεοχώρι	1817	13. Ελμαΐδου Γαρυφαλλιά	Ν. Μουδανιά	1825
6. Σχοινιάς Χρήστος	Πολύγυρος	1818	14. Λεμπιδας Δημήτριος	Ιερισσός	1826
7. Φάβα Όλγα	Αγ. Νικόλαος	1819	15. Βαγουρδή Αγγελική	Φλώρινα	1827
8. Χατζηεμμανουήλ Ελισσάβετ	Επανωμή	1820	16. Παυλούδη Ακριβή	Ορμύλια	1828

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και τη δράση του Συλλόγου μας.

Προς τους αρθρογράφους

Παρακαλούνται οι αρθρογράφοι τα κείμενα τους να μην είναι εκτεταμένα. Να περιορίζονται στα μέτρα που έχει βάλει η Επιτροπή Έκδοσης. Δηλαδή δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 1800 λέξεις περίπου ούτε τους 9.000 χαρακτήρες (χτυπήματα). Η παράκληση αυτή γράφεται στην πίσω σελίδα του εξωφύλλου κάθε τεύχους, αλλά δυστυχώς αγνοείται.

Επίσης μερικοί μας στέλνουν άρθρα εξειδικευμένα με περιεχόμενο άκρως επιστημονικό ή άλλα άσχετα τα οποία δεν είναι δυνατό να δημοσιευθούν. Για τη σειρά δημοσίευσης λαμβάνονται υπόψη, πέραν του περιεχομένου, δύο στοιχεία: Ο χρόνος παραλαβής και η επικαιρότητα, αποστέλλονται δε αποκλειστικά σε ηλεκτρονική μορφή στο E-mail: toikono@sch.gr

Τέλος επαναλαμβάνουμε ότι το περιοδικό απευθύνεται στο ευρύ κοινό, και αυτό ας έχει απέναντί του κάθε αρθρογράφος όταν συντάσσει την εργασία του.

Π Ε Ν Θ Η

Έφυγαν από τη ζωή:

Η **Ευρυδίκη Μασσαλά-Μούστου**, καθηγήτρια μαθηματικών σε Γυμνάσια και Λύκεια της Χαλκιδικής (Αρναία) και της Θεσσαλονίκης, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 474 και χορηγός του 7ου τεύχους του περιοδικού μας.

Ο **Αστέριος Σιμώνης** γεωπόνος από τη Γαλάτιστα, μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 365, αδελφός του μεγάλου ευεργέτη του Παγχαλκιδικού **Ορέστη Σιμώνη** και επίσης αδελφός του **Εμμανουήλ Σιμώνη** μέλους μας με Α.Μ.221 και **Ευριπίδη Σιμώνη** μέλους μας με Α.Μ. 233.

Ο **Γεώργιος Παναγιώτας**, κτηνίατρος από την Αρναία, αδελφός της Μαρίας Παναγιώτου-Μαυρουδή και Κωνσταντίνος Παναγιώτου-Παπάζογλου, αμφοτέρων πρώην εκπαιδευτικών, μελών του Συλλόγου μας με Α.Μ. 1256 και 379 αντίστοιχα.

Η **Χρυσάνθη Σαραφιανού** σύζυγος του αείμνηστου ιατρού και βουλευτή Χαλκιδικής Λυσίμαχου Γρ. Σαραφιανού από την Αρναία, μέλος του Συλλόγου μας και με Α.Μ.83

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάντων, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία. ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥΣ.

Σ.Σ. Παρακαλούνται όλα τα μέλη να ειδοποιούν τον Σύλλογο σε παρόμοιες περιπτώσεις, ώστε να ενημερώνεται η γραμματεία και το περιοδικό και να παρίσταται, αν είναι εφικτό, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

Το Δ.Σ.

ΔΩΡΕΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Η κ. **Καΐση- Λαμπρίδου Στέλλα** μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 878 προσέφερε

50 ευρώ για τους σκοπούς του Συλλόγου μας εις μνήμην του συζύγου της (αριθμ. αποδ. 538/29-5-2019)

Το Δ.Σ. ευχαριστεί θερμά για τη δωρεά.

Τα Τμήματα που λειτουργούν στο Σύλλογο

Η χορωδία

Τα μαθήματα θα γίνονται κάθε Τρίτη 19:00 – 21:00, με έναρξη την Τρίτη 1 Οκτωβρίου 2019.
Υπεύθυνη του τμήματος από το Δ.Σ. είναι η κ. **Αναστασία Σούστα – Δάφφα** (Νατάσα 6981473277)
Διευθυντής της χορωδίας και πιανίστας παραμένει ο κ. **Σάκης Δερμιτζάκης** (6977025234)

Το χορευτικό τμήμα (παραδοσιακών χορών)

Λειτουργούν 3 τμήματα: Δύο ενηλίκων και ένα νεανικό. Τα μαθήματα θα γίνονται κάθε Δευτέρα 18:00 – 19:00 των ενηλίκων και 20:00 – 21:00 το νεανικό. Με έναρξη την Δευτέρα 30 Σεπτεμβρίου.
Υπεύθυνος των τμημάτων θα είναι ο Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου κ. **Αστ. Λυρτζής** (6944779345).
Χοροδιδάσκαλος των τριών τμημάτων είναι ο κ. **Περικλής Διαμαντής** (6975950513)

Το τμήμα γυναικών

Θα λειτουργήσει με την ομάδα Φιλαναγνωσίας. Θα συνέρχεται μία φορά τον μήνα και συγκεκριμένα την πρώτη Τρίτη κάθε μήνα 17:00 – 19:00. Υπεύθυνοι της ομάδας είναι τα μέλη του Δ.Σ. κ. **Μάχη Κωστοπούλου** (6932474037) και **Σαραφιανός Καράβατος** (6974604255).
Έναρξη τον Οκτώβριο. Επιστημονική συνεργάτιδα η φιλόλογος κ. **Γεωργία Πούλου** (6934561955)

Το Τμήμα χορών LATIN

Τα μαθήματα γίνονται κάθε Παρασκευή 19:00 – 21:00 με έναρξη την Παρασκευή 11 Οκτωβρίου.
Υπεύθυνη του τμήματος είναι το μέλος του Δ.Σ. κ. **Σαραφιανός Καράβατος** (6974604255).
Χοροδιδάσκαλος είναι: ο κ. **Χρήστος Δέας** (6973353501)

Το σεμινάριο Αγγλικών

Λειτουργεί κάθε Πέμπτη με 2 τμήματα:
Το πρωινό από 11:00-13:00 με υπεύθυνη από το Δ.Σ. την κ. **Αναστασία Σούστα – Δάφφα** (6981473277)
Το βραδινό από 20:00 – 22:00 με υπεύθυνο από το Δ.Σ. του Συλλόγου τον Γ.Γ. κ. **Αστ. Λυρτζή** (6944779345).

Σημείωση: Σε όλα τα τμήματα (πλην των νεανικών) εγγράφονται και μετέχουν μόνον τακτικά μέλη του Συλλόγου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου στην συνεδρίαση της 3/9/2019 αποφάσισε να ιδρύσει δύο νέα τμήματα:

A. Χορευτικό τμήμα για μικρά παιδιά 6 -15 ετών.

Όσοι γονείς ή παππούδες και γιαγιάδες επιθυμούν τα παιδιά ή εγγόνια τους λάβουν μέρος στο χορευτικό, παρακαλούνται να το δηλώσουν στον Σύλλογο τηλ.: **2310323839** ή στο μέλος του Δ.Σ. κ. **Αστ. Λυρτζή** (6944779345). Τα μαθήματα θα γίνονται κάθε Δευτέρα 17:00 -18:00 στον Σύλλογο.

B. Θεατρική ομάδα

Θα διδάξει ο φιλόλογος μέλος του συλλόγου **Νίκος Κασσιανίδης**, κάθε Πέμπτη απογευματινές ώρες που θα ανακοινωθούν. Όσοι επιθυμούν να πλαισιώσουν την ομάδα να το δηλώσουν στον Σύλλογο ή στο μέλος του Συλλόγου κ. **Νατάσσα Δάφφα** τηλ. 6981473277

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΩΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019**ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019**

Τετάρτη 4 Δεκεμβρίου	Παρουσίαση βιβλίου του Δημ. Κύρου «ΤΑ ΜΑΔΕΜΟΧΩΡΙΑΚΑ» (Λιαρίγκοβη 1878) του διδασκάλου της Χαλκιδικής Νικολάου Βουλγαρελίδη.	Ώρα 19:00 στην ΕΣΤΙΑ μας. Το βιβλίο θα παρουσιάσουν: ο Δρ. Ιωακείμ Παπάγγελος Αρχαιολόγος, και η Ηλέκτρα Παπαθανασίου Φιλολόγος.
Κυριακή 8 Δεκεμβρίου	Συναυλία Χορωδιών Χαλκιδικής. Θα εμφανιστούν οι χορωδίες: 1) Παγχαλκιδικού Συλλόγου, 2) Μικτή Χορωδία Στρατωνίου από κοινού με τη Μικτή χορωδία «Άγιος Γεώργιος» του Δήμου Βόλβης, 3) Σύλλογος Φίλων της Παράδοσης Πανζερβοχωριών 4) Γυναικεία Χορωδία Πολ.Συλλόγου «ΑΛΚΥΩΝ» Πευκοχωρίου 5) Δημοτική Χορωδία Σημάντρων Δήμου Ν. Προποντίδας 6) Σιδηροκάστρου.	Ώρα 19:00 στην αίθουσα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ της Π.Κ.Μ., έναντι του Λευκού Πύργου.
Πέμπτη 19 Δεκεμβρίου	Χριστουγεννιάτικη Γιορτή. Ομιλητής ο Σταύρος Αυγολούπης, καθηγητής Αστρονομίας του Α.Π.Θ. με θέμα: «Το Άστρο της Βηθλεέμ». Συμμετέχουν Ιωάννης Τσίκουλας ομ. καθηγητής Ιατρικής του Α.Π.Θ., Ιωάννης Καραμύχος Φιλολόγος, η Μουσική παρέα του Κώστα Τσολοδήμου με τραγούδια Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς απ' όλο τον κόσμο και η χορωδία του Συλλόγου μας.	Ώρα 19:00 στην ΕΣΤΙΑ μας. Οι νοικοκυρές ας φέρουν όπως κάθε χρόνο, κάτι νηστίσιμο σε πίτες και γλυκά. Το κρασί θα το προσφέρει ο Σύλλογος. Το στολισμό της αίθουσας φροντίζει η έφορος του Δ.Σ. κ. Νατάσα Δάφφα.

Συμμετοχή τμημάτων μας σε δηλώσεις τρίτων κατόπιν προσκλήσεων:

- Το χορευτικό μας θα εμφανιστεί στις 8/12/2019 στα Τρίκαλα σε εκδήλωση που οργανώνει ο Δήμος Τρικαίων.
- Η χορωδία μας θα εμφανιστεί στις 14 Δεκεμβρίου στα Νέα Μουδανιά σε Φεστιβάλ χορωδιών που διοργανώνει ο Δήμος Προποντίδας με Χριστουγεννιάτικα τραγούδια.

ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Ο Αποκριάτικος χορός του Συλλόγου μας θα πραγματοποιηθεί
την **Κυριακή 9 Φεβρουαρίου 2020** και ώρα **13.00**
στο χωριό της Ειρήνης (αίθουσα Ιφιγένεια) κόστος 15 ευρώ όλα πληρωμένα.
Δηλώστε έγκαιρα τη συμμετοχή σας στα μέλη του Δ.Σ.

Αναστασία Δάφφα τηλ. 6981473277

Σαραφιανό Καράβατο τηλ. 6974604255

Θα υπάρχει και λεωφορείο που θα ξεκινήσει στις 12.30 από πλατεία καπετάν Χάψα.

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

«Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έτος ιδρύσεως 1903

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2019

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Η

προς όλα τα μέλη του Συλλόγου

Θέμα μόνο: ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του καταστατικού μας, καλούμε όλα τα ΤΑΚΤΙΚΑ μέλη του Συλλόγου, στην ετήσια Γενική Συνέλευση, που θα πραγματοποιηθεί στην πνευματική ΕΣΤΙΑ

«**Βρασίδας Κυριαφίνης**» Μαντώσ Μαυρογένους 23, την Κυριακή 19 Ιανουαρίου 2020

και ώρα 11.00' με τα παρακάτω θέματα:

- Εκλογή προεδρείου Γενικής Συνέλευσης
- Απονομή ηθικών διακρίσεων
- Έκθεση πεπραγμένων του Δ.Σ.
- Οικονομικός Απολογισμός για το έτος 2019-Προϋπολογισμός 2020
- Έκθεση Εξελεκτικής επιτροπής
- Έλεγχος Πεπραγμένων- Προτάσεις
- Δευτερολογία
- Έγκριση ή μη των πεπραγμένων

Σε περίπτωση μη απαρτίας, όπως συνήθως συμβαίνει η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί την

Κυριακή 26 Ιανουαρίου 2020 την ίδια ώρα (11.00) στον ίδιο χώρο στην ΕΣΤΙΑ «**Βρασίδας Κυριαφίνης**» Μαντώσ Μαυρογένους 23 με τα ίδια θέματα της Η.Δ. χωρίς άλλη πρόσκληση.

Για την οικονομική τακτοποίηση των μελών και επιβεβαίωση των στοιχείων, ο Ταμίας και ο Γραμματέας του Συλλόγου θα βρίσκονται στην αίθουσα της Γενικής Συνέλευσης μία ώρα νωρίτερα. Η παρουσία όλων στη Γενική Συνέλευση κρίνεται απαραίτητη.

Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Κοτσάνης

Ο Γεν. Γραμματέας
Στέργιος Λυριτζής

Κεντίδι πέτρινο η Αρναία... φορεμένη πυργόσπιτα με βαριά θυρώματα και ξυλόφερτα σαχισιά, που προσκυνούν πλακοστρωμένους δρόμους και μονοπάτια, τόσο γραφικά, που νεράιδες χαρούμενες θαρρείς πως τα νυχοπατούν και καλόγνωμα αερικά τα σεργιανίζουν. Πόλη μικροκαμωμένη, κοσμημένη με μια εκκλησιά παλιά, από ξύλο και πέτρα φντεμένη, και με μια πλατεία σαν κάποιου παλιού παραμυθιού γωνιά, που σου πλανίζει μian ανίκητη πεθυμιά να διαβείς ένα-ένα τα πλακόστρωτα σοκάκια στα γύρω της. Κι αν τελικά τα περπατήσεις θα σε μεθύσει η άφατη ομορφιά της παράδοσης, που κάνει το νέο να παλιώνει σε ομολογία με το παλιό... Έρωτας η Αρναία... έρωτας μαϊστρος...

Μίνα Καϊάφα - Σαροπούλου